

9

289

28007

II / 289

ప్రతీకార జ్ఞానము

(సి. పా వె లెం కో.)

విశ్వసాహిత్యమాల

ముంగండ్ (నయా) అంబాజీపేట,

తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

అనువాదం

కృష్ణ మోహన్.

అవతీప్రేస్, ముంగండ్.

సెప్టెంబరు 1943

వెల ౧౨ అణాలు.

ప్రియోబునెల: రాత్రి చాలపొద్దుపోయింది. మాగ్గస్తుడొకడు 'యెమి
లోక్' పరిసరారణ్యంలోని అడవికాపలాదారు యింటిలలుపు తట్టేడు.
అంత రాత్రివేళ సాధారణంగా యితరులెవరూ అక్కడికివచ్చే అలవాటు
లేకపోవడంచేత లోపలనుంచి వెంటనే సమాధానం రాలేదు. కాని ఆ తలుపు
తట్టడం, దగ్గరలోనేవున్న కుక్క మొరకడంవరస చూస్తే ఆ మాగ్గస్తుడు ఆ
ప్రాంతానికిపరిచయస్తుగులాగే తోస్తుంది. అడవికాపలాదారు తుపాకీకోసం
తడుముకుంటూ నెమ్మదిగా తలుపువద్దకి వచ్చేడు.

“ ఎవరువారు ? ”

“ నాన్నా, తలుపుతీయ్యి. నేను, పావెల్ ”

“ ఎక్కడనుంచి వస్తున్నావు ? ” అన్నాడు అడవికాపలాదారు
లోపలినుంచి తలుపుతీయ్యకుండానే.

“ వలలోనుంచి తప్పించుకుని వస్తున్నాను నాన్నా. ముందు తలుపు
తీయ్యి. మంచులోతడిసి మద్దయిపోయేను ” అన్నాడు పావెల్.

తండ్రి తలుపుతీసేడు.

“ పికాచంలా నిశితాత్మకం తిరగడం కట్టివెట్టు. ఎవరో అనుకుని
కంగారుపడ్డాను ” అన్నాడు కొడుకు లోపలికివస్తాంటే.

చలిగాలి రయ్యుచుని లోపలికివచ్చింది. పావెల్ చీకట్లో బల్బవద్దకి
తడుముకుంటూ వెళుతూ “ స్టాకాట్ కాదుకదా యిది చీకటిగావుంది
నాన్నా ! దీపం వెలిగించు పనివుంది ” అన్నాడు.

“ ఆహా! చేపు వువయం మానుకోకూడదు ? ”

“అబ్బే! ఎంత తొగగా తెముల్తుకుంటే అంత హాచిది. వెళ్ళించు”

“ఏమైనా చిక్కుల్లో పడ్డామా?”

“అ—అటువంటిదే అగింది. చివేత వొళ్ళ కొరికించిపోయింది. పోడా—ఏమైనావుంగా? ఎకరూనచ్చి మా వయ మై ఏమీ చెప్పలేమా?”

“ఎకరో నలుగురు ఈ దోపద యద్ధం అంటే వెలసూ నన్ను దోప చూపించమన్నారు. చూపి చేతు అంటే. ఇంక రెవరూరా లేరు”

“యద్ధం గానికే! వాళ్ళ వెలకి నవ్వు నేన కూడా యిప్పుడు అక్కడలే వెళ్ళాలి” పాపం బుట్టుకొప్పునూ ఓక్క నిట్టూర్పు విడిచేను.

అదని కాపలాదారు చిన్ని దీపం వెలిగించేడు. “కొంచెం టీ తాగు తావా? సటాలియాను పిలుస్తాను”

“దాన్ని లేపకు. నీతో మాట్లాడాలి” పాపం తోప, గుడ్డలు అన్నీ తీసేసి నిలబడ్డాడు. 23 సం॥లు వుంటాయి. కుసుమనిసి. పల్చటి గడ్డం వెళ్ళిపోయివుంది.

మంచి వొడ్డు—పొడిగుగా, కండలుతరిచున్న అదని కాపలాదారు తన కొడుకుని నింక నా పరిశీలనగా చూస్తూ నిలబడ్డాడు.

“నాన్నా! మనం ప్రమాదంలో చిక్కుకున్నాము” అన్నాడు పాపం నిల్లక్క కూర్చుంటూ. “అలెగ్జాండర్ ఇనాకోవిచ్ కొలోప్రీవ్ చెప్పిపోయేడు”

“కొలోప్రీవ్? అలెగ్జాండర్ ఇనాకోవిచ్?” అన్నాడు అదని కాపలాదారు అశ్రుగా. అటువంటిపని అగడం అనంధిదం అన్నట్లు.

“మేకేర్ ఇంచ్ సిక్స్ కోర్, నికోలాస్. బోస్కోవ్ లు కూడా పోయేరు. శత్రుకో మాత్రిం నమ్మల చేతుల్లోనుంచి ఎల్లాగో తెప్పించుకుని తారిపోయివచ్చేడు”

“అట్లాంటివాడు పోయినా యిబ్బందిలేదు. పాపం ఆ ముక్కరు పోవడమే నివారికరమైన విషయం. నీ విషయం ఏమిటి? వాళ్ళతో పాటు నవ్వు కూడా యద్ధంచేసేవా? అదంతా స్వయంగా చూసేవా నవ్వు?”

సాక్షాత్ కల దిశ్చకు.

“ వేయి...ందాం వన్నాము. ఎక్కడ మెత్తం 40 వదికి 15 గురం
మీద... మిలేము. ఎవరితోచి దోషం వాళ్ళం వారపోయక వ్చేము.
మహా శాశేష వ్యయం అంతా కలుసుకుంటాము ”

“ ఇప్పుడు కి పేయరు ఎవరు ? ”

“ పాక్...లు రావడానికి కి పేయరు ఎందుకీ? అయినా... శుభోక్త
కి పేయరు అవుతాడు ”

“ శుభోక్త కి పేయరా ఇప్పుడు! ” అని అదవి కాపలాదారు అర్థం
రీతిగా అడిగేడు.

“ మా.....ఎటువంటి పేసీతులు వచ్చేయి..... అలాగూ డర్ ఇవ
పోకే నీ ఎక్కడ పాతిపెట్టేరు? ”

“ పాతిపెట్టడానికి వ్యవధి వీడి! ఎక్కడే నడిచిస్తా వచ్చేము ”

“ అ...నీమిటి! బ్రతికివుండగానే జర్మనులచేతుల్లో పడిన వచ్చే
స్తా! ”

“ అంతాకూడా అను : చ్చిపోయేదన్నాను. అంతే కాని నేను మాడ
లేను ” అన్నాడు పాక్షి.

అదవి కాపలాదారు కనుబొమలించి ముడిపడిపోయేయి.

“ ఈ ప్రజేశం మనం వదిలేయాలి. ఎక్కడ వైశ్యాలలోనూ దీని
దేసుగుని యెల్లాగో మన వైశ్యాన్ని కలుసుకోవాలి. ఇంక యిక్కడ నిల
బడటం అసంభవం ” అన్నాడు కొడుకు.

“ ఎవరు చెప్పేరు మనం యిక్కడనుంచి పారిపోవాలని! ” కొడుకు
బాగా కనిపించడానికి అదవి కాపలాదారు దీపం పెద్దిచేసేడు. “ ఏమైనా
అర్థమవచ్చిందా ? ”

“ జర్మనులువచ్చి పట్టుకుంటారు. ఇక్కడినుంచి వెంటనే వెళ్ళిపో
పోలే. బోస్కోవోని, సిట్నీకోవోని పట్టుకుని నానాహింసలు పెట్టేరు. ఆ పరు
వార శుభోక్త పనిపడదు. అద్భుతవశాత్తు ఆతను పారిపోయేడుకాని ”

“అయితే జర్మనులు కూపీ లాగేరంటావా?”

“నిస్సందేహంగా”

“ఫీ...నోరుముయ్యి” అడవికాఫలాదారు బల్లమిద గుడ్డేడు. ఖాకోద్వైట్ రహస్యంతా చెబుతాడా? నువ్వు ఏం మాట్లాడుతున్నావో ఎరుగుదువా?”

“నాన్నా! చెప్పడంలో ఆశ్చర్యం ఏముంది!” అన్నాడుపావెల్ సక్కమాపులుచూస్తూ. “అతడుకాకపోతే ఇంకొకడు చెబుతాడు. జర్మనుల చేతిలోపడ్డాక ఎల్లాంటివాడైనాసరే, చెప్పితిరవలసిందే. వాళ్ళు ఏ క్షణంలో వచ్చినారోవచ్చు. నాన్నా! నామాట అంత చురుకైనగా తోసెయ్యకు. ఫిన్నల్ని ‘స్టరయా రుస్సా’కి తీసుకువచ్చేరనికూడా తెలిసింది... రెండువేలమందిట.....అడవుల్లోపుట్టి పెరిగి ఆదోవలన్నీ క్షుల్లంగా తెలిసిన వాళ్ళు. అల్లాంటివాళ్ళనుంచి దొరకకుండగా తప్పించుకొనడం అసంభవం”

“అయితే మనం ఇక్కడనుంచి వెళ్ళిపోవాలన్నది అబ్బా లేక నీబుద్ధికి తోచిందా?”

“కేమేందరుహోదాతో ఈఅడ్డును శుఖోవ్ యిచ్చేడు. 15 గురు మందితో మనం ఇంకా ఏరో గోరిల్లాయుద్ధం చేస్తామనుకోవడం వెర్రి. అందుచేత ఈవిషయం నీకు తెలియబరచడానికి ముందుగావచ్చేను. మనం యింకా ఈ సామానుఅంతా సర్దుకోవాలి. ఏ రహస్యపుగొదాములు రెండు తెరిచి కావలసిన ఆహారపదార్థాలన్నీ తీసుకునిపోదాం”

“వన్నుకూడా రమ్మని ఆహ్వానిస్తున్నావన్నమాట నీతో”

“అన్నమాటే; నువ్వు ఒక్కడవు వుండి ఏమిచెయ్యకలవు”

“దీనికి నిన్నుకాదు అనువలసింది. ఆశుఫోవ్ నాకంటేపడనీ చెబుతాను. వెనకవి గడ్డంపట్టుకు రూపొందించి అడుగుతాను. ఇల్లాంటి నిశ్చయం చేసినందుకు”

“అబ్బా ఒడుటానికి నీకు హక్కులేను. ఇప్పుడు శుఖోవ్ కేమేందరు. కర్మనాశకులకి భయం అలా విచక్షిణం దం”

“ఆ వెళ్ళవ కమేండరా ! ఎవడురా వాణ్ణి కమేండరుగా చేసినవాడు ! అట్లాంటి కమేండ్లని ముడ్డినిద రెండురన్ని మెడపట్టుకుని గెంటెయ్యాలి ”

“చాలా దురుసుగా మార్గముతున్నావు నాన్నా నువ్వు ” అంటూ రలెత్తి అతాత్తుగా ఏదోధ్వని సవ్వడి వినసాగేదా. వంటయింటివైపునుంచి బర బర మను చప్పుడు వినబడింది.

“ఎవరు వారు, నటాలియా ? ”

“ఆ ”

“ఇల్లారా, నీరో కొంచెం మార్గముదాలి ”

తేర పక్కకివొత్తిగిది. పొడగుపాటి అందమైన యువతి బయటికి వచ్చి నిలబడింది. ముఖంలో కోపం ప్రస్ఫుటం అవుతూంది. కాని అదికూడా ముఖానికొక వింతఅందం యిచ్చింది.

“నటాలియా ! ఇల్లారా. భర్తతేమిలే యిక్కడ సిగ్గుపడటానికి ” అన్నాడు అమె సోదరుడు పావెల్.

“బట్టలు వేసుకోలేదు. ఏదో మార్గముదాలన్నావు ఏమిటది ! ఇక్కడికి విని వుంది చెప్పు ఏమిటో ” అంది అమె నిశ్శబ్దంగా మైమోదించుచి బారిపోతూన్న కాలవ దగ్గరగా తీసుకుంటూ.

“మరేమీ లేదులే. ఆర్కాడీ పావ్లోవిచ్ శుఖోవ్ నిన్ను ప్రేమించేడు. పెళ్ళిచేసుకుంటా ని నీరో చెప్పనున్నాను ”

“ఇప్పుడు మనం అనుకున్న శుఖోవే కిదూ ? ” అని అడిగేడు అవని కాపలావారు అనుమానంగా.

“ఆ—అవును. ఏం—అలా అడిగేవు ? అతనికి కావలసినంత దగ్గి వుంది దీనికి లోటులేదు. ఈ జన్మవైవాల్ని లెప్పించుకుని మర వైవా పంక్తులవెక్కి వెళ్ళిపోతాను. అక్కడ అఖిలగౌరవం చేస్తారు. కొంత కాలం తెలపుతీసుకుని నటాలియాతోగూడా మాస్కో వెడతాను. అక్కడ మన నటాలియా దగ్గంగా. పొట్యోవో తింటు, సినీమాలుచూస్తు సుఖంగా వుండచ్చు ” అని పావెల్ పరిపకౌనచ్చేడు, ఏరో గొప్పగామార్గముదాలి. చుకొని.

“ ఏమంటావు. సత్యలియా ! ” అన్నాడు ఆమెతోడి. “ శుభోవ్
మీద నీకు యిష్టమేనా ? ”

సత్యలియా మట్లాడలేదు. తండ్రి, కొడుకు నిశ్శబ్దంగా ఎదురు చూస్తు
న్నారు, సమాధానంకోసం.

“ నేను ఎక్కడికీ వెళ్ళకలుచుకోలేను. శుభోవ్ మీద నాకు ప్రేమ
లేదని నేను యిదివరకే చెప్పేను నీతో. నేను ఇంకొకరిని ప్రేమించేను.
ఆమెనికోసం మెదురుచూస్తున్నాను. నా ప్రేమంతా భగ్నం అయిపోయింది.
ఇక్కడినుంచి నేను ఎక్కడికీ వెళ్ళను. వెళ్ళితే అతడు ఎక్కడని వెతుకు
తాడు, నాకోసం ” అంది ఆమె.

“ నీకోసం వెళ్ళగలవాడెవడు ? ” పాపెర్ ఆమె మాటలకి మాయంగా
అడ్డవచ్చేడు. “ నీ అందంచూసి కొందరిపెట్టుకుంటావుంది ! ” తన తండ్రికేసి
లింగి మళ్ళీ అందుకున్నాడు.

“ మొన్న వసంత కాలంలో యిక్కడికి వస్తుండేవాడు, వాడేనా ?
వాణ్ణి గురించి చెప్పే సమయమిప్పుడు అవుతుంది. బస్సులు అలానండే రెడి
సింటును స్వనాశం చేస్తేను. ఒక్కయినీ కొడుకగా, అక్కడ ఒక్కగుర్రం
కూడా బ్రతికి నుటపడలేదు. వాడు లింగి రావడం అసంభవం. ”

“ సరేనా సాధనం అవుతుంది ” అంది సత్యలియా తీవ్రంగా. “ ఒక్క
క్కప్పుడు ఏదో యుద్ధంలో ఒకవైపు చచ్చిపోయేదని తెలుస్తుంది. అందు
వులుకూడ అల్లాడే వ్రాస్తారు. ప్రస్తుతం సేతగోత్రహద గాస్తుంటుంది.
కాంచుండగా ఒకరోజున అతడుగా తెలుసుకోసుకుని, ఆ సచ్చిపోయేదను
కున్న దృశ్య లోపలికి వస్తాడు. కాదు, నాన్నా ! నేను అల్లాడకోసం నిరీక్షి
స్తున్నాను ” అంటూ గిరుగి వెనకబడి తెర వెనక మాయమయింది.

“ వెళ్ళి అలా చూడు కట్టెట్టి శుభోవ్ ని వెళ్ళిచేసుకో ” అని మళ్ళీ
పాపెర్ మొనరిస్తేడు, కాని అది తండ్రి అడ్డవచ్చి:

“ నాల్లే ఈసారి ! వెళ్ళి నిద్రపో ! ” అని ‘ డిడ్ ’ వని దీపం
వ్రాజేనేడు. పాపెర్ ఎల్లమీద పడుకుని, తండ్రికోటు కప్పుకున్నాడు.

X-287

“నక్షత్రముల అయిన మూడుసార్లు వినిపించినట్లయితే కలుపుతాయి. సాంకేతికం, బాంబోక్” అన్నాడు పావెల్.

తండ్రి సమాధానం యివ్వకుండా వెళ్ళి పడుకున్నాడు.

అతను కొడుకు తేలిపిన సమాచారానికి చాల ఆందోళనపడ్డాడు. నిల్లా పొత్తి శక్తి కలిగిన ఆ లెక్కాండర్ ఇవానోవ్ డ్ కొనోప్టేవ్ అధికారాన్ని పనిచేస్తున్న గోరిల్లావళం ఆ వాడాయీ, యిల్లెన్ సోస్సుల మధ్య ప్రదేశంలో పనిచేస్తున్న దళాలన్నిటిలోను బాగా కేకొనింది.

సరస్సులలోను, అడవులలోను నిండి, పూర్వం నోవోగోరొవ్ కియలకు ఆశ్రయమైన ఈ సామ్రాజ్యాన్ని గోరిల్లావళం జ్వలనైన్యాలకు చేరుస్తే సానంగా ఏర్పాటుచేసుకుంది. కొనోప్టేవ్ నిర్బంధించినాడా ఈ మిల్టన్ జిల్లాలో. పుట్టికనుచీ అక్కడ సరస్సులలో చేరుకున్నప్పుడు అతనివృత్తి. ఆ అడవిదారులన్నీ అతనికే కొట్టినట్లంటే. అందుచేత ఆ పరిజ్ఞానం గోరిల్లా యుద్ధం చేయడానికి అతనికి చాల వుపయోగించింది. జ్వలనైన్యాలు నిలబెట్టినప్పుడుగానీ, కొనోప్టేవ్ 6 మాసాలకి సరిగోయిన స్వయంగా 200 మందికి కావలసిన అయుధాలు అడవిలో 10, 12 వేలు వేలు స్థూలంగా పాతికేట్టేను. సమిన్యకసాయక్షేత్రపు పశువు, గుడ్డాలని అడవులలోపనికి తోలేసేను. మంచుజోళ్ళు, నెడ్డి ఖిగూడ బాంబులైతేవేసేను. మంచులో శత్రువులకి కనిపించకుండా వుండడానికి నెడ్డి దుస్తులు సర్దుచేసుకున్నారు. కాని ఈ సామ్రాజ్యంతో యిక్కడవాచినది అనికీ, సింపుకోవ్, బోక్సోకోవ్ లకు, కొండవకు యెమిల్కోవ్ అడవికాపలాదారుకు మాంత్రిమే కలుసును.

జ్వలనైన్యాలు పురోగమిస్తూనే అక్రిమించుకొన్నప్పుడు, గోరిల్లావళాని సింపుకోవ్ ని నాయకునిగాచేసి, కొనోప్టేవ్ అక్కడే వుండిపోయి రహస్యకర్తగా కరుణి నియమించి, రెండునాగాలపాలు జ్వలనైన్యాలకు సమంజాయింపి, నాన్న మకొంచేసిన ఇస్తు తగులవెట్టి, మందుగుండు నిర్మించుకున్నాడు, నానాకీ ధర్మం చేసేడు.

అఖిలకు అతడు ప్రకారమున్నా వదలి అవతలికి వెళ్ళిపోవడం వద్దు, చిన్న కేడినా ట్రాన్స్మిటర్ కట్టు యిచ్చి, నమ్మక మైనవాళ్ళను కొంతమంది వాళ్ళు తెలియచేస్తూండడానికి నిశ్చయించేడు. వీళ్ళు కొరొస్టేబిల్ కి కేడినావ్వగా ఫలానా జగ్గునువళ్ళ ఫలానావ్వగా వెనుకూడని, కిరంగులు ఫలానావోట వున్నాయనీ, యిన్నిటాంతులు వున్నాయనీ వాళ్ళుండి న్నట్టండేవారు. కొరొస్టేబిల్ ఆయువుపట్టు, జగ్గును రక్షణలు తక్కువగా వున్నది అయిన ప్రకారం చూసుకుని అలాంటిగా దాడులుచేస్తూండేవాడు. మొదట జగ్గునులు యితనిని పట్టుకొన్నవానికి 5000 రూబుల్లు బహుమానం యిస్తామని ప్రకటించేడు. తరువాత 10000, అఖిల 25000 రూబుల్లు, కి.ఆవులు, కి.ఒస్తాల గోధుమలు యిస్తామని ప్రకటించేడు. కాని జగ్గునులు ఆ కొరొస్టేబిల్ ను దండోపాయంచేత కాని భయపాటుంచేత కాని పట్టుకో లేకపోయేరు. అటుకొటివాడు యిప్పుడు చచ్చిపోయాడు.

తనకొడుకు చెప్పిన విచారకరమైన యుద్ధవాళ్ళు, శాఖీవని సమర్థింపడం, వీటన్నిటికీమించి గోర్జిల్లాయుద్ధం మానేసి సోవియట్ సైన్యాలవెనుక రెట్టుకు పారిపోవాలనడము, యివన్నీ ఒకరికాపలాచారును చాల అసంక్రమణీ చేసేయి. చివకు వీటన్నిటికి మూలకారణం యేదో తప్పుటదాగు వందని నిశ్చయించేడు. నెచ్చరిగాలేచి పావెల్ ఏం చేస్తున్నాడోని చూచేడు.

“చవట! నిచ్చితగా నివ్రపోతున్నాడు” అనుకున్నాడు క్రోథంతో. కొరొస్టేబిల్ పడిపోయేడు, బోల్షికోవ్ అయిపోయేడు. సిట్నికోవ్ తిరిగి రాలేదు. వాళ్ళతోపాటు మెరికలవంటి యోధులు ఎంతరుంది నేలపాల య్యేదో! తెలుసుకుంటే గుండెలు బద్దలవుతాయి. “అంతమంది చచ్చిపోతే, అధోరణిలేదు వాడికి. నుట్టుపట్టి నిద్రపోశాన్నాడు, వెనప!”

ఈ విషయాలన్నీ తెలుసుకు వచ్చేటప్పటికి దుఃఖం ఆగిందికొడుకానికి.

“రష్యా, నారష్యా” అతని దేశానికిపట్టిన దుఃఖం, పక్షులు పడు రూన్న కష్టాలు, జగ్గులు పెడతూన్న బాధలు, తెలుసుకున్న చెప్పరాని

అవేదన కలిగింది. అతనికి రష్యాదేశపు చరిత్ర తెలియదు. ఆఖరికి ఆదేశాన్ని పాలించిన ఒక్క జారుప్రభువులేరు కూడా తెలియదు. కాని తన పూర్వపు రష్యా గొప్పదనిమాత్రం తెలుసును. అనేక కథాశ్లాఘనలనుంచి రష్యాకి ప్రమాదము సంభవించినప్పుడల్లా మహాపురుషులు దృఢించి ఆ ఆపదలనుంచి తప్పించేరు. కష్టదినాల్లో ఎప్పుడు రష్యా మహావీరులను కంది. ప్రిన్స్ అలెగ్జాండర్ నెవిస్కీని గురించి చెప్పుకునే కథలు అతనికి చిన్నతనంలోనే మనస్సుకి హత్తుకుపోయేయి. కుటుబోవ్, సువారోవ్, స్కాబెల్చివ్ మందుగిడ్డంగిని పేల్చివేసిన ఆర్మీవ్ ఒస్సిపోవ్ జపానీయులచేత తైదుచేయబడ్డ రైయాబోవ్ మొదలైనవారు అతనికి జ్ఞానం వచ్చినప్పటినుంచీ కూడా ఆదర్శ ప్రాయములు.

అడవికాపలావారైన పీటర్ సెమియనోవిచ్ నెవిస్కీ, అత్యంతంగా ప్రేమిత్వాన్ని రష్యావిర్యాతలు సువారోవ్, కోష్కాలు అతనివంశీయులే.

ఇప్పుడు రష్యా అతనికళ్ళకు కట్టినట్లుగా కనబడుతుంది.

ఇదు సంవత్సరాలక్రితం పిల్లలకోసం ఒక కానిటోరియం నిర్మింపబడటం, తను దానిని చూడడానికి వెళ్ళడం, అక్కడ చిత్రవిచిత్రాలయిన ఆట వస్తువులతో పిల్లలు ఆడుకుంటూండడం చూస్తూ ఆ కానిటోరియం గార్డెన్సులో రోజంతా తిరగటం కళ్ళముందు నిరీమా 'రీత్' లా తిరిగింది. అటువంటి ఆ సుఖజీవితంపోయి, తిరిగి ప్రారంభమైన ఈ జీవితం ఎంతో కష్టమనిపించింది.

ఆ ప్రాంతంలో అడవిలో ప్రభుత్వం ఒక సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రం ఏర్పాటుచేసి, పట్టణాలలో నూతనవిజ్ఞానం సంపాదించిన వ్యక్తుల్ని అందులో నియమించడం గుర్తుకి వచ్చింది.

తను నివసించే ప్రాంతానికి పొట్టిగా, దృఢంగావున్న ఒక యువతి చెట్లకి చికిత్స చేసేందుకు డాక్టరుగా వచ్చింది. చిన్న పిల్లలలాగ నిరాడంబరమైనది అనుభవంలేనిది అయినప్పటికి చెట్లరోగాలు కుదర్చటంలో అద్భుతమైన ప్రజ్ఞ చూపించేది. తీరుబడిగావున్నప్పుడు సాయంకాలం చెట్లనిగురించి పురుగుల్ని గురించి, సూర్యుడిని గురించి అనేక విషయాలు చెబుతూండేది.

ఈమారిరి నూతనజీవితం అంతా ఇర్మనులువచ్చి తల్లకేంద్రములుచేసి సారే
సేరు. వాళ్ళీ ఆ నూతనజీవితం ఎన్నడేనా వస్తుందా అనిపిస్తుంది.

“అయ్యో, నారస్యో, ఎటువంటి దుర్భరదాస్యం వచ్చింది” అను
కుంటూ పక్కమీద ఇటు నటు పొరలేకు. ఈమారిరి ఆలోచనలమూలంగా
నిద్రారాక, పక్కమీదనుంచి లేచి, బయటికి వెళ్ళేడు.

తెల్లవానవస్తూంది.

గాలికి చెట్లు వూరూతూన్నాయి. తడిసినగడ్డి కళ్ళిన ఆకులవాసన
తగిలింది.

“అసంభవం, అల్లా రెంన్నడు ఇరగదు” అన్నాడు గట్టిగా. “రస్యో
అంత చురుకైనగా కొరికపడదు. ఇటునుంచి పసిఫీక్ వరకు మహాగ్నిజ్వాలలు
ప్రజ్వలిస్తాయి. వాటిని ఆర్పడానికి యెవరికీ సాధ్యంకాదు”

ఈ ఆలోచన మనస్సులో తట్టగానే, గుండెలమీదనుంచి బరువుదింపి
నట్లయి, మనస్సు స్థిమితపడింది.

పరిశీలనగా విన్నాడు. దూరంనుంచి గుడ్లగూబ అరుపు విసబడింది.

“చావుసేనుగులు, సాంకేతికం ఎంత జాగ్రత్తగా యిన్వాలి! అల్లాం
టిసి మైశ్వరంబడి ఈ అడపంతా ప్రతిస్వనించీలా ఎల్లా ఆరుస్తున్నావో”
ఈశోవమీద పశ్చ పట పట కొరుకుతూ పార్జిజాన్లకోసం యెదురు
చూస్తూ నిలబడ్డాడు.

*

*

*

*

మంగళక్రింద కుంపటి కణ కణ లాడుతూంది. మంచంమీద శబ్దంగా
వుండడంచేత. పల్కటి క్యాలెవోట్టలతో వేసవికాలంలో నదివొడ్డున పక్క
వూళ్ళోంచిపోడే రెడాక్స్ వైనికుల పాటలుపంటూ పడుకున్నట్లుగా పడు
కుని వుంది.

క్రిందటివేసవిలో అనదివొడ్డునే నటాలియా ఆతనిని కలుసుకుంది.

అదృశ్యం జ్ఞప్తికివచ్చి, ఆమె రెండుచేతులు మృదయానికి వ్రేల్తుకుంది.

అతడు అందరివంటివాడే. అంత అందమయినవాడూకాదు; అసాధారణబలవంతుడూకాదు. అతనిని మొదట చూసిప్పుడు ఏమీ విశేషం కనిపించదు. కాని అతనితో ఒకసారి మాట్లాడుతేమాత్రం ఆ జీవితంలో అతనిని యెన్నడూ మరవరు. అతడు బాజ్జియారాష్ట్రపు రష్యను. మాలలతో యాస స్వచ్ఛంగా కనిపిస్తుంది. ఎప్పుడూ సవ్యతగా వుత్సాహంగా కనిపిస్తాడు. అంత అందమైనవాడు కాకపోయినా సటాలియాకి అతనిమీద ప్రేమకీర్తి. అతనుకూడ ఆమెని ప్రేమించేడుకాని. పైకి తెలియనియ్యకుండా కూడా సాగా కాలక్షేపం చేస్తూండేవాడు. జీవితానికి అంతా వెలుగునిచ్చిన గోజు అది—ప్రకృతి ప్రకాశంతంగావుంది. నీలాకాశంలో మేఘాలు దూదిపింబల మాదిరిగా ఎగిరిపోతున్నాయి. దూరంగా అడవి అవతలనుంచి అప్పుడప్పుడు ఖరంగిమోత వినిపిస్తుంది. పశువు ఏనుకొనడానికి అడవికి వెళ్ళిపిల్లల కోలాహలం వినిపిస్తుంది. ఆగోజున జీనకోటిఅంతా ఉత్సాహంగావున్నట్టే వుంది.

అసలు ఆ యిద్దరికీ పరిశయం ఎట్లాఅయింది? ఒకరినొకరు ప్రేమిస్తారని, ఆ ప్రేమజీవితాన్ని ఒక్క క్షణంకూడ వృథాబుచ్చకూడదని యెట్లా తెలిసింది?

ఇప్పుడవంతా ఏవిధంగానచ్చిందో సటాలియాకు గుర్తురావడలేదు. కాని ఆ ఒక్కగోజుమాత్రమే ఆమె జీవితానికంతకు ధృవతాగవంటిదని ఆమె చెప్పగలదు. అంతకుపూర్వంకాని, ఆతరువాతకాని, ఆమె ఆ సరివొడ్డున అతనిని కలుసుకొన్నప్పుడు బాంధవ త ఉత్సాహం, సుఖం యెరుగదు.

అది చాల దీర్ఘమైపోయింది. సటాలియా చాల ఆలసిపోయివచ్చి సదిలో స్నానంచేసింది. అపరాహ్న సమయపు సూర్యోదయాలుపడి నీళ్ళు బంగాడు ఛాయగా వెలుస్తున్నాయి.

“ఎంత అద్భుతవంతురాలి! ఏమయినాసరే, అతను నావాడు. నా జీవితం అతనికోసం, అతనితోనే గడుపుతాను. మా యిద్దరిజీవితాలు వేరు కాకుండావుంటే.....” అనకుంటూ నీళ్ళలోనుంచి బయటికివచ్చి, శిండు చేతులు తలవెనుకనెట్టుకొని అప్పుడే మినుకు మినుకు మంటూన్న సత్యత్రాసంక తడోక ధ్యానంగా చూస్తూ నిలబడింది.

“ ఏమిటి, అంత వుత్సాహంగావున్నావు యీవేళ ! ” అన్నాడు ‘ అన్యూటాబోలెకావా ’ వెనకనుంచి.

“ ఎవరు, నువ్వు. ఏమిటి అంటున్నావు ”

అవి అన్నీ ఆమెకు స్మృతికి తెచ్చుకోవాలని వుంటుంది. కాని ఆలెగ్జీ లేనంతకాలం అంతులేని ఆలోచనల్ని మరిచిపోవాలనీ వుంటుంది.

“ ఆలెగ్జీ యేకనక నాకు దొరుకులేనా ” అనుకుంది ఆమె.

ఆలెగ్జీ వచ్చినట్లయితేనే జీవితంలో కోల్పోయిన వుత్సాహం, సుఖం తిరిగి పొందగలుగుతా ననుకుంది.

ఒక్క నిట్టూర్పువిడిచి, అతాత్తుగా మేలుకొంది. మూడుమాట్లు గుడ్డ గూబలరుపు వినబడింది. గుడ్డపు డెస్క్ లద్వని, మాటలసవ్వడి స్పష్టంగా విన బడింది ఆమెకి.

“ శుభోవ్ వచ్చినట్లున్నాడు ” అనుకుని నటాలియా నిద్ర నటించింది.

*

*

*

*

పావెల్, తండ్రితో చెప్పిన యుద్ధం కి రోజులక్రిందట ‘ బెజిం యాంకా ’ అనే పూరుబయట నాలుగురోడ్ల మొగ్గద్ద జరిగింది. ఆరాత్రి ఒక జర్మనుయూనిట్ ఆ పూజోళ్ళ మకాంజేసింది. గ్రామంచుట్టూ కాపలా ఏర్పాటుచేసేరు. ఒక రాత్రివేళ కొరోవైల్డ్ తన పార్టిజాన్ దళంతో ఆ పూరు చుట్టుముట్టి, బోల్షెకోవ్ కి, శుభోవ్, పావెల్ అను సహాయంయిచ్చి శత్రువును గంద్రాసాళపరిచడానికి రెండు మూడు యిళ్ళు తగులబెట్టమని పంపేదు.

గంటన్నలో అనుకున్నట్లుగా ఇళ్ళకి నిప్పు అంటించేరు. కేకలుజేస్తూ గాలిలోకి తుపాకులుకాలుస్తూ జర్మనులు వీధులోకి వచ్చేరు. అక్కడ బోల్షె కోవ్ కి మొదట చేతికి తరువాత కాలికి గుండుచెబ్బలు తగితేయి. శుభోవ్, పావెల్ అతనిని నెమ్మదిగా ఒక గడ్డివాముదగ్గికి మోసుకుపోయి, అందరు అక్కడ గడ్డిలో దాగేరు. వీధిలో యుద్ధం చెరేగింది. తుపాకిగుళ్ళు రయ్యి మని తలలమీదుగా యెగిరి గడ్డివాములో మారసాగేయి. అఖరుకు కొంతసేప

అదిగో దివాయు అంటుకొనడంచేత వాళ్ళు బోల్లెకోవలను కూలిపోయిన కొత్త పాకర్లకి మోసుకువచ్చి దగ్గరనేవున్న కూలపాదాలలో వేసేరారు. ఇంకెలా ఒకవ్యక్తి ఒడుటికెవచ్చి, వాళ్ళకేసి నిదానించిచూసి, “ఎవరువారు, పావెల్ ?” అన్నాడు.

“పావెల్ బోల్లెకోవ్ ను పంలేసి శుభోక్ బోల్లె పడుకున్నాడు.

“నేను. నువ్వు ఎవరు ?”

“..డిమిట్రి బొఖానోవ్ ని. నన్నా!” అని నమస్కారం జోస్తూ ఆటో మెట్రోతో ఆవ్యక్తి వారిద్దరిని సమీపించేడు.

“నాలానోబులనుంచి నిన్ను చూడాలనుకుంటున్నాను ; శుభోక్ ...”

శుభోక్ అస్పష్టంగా ఏదో అన్నాడు.

“కొనోప్చేవ్ ఇక్కడ వున్నాడా ?” అని అడిగేడు బొఖానోవ్.

“అ—ఇక్కడే వున్నాడు. నువ్వేం చేస్తున్నావు ; జోస్తూలతో చేరవా ?” అన్నాడు శుభోక్.

“అంతేమనో.....పావెల్ నువ్వు కొండెనేపు అక్కడవుంటు—
చేమిద్దం మట్ల...చుకోవాలి” అన్నాడు బొఖానోవ్ పావెల్తో.

“బొఖానోవ్ నన్ను చంపకు. నీకు దండం. నన్ను చంపేయకు” అన్నాడు శుభోక్.

“నిన్ను చంపడమే ! ఎందుకు ! నన్ను మీ దిలకొక్కోకి తీసుకోవని అడిగేను, కాని కొనోప్చేవ్ నిరాకరించేడు నేను ‘కుంకో’ ను అని. జ్ఞాపకం వుందా ?” అన్నాడు బొఖానోవ్.

“అ—జ్ఞాపకంవుంది” అంటూ శుభోక్ తేలి నిలబడ్డాడు. వాళ్ళిద్దరులిసి కొండెయొకం పెట్టేరు. పావెల్ వాళ్ళకి కనబడకుండా నెమ్మదిగా కంబేజి మొక్కలలోనుంచి పాకి కెట్టేడు ; బోల్లెకోవని అక్కడేవదిలి.

10 నిమిషాలరేక శుభోక్ తనని కేక పెయ్యడం వినిబడింది పావెల్ క కాని సమాధానం ఇవ్వడానికి సయపడి మాట్లాడలేదు.

“అబ్బే, వాడికోసంచూసి లాభంలేదు. ఈసాటికి అప్పుడే పారిపోయివుంటాడు” అన్నాడు బొఛారోవ్. “మనమంచిది. ఈవిషయం ఏం తెలియదు వాడికి. అయితే, దానికి నువ్వు అంగీకరించిపట్టేవా ?”

“బొఛారోవు, ఇది తీవ్రంగా ఆలోచించవలసిన విషయం. వెంటనే ఏ వాగ్దానమూ చెయ్యలేను. మనం అనుకున్నట్లుగా అంతా సవ్యంగా జరుగుతే మంచిదే. కాని, కాకిపోతేమాత్రం నువ్వు తొందరపడకూడదు”

“మనం అనుకున్నట్లుగా జరిగితీరవలసిందే. ఇంకోమాట. నువ్వు యీ పార్టీజాన్లతోను, నేను జర్మనులతోను వుండడంలో ఆర్థంలేదు. ఆలోచించిచూడు”

“అమాట నిజమేఅవుతో. సరే, ఆలోచిద్దాం.....నేను ఇంక యిక్కడవుంటే జర్మనులచేతిలో పడతాను. పారిపోతాను” అన్నాడు శుఖోవ్.

“ఆ గాయంతిని పడిపోయినవాడెవడు ?” అని అడిగిడు బొఛారోవ్
“బోల్షికోవ్ కాదుకదా ?”

“అవును నేనేరా...దొంగీ! ” అన్నాడు బోల్షికోవు క్షీనస్వరంతో, అతి ప్రయత్నంమీద. “మీరు ఏం మాట్లాడుకొన్నారో నేను విన్నాను” చేతిలోని రివాల్వరుతో. వారిమీద 5, 6 సార్లు కాల్చాడు.

బొఛారోవ్ వెంటనే బోల్షికోవ్ నేలమీదపడి చేతిలోని ఆటోషేటిక్తో కాల్చసాగేడు. శుఖోవు కాలికిబిగ్గిచెప్పి పారిపోయేడు.

ఇదంతాచూసి పావెల్ నెమ్మదిగాపాకి కొంతదూరంపోయి, అక్కడి నుంచి ఆ చీకట్లో పడుతూ లేస్తూ పూరుచుట్టతీరిగి యెల్లాగో పార్టీజాన్ దళాన్ని కలుసుకున్నాడు.

అప్పటి కప్పుడే శుఖోవు అక్కడికి చేరేడు. పావెల్ వెళ్ళేటప్పటికి మును ఖోగోజ్జోవ్తో రిపోర్టు చేస్తున్నాడు. పావెల్ నిచూసి నిలువునా కంపించిపోయేడు.

“సావెల్ వచ్చేవా !.....నువ్వు కనపించిపోలే ఏమయిపోయేవా” అని భయపడ్డాను

కొరోస్ట్రోవు వూరిచివర యింటికద ఒక రాళ్ళగుట్టమీద కూర్చుని వారి యిద్దరివైపు నిశ్చలంగా చూస్తున్నాడు.

వాళ్ళు చెప్పినదంతా విని ఆఖరుకు యిలా అడిగేడు. “బోల్షెవోవుని యెక్కడ వదిలేసి వచ్చేరు ?”

“అల్జెగ్జాండర్ ఇవానోవిచ్, ఆటోమేటిక్ తీసుకుని మీదపడితే అంతకంటే ఏం చెయ్యకలం ?”

“అతన్ని ఎక్కడ వదిలేసేసి అడుగుతున్నాను మిమ్మల్ని...”

“ఎక్కడో సరిగా గుర్తులేదు. అంతా కటికి చీకటి. కూరలతోటలో అరుకుంటాను. పావెల్ నీకేమైనా గుర్తువుందా ?”

కొరోస్ట్రోవు పిధికేసి దుస్తిసారించి చూసేడు. వీరికి సగంమూరాన యుద్ధం జరుగుతూంది. జర్మనులు ఒళ్ళు, సామగ్రిలు వదిలేసి, రోడ్డువెంట పరుగెత్తుతున్నారు.

“సిట్నీకోవుతో నేను బోల్షెవోవు కోసం వెళ్ళేనని చెప్పు” అని కొరోస్ట్రోవు దగ్గర నేవున్న ‘గ్రిహ—కురోక్సెన్’ తో చెప్పి, తుపాకిగల్ఫ్ జెల్లువేసుకుని లేచేడు. “శుభోవు దోవచూపించు”

ఎప్పుడూ కొరోస్ట్రోవ్ అంగరక్షకులుగావుండు యిద్దరు పార్టీ జానులు కూడా శుపాకులు భుజాలకు తగుల్చుకొని మారు మాట్లాడకుండా వెంటాడి వేరు. పావెల్ అక్కడే వుండిపోయేడు. గ్రిహ అతనిమీద మండిపడ్డాడు.

“ఒరేయ్, పిరికిపందా, ఇప్పుడు మిమ్మల్ని విచారణచేస్తాము. బోల్షెవోవుని యెక్కడ వదిలేసివచ్చేరురా ? మైగా అల్జెగ్జాండర్ ఇవానోవిచ్ ని కూడా తీసుకుపోయి ప్రమాదంలో పడేసేరు. శుద్ధవేధవలు, ఏంచేసినా సాపంలేదు మిమ్మల్ని”

“అతన్ని నేను వదిలేయలేదు. తీసుకురావేకపోతే ఏంచేస్తాము”

“అవును సాపం! మట్టిచేతులతో ఏం యుద్ధంచేస్తారు” అన్నాడు గ్రిహ. పావెల్ చేతులు అప్రయత్నంగా గుండెమీదికి వెళ్ళాయి—పొరి గోయి వచ్చేటప్పుడు అలిదా దైత్యునివలె తోటలో వదిలేసి వచ్చేవా.

“అయితే నీ విషయాల్లో కలుగజేసుకోక నోరుమూసుకో. చుట్టూ
యెక్కడికీ వెళ్ళాలి వెళ్ళు” అన్నాడు పావెల్.

“అలాగే ఇవానోవిచ్ వచ్చేనాడు నేను యెక్కడో ఉంటాను.
ఈ పొక్లెపు రక్షణ నిన్ను ముగిసేది అలాగే దానికి నీవు లేవు. నువ్వు నీటికి
కోవు దగ్గరే వెళ్ళి అలా చెప్పిరా”

పావెల్ కి కాస్త ధైర్యం కలిగింది—బ్రహ్మచర్యం వహించాడు. వెంటనే
నీటికి వెళ్ళిపోయి పరుగు తీసి చెప్పాడు విషయమంతా చెప్పి—

“ఈ పొక్లెపు రక్షణ పొందగలిగింది. అలాగే ఇవానోవిచ్
విషయమై నాకు అందోళనగా వుంది” అన్నాడు.

నీటికి వెళ్ళి చుట్టూ కలయచూసేడు. యాదృశ పరిస్థితులంతా అలా
చింది తలపాకించేడు.

“గాయపడిన నీటిలో బోలెడు కోవుని వదిలేసి పారిపోయి వచ్చేయి
మిమ్మల్ని విమోచిం? అలాగే ఇవానోవిచ్ రక్షణ కోసం ఇప్పుడు మేము
వెళ్ళాలి. పరిస్థితులు దేవిధంగా మారుతాయో”

అదే సంఘటనలకు ప్రారంభం. పార్టీ బాస్ దళం క్రమంగా కఠినమైన
బోలెడు బోలెడు పడివున్న కూరలతోటలోకి వెళ్ళి తినిపడబడింది.

భూమిపై పోయిన జర్మనులు యుద్ధమీదకి వూళ్ళో ప్రజేరించి,
వాళ్ళు వెళ్ళిపోయి, పార్టీ బాస్ లు వున్న ప్రదేశం మీద ఆగ్నిపర్వం ముగించ
సాగారు. ఆ ప్రదేశమంతా మంటలతోను, ప్లేట్లతోను, ట్రెన్చర్ బ్లెట్లతోను
పట్టపగలుగా మారింది. పార్టీ బాస్ లు, బోల్గాపడుతున్న జర్మనులకు సమా
ధానం యివ్వసాగారు.

అప్పటి సంఘటనలంతా గుర్తులేదు పావెల్ కి. నీటికి వెళ్ళి ఆగ్నిపర్వం
యెక్కడికో పరుగెత్తడం, తుపాకీ తూటాలు శ్రేణి. గాయాలు తగలిన
వాళ్ళనీ తీసుకుపోయి కట్టుకట్టడం మొదలయిన కొన్ని విషయాలు మాత్రం
యదుగును. కొంత సేపటికే జర్మనులు వూళ్ళో దేనికో నిప్పు పెట్టారు. అప్పటి
కప్పుడే తూర్పు తెల్లవారవస్తోంది, ఆమంటలమీద మాడూరికి స్కోరో
భోక్ ఛోకో అను యుక్రేనియన్ రెడార్క్స్ వైనికుడు వెళ్ళేడు.

“వాళ్లు బోల్షెక్వికోవ్ ని బ్రతికివుండగా మంటలాకి పడవోస్తున్నారు” అన్నాడు అతను పరుగెత్తుకొనివచ్చి “మొదట కొట్టేయ. నయనెట్లు పుచ్చు గుని గాయాలలో పొడిచేయ, పార్టిజాన్ల ప్రధానస్థానం యెక్కడుందో చెప్పమని; కాని అతను మాట్లాడలేదు. అఖిరుకు జర్మనులు అతనిని కట్టేసి చుట్టూ గడ్డిపేర్చి నిప్పు అంటించేయ ”

“మన కంఠంలో ప్రాణం వున్నంతవరకు, బోల్షెక్వికోవుని అటువంటి దుర్మరణానికి వదిలిపెట్టం ” అంటూ కొకోప్టెలీవు లేచి మంట కనిపిస్తూన్న వైపు పరుగెత్తేడు.

ముందు వెనకలు చూడకుండా మిగిలిన పార్టిజాన్లు కొకోప్టెలీవుని అనుసరించేయ. మంటదగ్గరనున్న జర్మనులైనికుల గుంపుమీదపడి తుపాకిమడ మలతో బాది, సన్నీలతో పొడిచి, చిందరవందరచేసేయ. మరసుపాకున్న నేలమట్టం చేసేయ బాంబులతో. బాహుబాహియద్దం ప్రారంభమయింది. ఆ గందరగోళంలో స్వ పరపక్షభేదాలు తెలుసుకోవడానికి ప్లేగు పెట్టి పిలుచుకున్నారు.

“ఎవరు, సిట్టికోవ్ ? ”

“ఆ ”

“కొకోప్టెలీవ్ ”

“ఇక్కడ ”

“నువ్వు సోమావా ? ”

“అవును. నేనే. నికోలాయ్ ఏడీ ”

ఆ మంటదగ్గర సుమారు 20 మంది జర్మనులు పడిపోయేయ. పార్టిజాన్లు బోల్షెక్వికోవుకు మంటమంచి లాశ్ ప్రయత్నంలోవున్నారు. ఇంతలో ఇంకో జర్మనులగుంపు ప్రైంచిమార్టాయలతో వారిమీద కాల్చసాగింది. కొకోప్టెలీవుచేతులు గాలిలోకి పైకిలేచి నిలువునా కూలిపోయేడు.

ఇదంతా పావెల్కి జ్ఞప్తివుంది.....తరువాత, సగం కాలిపోయిన బోల్షెక్వికోవు శరీరందగ్గర తను నిలబడియుండడం, మాంసం కాలినవాసనకి వికారంకలిగి ఆ దృశ్యం చూడలేక ఏడవడం కొంత గుర్తువుంది.

శుభోవు పరుగెత్తివచ్చేడు.

“పావెల్ ! మేమంతా వెళ్ళిపోతున్నాము. ఆలెగ్జాండర్ ఇవానోవిచ్ చచ్చిపోయేడు చూసేవా ? ”

“ ఎక్కడికి ? ”

“ ఎక్కడికి ఏమిటి ? దొమ్మిలో గుండు చెప్పితగిలి చచ్చిపోయేడు ”

“ ఇప్పుడు మనం యెక్కడికిపోవాలని అడిగేను ”

“ ఎవరితోచివోవన వాళ్ళం అడవిలోకి పారిపోదం. యెల్లుండి మీ తండ్రియింటివద్ద కలుసుకొందం ”

తుపాకి గుళ్ళు చెట్టలు తగలకుండా వంగి అంతా పారిపోయేరు. ఆ రాత్రే చావగామిగిలినవాళ్ళు అడవి కాపలాదారుయింటికి వెళ్ళే దోవలో సమావేశమయ్యేరు. అక్కడ తాత్కాలికంగా ఆర్కాడీశుభోవుని కమేండ్ రుగా యెన్నుకున్నారు.

*

*

*

*

గుళ్లగూబ మూడుసార్లు కూసింది.

కొందరు గుట్టపుర్రాతులు అడవిలోనుంచినచ్చి వెల్లడిప్రదేశంలో ఆసేరు.

“ నిద్రపోతున్నట్లున్నారు. కాపలా పెట్టలేదు. అక్కడికి నేను పావెల్ ని ముందుగా పంపేరు..... ”

“ శుభోవ్ ఇప్పుడు యేం లోటువచ్చింది - బ్యాండుతో యెదురు వచ్చి స్వాగతంయివ్వాలా ? ” అన్నాడు నెవెస్కీ కటువుగా. ఆ రాత్రు వేగంగా అతనిదగ్గరికివచ్చి ఆసేడు.

“ ఓ, పీటర్ నెమ్యునోవిచ్ ! నమస్కారం ! ” అంటూ శుభోవు గుట్టండిగేడు. “ ఏమిటి విశేషాలు, ప్రయాణానికి సిద్ధంఅయేరా ? ”

“ ఎక్కడికి ? ”

“ పావెల్ చెప్పలేదూ ఏమీ ? ”

“ ఆ—ఏదో అవకతవకవాగుడు వాగేడు ; మీరంతా యెక్కడికో పారిపోవడానికి నిశ్చయించుకున్నారని. కాని నేను నమ్మలేదు ”

“ పారిపోవడమా ! నాకుమాత్రం యిష్టమాఅది ” వెర్రిశివుడు నవ్వేడు శుభోవు. “ ఈ ప్రదేశంనుంచి యింకొక ప్రదేశానికి మారుతూన్నాము. మొన్న యుద్ధంలో కలిగిన అపజయంసంగతి తెలియలేమా ? పెద్దచెబ్బరునకి. అతె గ్జాండర్ ఇవానోవిచ్ సంగతి తెలుచుగుంటే ఈ రోజువరకుకూడ కళ్ళనీళ్ళు ఆపుకోలేను. అతనుపోవడం దిక్కులేనివాళ్ళం. అయిపోయేము మనం. అంతా సర్వనాశనం అయింది.

“ సిట్టికోవుసంగతి యేమిటి ? ” అని అడిగేడు నెవెస్కీ ఆవిషయం తనకి యేమీ తెలియనట్లుగా.

“ సిట్టికోవుకూడా పడిపోయేడు. ఈ విషయాలన్నీ చెప్పమని పావెల్ ని ముందుగా పంపేనే.....ఎందుచేత చెప్ప.....”

“ ఎంతమంది మిగిలేరు ? ”

“ 10 మంది వుంటారు. పీటర్ సెమ్యూనోవిచ్, రండి; టీ పుచ్చు గుంటూ విషయాలన్నీ సావకాశంగా మాట్లాడుకొందం ”

“ ఈ వ్యవహారమంతా యేమిటి అబ్బాయిలు ? ” అని అడిగేడు నెవెస్కీ. మిగిలిన రాతులవైపుతిరిగి. “ మీకు ఈ గుడ్డాలు యెక్కడివి ? ”

“ మళ్ళీ వుదయాన్నే తెచ్చియిస్తామని పక్కవూళ్ళోంచి తీసుకు వచ్చేము. చలిగావుంది లోపలికి వెళ్ళి మాట్లాడుకొందం నడవండి ”

“ నేను నిలబడినంతసేపు మీకుకూడా అశ్యంతరం వుండకూడదు నిల బడటానికి. ” అన్నాడు నెవెస్కీ పెడసరంగా. “ నీకు అంత టీ యివ్వవల సిన అగత్యం ఏం వచ్చిందియిప్పుడు ? నువ్వు పార్టీ జాన్ చేనా ? ”

“ ఆ—మరిచిపోయేను. నిన్న పీళ్ళందరు నన్ను కమేందరుగా యెన్నుకున్నారు ” శుభోవు బుజంమీద చెయ్యివేసేడు ; కాని అతడు విద లించి తీసేసేడు.

“ అందరం ఆలోచించి ఒకనిశ్చయానికివచ్చేం, ఆప్రకారం జరిగితిరాలి ”

“ గొప్పశ్చయానికేవచ్చేరు ! తుపాకినివేసినా పాపంలేదుమిమ్మల్ని తొందరపడకండి ”

“పీటర్ సెమ్యూవెల్, ఇంగులో మాతప్పుయేమిలేదు” అన్నాడు ఒక పార్టీజాన్. “ఓడిపోయి, వెనకతగ్గవలసివచ్చింది. కమేండరులేకుండా యేంచెయ్యకలంకనక. మనకి యిప్పుడు యెక్కడదొరుకుతాడు అటువంటి వాడు?”

“అగు—చెబుతాను. కమేండరుకోసం మిరందరు బయలుదేరి వెడతారు కాదా? సిగ్గులేదూ మీకు—ఇటువంటి సమాధానం యివ్వడానికి! చెయ్యవలసింది యేమిటంటే—రిపోర్టు ఒకటి తయారుచేసి ఒకనిద్వారా సంపండి హెడ్ క్వార్టర్స్కు; వెంటనే వాళ్ళు కమేండరుని పంపుతారు...”

“కాని, పీటర్ సెమ్యూవెల్ ఇల్లాచూడండి” అన్నాడు శుభోవు చాలాసార్లు కాని అతను వినిపించనట్లుగా వూరుకున్నాడు. “పీటర్ సెమ్యూవెల్.....పదిమందితో మనం యే చెయ్యకలం?”

“చాలే వూరుకో! ధైర్యం, తెలివితేటలువుంటే ఆఖరుకు ఒక్కడైనా చాలును. పదిమందివరకు ఎందుకు? ఇక్కడికి 6 మైళ్ళదూరంలో కొద్దిగా గాయపడ్డవాళ్ళు; నలుగురువున్నారు మనవాళ్ళు. వోల్ఫ్ వోసమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రపు రైతులలో 12 మంది రెడార్మీపైనికులు వున్నారుట. పైన్యంలోనుంచి తప్పిపోయి మనతో చేరడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారని తెలిసింది. ఛిరుకోవో, జటానోవ్కా, యాంకీ మొదలైనవోట్ల మనతో చేరి వాళ్ళు వున్నారు. ఒక్కసారి పిలు, ఎంతమంది సిద్ధంఅవుతారో. పల్లెటూర్లలో తిరిగి మనం ప్రజల్ని చేర్చుకుంటున్నామని తెలియచెయ్యాలి యిప్పుడు”

“ఇదివరకైతే చేరుదురేమోకాని అలెగ్జాండర్ ఇవానోవిచ్ వచ్చి పోయేక చేరడానికి అంత చొరవగారారు” అన్నాడు శుభోవు.

“అదే పొరపాటు. తప్పక చేరుతారు! అతనికోసం అయినా వచ్చి చేరుతారు.”

“అవును. చేరుతే చేరవచ్చు” అన్నాడు శుభోవు, యెల్లాగయినా అతనినుంచి తప్పించుకొనడానికి. “పగ తీర్చుకొనడానికి జర్మనులను చావ కొట్టడానికి”

“కడుపు కాలిపోతూంటే ఏమిటో చావకొట్టడం అంటారు” అన్నాడు ఒక పార్టీజాన్. ఆ గుడ్డివెల్తురులో నెవిస్కీ అతనిని గుర్తుబట్టి లేకపోయేడు.

మిగిలినవాళ్ళందరూ పక పక నవ్వేరు.

“అవును, అదీనిజమే” అన్నాడు నెవిస్కీ, దానిలోని వ్యంగ్యాంధ్రం గ్రహించనట్లు. పల్లెటూళ్ళలో ప్రజలు తిండిలేక మలమల మాడిపోతున్నారు. తిండిఅంటూ ఏమేనావుంటే కొస్తా మనకేవుందియిప్పుడు. ‘రండి, మాతో చేరండి, తిండి పెడతాం మీకు’ అని చెప్పాలి మనం... ఇంక మీకు యిది అంతా వేళాకోళం వెక్కిరింతగావుంది. ఇప్పుడు మనం ఎంత ముఖ్యవిషయమై చర్చిస్తున్నామో మీకేమైనా తెలుసునా? ” పీటర్ సెమ్యూవోవిచ్ గుక్క తిప్పుకొనడానికి ఆగి, ముఖంమీదిచేమట తుడుచుకున్నాడు.

ఈ అవకాశం శుభోక్త వుపయోగించుకున్నాడు.

“అవును, ఆ వుద్దేశం చాలాబాగుంది. అందరం వెళ్ళవలసిన అవసరం లేదు. ఎవరోఒకరు వెడిలేచాలు. నేను మాడుకోజుల్లో వెళ్ళివచ్చేస్తాను. ఏమంటారుచెప్పండి? ”

“అల్లాగే, వెళ్ళిరండి” అన్నాడు మిగిలినవాళ్ళు.

“నేను వెళ్ళి అన్నివిషయాలు తెలుసుకునివస్తాను. పీటర్ సెమ్యూవోవిచ్, లేకపోతే అక్కడ పరిస్థితులు యెల్లావున్నామో మనం ఏంచెయ్యాలో ఏమీ తెలియదు. మాస్కో పడిపోయిందని, బోల్షివిక్కులు వోల్గావకు పారిపోయేదని, రెడాక్స్ చిన్నాభిష్నం అయిపోయిందని జర్మనులు ప్రచారం చేస్తున్నారు మీరు విన్నారు? ”

“నువ్వు నమ్ముతున్నావా అవి? ”

“బాగుంది. నమ్ముతానని యెల్లాఅంటాను—కాని అవి యెంతవరకు నిజమో తెలుసుకోవాలి. కొంతవరకు నిజం వుండేవుండచ్చు. ఎవరుచెప్పగలరు? లేకపోతే మనం ఒంటరిగా పోరాడకపోవస్తుంది.....వాళ్ళంతా చెప్పినది మీకు అంగీకారమేనా? ”

“ వెళ్ళిరా. తిరిగి నాలుగోరోజుకి యిక్కడవుండాలి, కమేండరుతో కూడా ” అన్నాడు నెవెస్కీ.

“ ఓ, తప్పకుండా ” అన్నాడు, శుభోవ్ వ్రత్యాహంగా.

“ మీరంతా మధ్యాహ్నంవరకు విశ్రమించి, ఆ తరువాత పక్క వూళ్ళకి వెళ్ళండి ‘ రిక్రూట్ల ’ కోసం ” అన్నాడు నెవెస్కీ పార్టి జాన్లతో.

“ మానవత్వంవల్ల ప్రతివాళ్ళని మరలా చేరమండి— మొగాళ్ళు, ఆడాళ్ళు, పిల్లలు, వైద్యంనుంచి వేరుపడిపోయిన వైనికులు..... జర్మనుల చేతులలోనుంచి తప్పించుకొన్న వైదీలు పల్లెటూళ్ళలో దాగివుండచ్చు ఎవరైనా. వాళ్ళని కూడా తీసుకురండి. ముఖ్యంగా మనకి యేదోవిధంగా జర్మనుల చేత హింసింపబడినవారు కావాలి. తమ ఆత్మీయుల్ని పోశొట్టుకొన్న వారంతా యుద్ధం చేస్తారు. పగతీర్చుకొనడానికి భల్లూకపు పట్టుదలతో సమ్మెట వెట్టులలాంటి చెట్టలు తీస్తారు శత్రువుమీద ”

పార్టి జాన్లు నవ్వేరు.

“ కాస్త మేతపారేస్తారామాకు ? ” అని అడిగేడు, పోకోవునుంచి వచ్చిన డెడర్ ఛెంకో.

“ లోపలికిరండి ” అన్నాడు నెవెస్కీ.

అందరితోపాటు శుభోవుకూడ రాబోయేడు. కాని ఆ యింటియజమాని లోపలికి రానియ్యలేదు.

“ నీపని నిర్ణయమైంది వెంటనే వెళ్లు ”

“ పోవాలి కోంచెం మాట్లాడాలి, ఇదేమిటి..... ” నెవెస్కీ శుభోవు బుజంమీద చెయ్యివేసి ఎదురుగా నిలబడ్డాడు.

“ ఆలస్యం ఎందుకు... వెళ్ళు. గుఱ్ఱమాత్రం ఎవరిదో యిచ్చేయ్యి. సాయంకాలం ఆయేటప్పటికి అక్కడవుంటావు ” అని ఇంట్లోకి వెళ్ళి తలుపు వేసేసి కంఠలోనుంచి బయటికి చూచేడు.

గుఱ్ఱప్రజీనుకు వేలాడుతూన్న సంచిలోనుంచి శుభోవు మూడు కోడి గుడ్లు, ఒక రొట్టె తీసి జేబులోవేసుకుని, వెనక్ తిరిగి ఆడవిలోకి వెళ్ళిపోయేడు.

నెవెస్కీ గదిలోకి వెళ్ళేడు,

“కొంచెం టీ తీసుకుని తనువాత మకాం మాన్చడమిషయం ఆలోచించుదం. వైవాళ్ళకి యెవరికి తెలియనిప్రదేశం చూడాలి”

*

*

*

*

ఆరోజుననే, పార్టిజాన్ దళాలప్రతినిధులు X అనే పట్టణంలో నికీటావాసిలీవిచ్ కొరోట్స్కోవ్ ఇంటివద్ద రహస్యంగా సమావేశమయ్యారు. అతను పార్టీలను కమిటీ సభ్యుడు. టెనుకమిటీ శిక్షితులైన మెడ్వికోవ్ ఆధ్యక్షత వహించేడు. కొరోట్స్కోవ్ 15 రోజులలోను పార్టిజాన్ దళాల చర్యలను గురించిన రిపోర్టు చదివేడు.

“కామ్రేడ్లు! గత 15 రోజులలోను ఈ పట్టణంలోని పార్టిజాన్ ఉద్యమం చాలమార్పు చెందింది. సంఖ్యనుబట్టిచూస్తే తగ్గింది—దొంగవంతుల, భయంచేత, తిండిలేక, దోరిహులమూలంగాను—కాని శ్రేష్ఠత్వాన్నిబట్టి చూస్తే వృద్ధిపొంది బలపడింది. ఇంతకంటే ముఖ్యమిషయం ఏమిటంటే, మన మంతా నూతనానుభవం గడించేము.

“సెప్టెంబరులో మనం ఏం చేసేమోచూడండి, ఒక మందుగుండుకొట్టు పేల్చేసేము. 15 సార్లు కెలిగ్రాఫ్, టెలిఫోను లీగలు తెంపేసేము. కమెం డెంటు అగ్గీసు తగులపెట్టేము. 10 మంది జర్మనులను చంపేము. ఇవీ మనం చేసినది! దీనివల్ల మన బలాలకి కలిగిన స్పృహయెంత? 100 మందిప్రజలు కాల్చివెయ్యబడ్డారు, మనవాళ్లు 25 గురు చచ్చిపోయారు.

“పూర్వంకంటే జ్యూనులు చాల జాగ్రత్తగా వుంటున్నారు. క్రూర్యం హెచ్చింది. ప్రజలు క్రమ క్రమంగా మననుంచి దిగజారుతున్నారు. ప్రజలనుంచి, పట్టణంనుంచి నూరంతయిపోయే పరిస్థితులు యేర్పడ్డాయిమనకి.

“సెప్టెంబరునెలలోని మన యెత్తుగడలలో లోపం యెక్కడవుంది?

“మనం ప్రజలతోకలిసి పనిచెయ్యలేదు—అది మొరటిపొరవాటు.

“అడుగుడుగుకు ప్రతివోట చెయ్యగలిగినవి వదిలి, పెద్ద పెద్ద విప్లవ సకకార్యాలు చెయ్యడానికే ప్రయత్నించేము—అది చెడవలెప్పు.

“పట్టణాలలో విధ్వంసకార్యాలు ఎవరికివారు వ్యక్తిగతంగా చెయ్యాలి అనే ముఖ్యమాత్రం వదిలి, పూర్వపుమాదిరిగా ఆదంబరంతో గుంపులుగూడి చెయ్యడానికి ప్రయత్నించడం.

“వీటినిన్నిటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని వేగంగా మన బలాలన్నీ పునర్నిర్మాణం చేసేము. దానిఫలితంగా అక్టోబరు మొదటి రెండువారాలలో మనం సాధించినదేమిటి ?

“జర్మనులు ఆక్రమించినవి 17 ఇళ్ళుకాశ్చేము. ఫలితాలు తెలియవు. 800 కిటికీలు ధ్వంసంచేసేము. జర్మన్ కమేండెంటు పశులశాలలోని పశువులన్ని రోగాలుతగిలి అనుపయోగం అయేలా చేసేము. 8, 6 సార్లు టెలిగ్రాఫ్ స్తంభాలు లాగిపారేసేము. ఒక రైలుబండి పడగొట్టేము. రోడ్లమీద 8 మోటార్లు తల్లకిందులుచేసి ధ్వంసంచేసేము. వీటన్నిటిమూలంగా జర్మనుల పొగరు, గర్వం అణిగింది. ఇప్పుడు రాత్రిలు బయటికి ఒంటరిగా రావడానికి జంకుతున్నారు. పట్టణంవదిలి బయటికి ఎప్పుడుపోతామా అనివున్నారు.

“8వ నెంబరు బ్రిగేడులో మంచి వుత్సాహంగా పనిచేసే పార్టీ బాన్ ఒకామె వుంది. ఆమెను నెం 19 గా మాత్రమే మనం యెరుగుదుము. ఆమె బాన్ హాసులో పనిచేస్తోంది. నియమితకాలంకంటే ముందుగానే డ్రాఫ్ట్ మూసెయ్యడంచేత ఒక జర్మను చచ్చిపోయేడు. 5 గురను హాస్పిటలులో చేర్చవలసివచ్చింది. 11వ నెం. బ్రిగేడులోని మరియొక పార్టీ బాను యువతిని జర్మనులు లాండ్రీలో పనికి బలవంతంగా నియమించేరు. ఆమె పట్టుబడకుండా అతి తెలివితేటలతో రెండువందల జతలబట్టలు అంటించేసింది. ఈచుర్య ఇంకొకవిషయం తెలిసింది. జర్మనులకుయిచ్చే నీరు కాచకుండా యిస్తూదిట, ఒక మేసలమ్మ 15 రోజులనుంచి, అందుచేత వారికందరకు జ్వరాలు మొదలయిన రోగాలు వచ్చేయిట.

ప్రతినిధులంతా నవ్వసాగేరు.

“మీకు వేరొక్కోళ్ళంగా వుండమ్మ. కాని యదిఅంతా నిజం. ఆలోచించినాస్తే అదికూడా ఒకవిధమైన సహాయమే.

“ఇంకో విషయం. మనపిల్లలలో ఒకడిచేత జగ్గనులు వాళ్ళటక్కులకు బలవంతంగా నీరు సప్లయచేయించుకుంటున్నారు. రాత్రింబగళ్లు షుగులేకుండా నీళ్లుమోస్తూంటే, ఆ కుర్రాడిపనికి అంతా ఆశ్చర్యపోయేరు. కాని క్రమ క్రమంగా అన్నిటక్కులు పనికిరాకుండాపోయాయి. లోపయేమిటో ఎవరూ తెలుసుకోలేకపోయేరు. ఆ కుర్రాడు యేంచేసేడు ?

“రాత్రిలందు డ్రైవర్లు రేడియేట్లలో నీరులేకుండా చేస్తూండేవారు. ఎవరూ లేకుండాగాచూసి టాపు మూసేస్తూండేవాడు. ఫలదయం అయేటప్పటికి టాపు మూసేసిన రేడియేట్ల మంచుతో గడ్డకట్టుకుపోయి వుండేవి. అవి యింకా సర్వీసుకి అనుపయోగం.

“మనం పొందిన ఈ విజయరహస్యం యేమిటి ? విధ్వంసకార్యాలకి ప్రజాసామాన్యాన్ని మనం సమీకరించడంలోనేవుంది ఈశక్తి.

“శత్రువుల్ని పట్టణాలలో మెరికించడం ఒక కొత్తవిషయం. ఆపని చేస్తూనే మనం నూతనానుభవం సేకరించాలి. అవసరాలనుబట్టి నూతనవిధానాలు, ఆయుధాలు వుపయోగంలోకి తెస్తూండాలి.

“ఇక్కడ వన్నవాళ్ళు అందరూకూడ మనం పార్టిజాన్లమని అనుకుంటున్నారు. కాని నా ఫర్దేశంలో అది నిజంకాదు. ఇది అంత ప్రాధాన్యత లేని యుద్ధమా ? మనం యిప్పుడు ప్రపంచంలో ఎన్నడు కని విని యెరుంగని యుద్ధం చేస్తున్నాము. ఈ మహాయుద్ధంలో తెగుల్కొన్న జగ్గను రష్యనులైనా, యుద్ధదళాలకు ప్రజాసామాన్యం చేసేకార్యాలకు అవినాభావసంబంధం వుంది. మనం జగ్గనులైనా, వెనుకభాగంలో వున్నాము. రష్యనులు వెనుకతగ్గినంతకాలము జగ్గనుల వెనుకభాగంలో గందరగోళము వారిలో షుమోత్పాతము కలిగించాలి. కాని మన పైన్యాలు యెప్పుడయితే శత్రువుని వెక్కిరింపడం ప్రారంభిస్తామో అప్పుడు గందరగోళంకాదు మనం చెయ్యవలసివది, శత్రువు పోరాడడానికి అవకాశంలేకుండాచేసి, చీల్చి చెండాడ సర్వనాశనం చెయ్యాలి.

“ఈ జగ్గనులైనా మహాప్రవాహంలో మనం ఒక వల. ఈవల ఎంత బాగ్రిస్తాగావున్నో అంతదూరంవిడి.

“ కీనినిబట్టి మన యెత్తుగడలు నిష్ఠాను అవుతాయి : జన్మనులమీద
2 క పెద్దవాడికాని ఒక విధ్వంసనకార్యంకాని చేసేకంటే, 50 చిన్న చిన్న
విధ్వంసనకార్యాలు ఎక్కువ ఉపయోగం. ఇప్పుడు మనం చేసేది బాహు
బాహియార్థంకాదు ; జన్మనులు నిలువశక్తికాకుండా, తినేటప్పుడు, తాగే
టప్పుడు, నిద్రపోయేటప్పుడు, సర్వకాలసర్వావస్థలలోను ఏమిచూసినా
భయపడేటట్లుగా చేసేటందుకు వారి నిత్యజీవితాలని దుర్భరంచేసే రహస్య
యుద్ధం.

“ క్రిందివాడం ఇళ్ళమీద మనం వ్రాసినదానికి కొంతఫలితం కలి
గింది. బొగ్గుతో గోడలమీద జర్మనుభావంతో వ్రాసినమాటలు మారుచూసియో
యంటారు. వాటిపైదం యేమిటి ?

“ జర్మనునాంతకులపేర్లు, దొంగలపేర్లు మాకు అన్నీ తెలుసుకు. ఎక్కడ
చాగినాసరే వెతికి వెతికి చంపుతాం వాళ్ళని.

“ తరువాత కొంతమందిపేర్లు యిచ్చేరు.

“ కెప్టెన్ జెజెర్ నాంతకుడు. లెఫ్టినెంట్ స్ట్రోమర్ నాంతకుడు,
కొంగ ”

“ ఈ వ్రాశలఫలితంగా జర్మనులలో చాలా భయోత్పతం కలిగిందిని
సమ్మతమైనవార్త వచ్చింది. ఈ మాటలు అనే ఆయుధాన్ని మనం యింకో
విధంగాకూడా వుపయోగిస్తాము.

“ మనం ప్రజలతో కలిసి మెలిసి తిరుగుతూండాలి. మనం వారికి
సచ్చెప్పి, ఉత్సాహం కలిగించి, అంతిమవిజయం మనదేనని సమ్మతం కలుగజేసే
దేశాన్ని శత్రువులకు అప్పగించిన దోహాల్ని బయటపెట్టాలి.

“ కేపు వనయమే అన్ని ఇళ్ళగోడలమీద ఈవిధంగా వ్రాయాలి :

“ ఈ క్రిందివారు దేశదోహాలు. జర్మనులకు అమ్ముడుపోయిన ఇగ్నా
కేవ్, సోర్కిన్, వాసిల్కివిచ్, లోర్కిన్ అను దోహాలు యెక్కడనని
పించినను చంపివేయడానికి నిశ్చయం జరిగింది.

“ ముందు మనప్రసాగాము ఏమిటి ? ఒకటి. మందుగునులతో యుద్ధం.
అందుకుగాను మందుగులు వుండాలిమనకి. పర్యవసానంగా ఈ పట్టణంలో

మందుగనలు వున్నదీ, లేనిదీ, వున్నట్లయితే ఆ ప్రదేశము, వాటిని తీసుకు
వచ్చేవిధానము. ఇదంతా స్కాట్లనుపంపి అవోకీరియ్యాలి.

“ రెండవది. ఈ పట్టణంలోని కమిస్టులవివరం తెలుసుకుని, వారితో
సంబంధాలు ఏర్పరచుకోవాలి. జారుప్రభుత్వపురోజులలో రహస్యనిష్ఠవోద్య
మపు అనుభవాలుచూస్తే, కొన్ని ప్రేలుడుపదార్థాలు తయారుచెయ్యగలమని
తోస్తూంది.

“ ఇప్పుడు మనల్ని ఎదుర్కొన్న పెద్దసమస్య అదే.

“ ఇంక మన హెడ్ క్వార్టర్సునివయం. మన దళం అడవులలోవుండి
కోలోట్టోవ్ ఆధిపత్యాన పనిచేస్తున్న పార్టిజాన్ దళంతో కలపడానికి
పూహిస్తున్నారు. కాని అతడు కొన్ని మందుగనలు యివ్వచ్చు : పట్టణంలో
ఉన్న జర్మనులమీద బయటనుంచి వాళ్లు, లోపలినుంచి మనము పడి సర్వ
నాశం చెయ్యచ్చు ”

“ ఓ, ఇంక అంతకంటే మనకి కావలసింది ఏముంది ! ” అని అధ్య
క్షుడు మధ్య అడ్డువచ్చేడు. “ ఏదోవిధంగా పీళ్ళవందర్ని భరతం పట్టాలి ”

కోలోట్టోవ్ మాట్లాడడం అయినదియవారి ప్రతినిధులలో ఒకడులేచేడు.

“ సర్జునుల కీల్లు పోస్టాఫీసు నేనువున్నవాకులోనే వుంది. మేము
యుద్ధరంగానికి వెళ్ళవలసిన టపాసంచులను వెతుకు, వెనుకకు వెళ్ళవలసి
వాటిని యుద్ధరంగమునకు తారుమారుచేసి పంపేము, అప్పుడే కొన్ని సాప్లీ
అందుచేతి అవిలన్నీ మళ్ళీ తిరిగివచ్చి పెద్దలాటుగా పోగుపడ్డాయి. సరిమాన
పదిపదానికి ఒక వారంరోజులయినా తీసుకుంటుంది. ”

“ ఇప్పుడు అదంతా తగులబెట్టాలిమీరు ”

“ మేము చెయ్యబోయేదే అది. నిహాశ కేపు తగులబెడదాము ”

మరియొక ప్రతినిధి లేచేడు.

“ మా ఇంటివద్ద సర్జునుభావకొద్దిగా తెలిసికున్నాడు వొకడువున్నాడు.

ఆ కుర్రాడు ‘ గినులు మాటు పెట్టబడ్డాయి ’ అనివున్న రి, రి నైనుబోర్డు
పోగుచేసేడు.

“జర్మనులు ఈ పట్టణం ఆక్రమించినపుడు వూరినుట్టూ బయట ఆ మాదిరి వైనుబోర్డులు పాతడం మీరు చూసేవుంటారు.

“ఆ కుర్రాడు వాటిని తీసుకుపోయి వూరుబయట ఒక రోడ్డు మొగలో నాలుగునోట్ల పాతేడు. పైకి చూడబోతే అంతా నవ్వులాటగా వుంటుంది. వచ్చి పోయే ‘ట్రాక్’ అంతా ఆ పోయింది. 60 కార్లవరకు రోడ్డుమీద ఆగిపోయేయి. డ్రైవర్లు దిగి వాదావిడిగా, కేకలు వేస్తూ ఇటూ అటూ తిరుగుతున్నారు. వందుగనలను తీసేసేవారిని పిలిచి ఆ పొంజం అంతా తెగ వెతిగించేరు. వాళ్లు రికార్డులు, మ్యాపులు తీరనేసి, ప్రతి గంట వుట్ట గంటలతరబడి వెతికేరు. చివరకు ఏమీలేకపోవడంచూసి ఎవరో ఈ విధంగా ఏడిపించడానికి చేసేరనుకుని పోయేరు.”

“చాలా తెల్లనైనవాడు ఈ కుర్రాడు. ఇట్లా అన్నామనిచెప్పు ఆతనితో. ఇంకా యెవరైనా మాట్లాడుతారా ? ”

అనేకమందిలేచి కొద్ది కొద్దిగా మాట్లాడేరు. చివరకు అంతా వెళ్ళి పోయారు.

కొరోట్స్కీ, మెడ్మికోవ్ మాత్రం మిగిలేరు.

“ఎప్పుడు జడతావునువ్వు ? ” అని అడిగేడు మెడ్మికోవ్.

“ఇప్పుడే ”

కొరోట్స్కీ గుడ్డలమూట ఒకటితీసి విచ్చేడు మాసిపోయిన జర్మను ఆర్మీకోలు, బూట్లు, మరికొన్ని బట్టలు వున్నాయి

“నిన్ను పంపించడం అంటే నాకు యెందుకో భయంగావుంది. నిజంగా వాసిగీవిచ్. కాని జర్మనీతప్పదు. యేంచెయ్యం ”

“జెక్ నైకునివేమం వేసుకుంటాను—ఆ వేమం వేసుకుంటే మారినా గలను. రష్యనులు పట్టుకుని ఖైదుచేసేనని, పారిపోవడాని చెబుతాను. జర్మనులు గుర్తుపడతారనేభయం నాకు యెప్పుడూలేదు ; కాని ప్లాజావ్ దళాన్ని కిలుసుకోలేనేమో అని భయపడుతున్నాను. అలెగ్జాండర్ ఇవానోవిచ్ వార్త తెలిసి రి రోజులయింది. ఇదివరకు యెప్పుడూ వార్తలుపంపకుండా వుండలేదు యిన్నిరోజులు.”

“ ఆ—మరేమీ విశేషంవుండదు. వూరే తెలియనూ మనకి. కొర్రో
డ్రైలీవ్ వాళ్ళకి దొరికితే వూరింతా సాటింపుకూడా చేయిద్దురువాళ్ళు ఈ
పాటికి. మరేమీ భయంలేదు ”

కొర్రోట్టీవ్ జర్మనులూనిఫాకం తొడిగేడు.

“ ఏదీ ! ఎవరేనా నిన్ను అనుమానించి వేరు అవి అడుగుతే ఏం చెబు
తావు ? ” అన్నాడు మెడ్మికోవ్.

“ అప్పుడు ఏం చేసేదీ ఇప్పుడు అదేదీ. అప్పటికంటే యిప్పుడేం
దురు. వ్యక్తి చాచిస్తున్నానని నీకు కూడాను వేరు. ఎంత కాలానికి కలుసుకు
టామో మళ్ళీ—ఏదీ చెయ్యి. ”

అప్పుడు మెడ్మికోవ్ వ్యక్తికి వెళ్ళి కరస్పూచేసేడు.

“ ఎల్లా నడవాలో మరచిపోయి ! ” అని మెడ్మికోవ్ హెచ్చరించేడు.

“ ఆ—అల్లాగే వెళ్ళవస్తా ” అన్నాడు కొర్రోట్టీవ్.

పూర్తిగా అలసిపోయి, అడుగులీసి అడుగువెట్టలేని వ్యక్తిలా కాళ్ళు
ఈడ్చుకుంటూ, వెనకతిరిగికుండా గదినిడిచి వెళ్ళిపోయేడు. ఆ వేషంలో
అతను కొర్రోట్టీవ్ అని యెవ్వరూ గుర్తించలేదు.

ఇల్మెన్ నగరస్థిరపు కీకారజ్యాలు. ఆ అడవులలో పుట్టిపెరిగినవాళ్ళు
కూడా అక్కడి రహస్యాలు, మరుగులు, మారుమోతలు అన్నీ యెరుగరు.

శతాబ్దాలనాటి ఆ అడవిజ్యాలు, వాటి రహస్యాలు, జీవయమంటూ
భయంగాల్నే అక్కడి కాల్వవాటలలో నిలిచిన ఘాతుకకృత్యాలు, కాల
గర్భంలో పూడిపోయిన కంకణాలు ఎవరు కనిపిసి యెరుగరు.

అన్నీ సరిస్సులు, చిత్తడినేలలు అడవివేరు వాటిని తగులవెట్టడానికి
కూడా సాధ్యంకాదు. నరికి పారెమ్మడానికయినా ఒకటి, రెండుకొవు.

పెలిగర్, సరిస్సునుంచి ఇల్మెన్ నగరస్సువరకు, ఆ మహావిద్యుత్ అనేక
మారుమోతలతోను, ఒలదాసులతోను నిండివుంది.

యెక్కడ ఒరుగుతూన్నది ఈ అడవిజ్యాలలోనే. శిశువుకి నిక్కడ
యెక్కడ చెయ్యదమంతవ్వం యిందేదీలేదు. చచ్చిపోయేవృత్తి అర్థవాది

ఆ జంతులేని నిర్జీవలో అణగారేతుంది. వందగజాలువాటి తుపాకిగుండుకూడ పోలేదు. చీమలుదూరని ఆ కాడవిలో టాంకులు నడవలేవు. చిత్తడి నేలలు, సరస్సులు అవడంచేత గుడ్డాలు దిగబడిపోతాయి.....

తీలుచుగుంటే వాళ్ళు జలదరించే అడవికోట!

ఇప్పుడు సుగురుకూన్న ఈ మహాయుద్ధంలో అడవుల ప్రాచుర్యం యెంతోవుంది—వుండబోతుంది. పృ.త్నచేతించే దుర్భేద్యవై నకోట. ఆధునిక విజ్ఞానశక్తితాలైన యే మారణయంత్రాలు, యేవీ దానిని ఛేదించలేన.

సర్మగులు ఆ అడవులలో దాడం పుష్కలమైపోయే. ఆ అటవిక రహస్యాలు తెలియనివారికిది అడుగుడుగుకు కష్టాలు కల్గిస్తుంది. ఒక డేమిటి, భయపడేవాళ్ళని నాశనంచేస్తుంది. ఆ రహస్యాలు ఎక్కి ఆశ్రయంపొందిన వాళ్ళని నశిస్తుంది!.....

ఆ జరణ్యంలో మనుష్యసంఖ్య కూడ తేను. రాత్రంతా మంచు కురవడంచేత చెట్లు, నేల ఏదిదానినా తెల్లటి స్త్రావగచిపట్టుగా వుంది.

ఆ అడవిలో కొర్రోట్టోక్కి రెండోరొట్టోక్కి బుజ్జా మూటజేసుకుపోతాన్ని ఏ సలినానోకకు కనుంచేడు. కొర్రోట్టోవుని చూడగానే అక్కకి రొట్టోకకు పక్కకి రొప్పుకున్నాడు. కాని కొర్రోట్టోక్కి తిరుమికుపోయి పట్టు గులి ఆపేడు.

“తాతా, ఎక్కడికి వెళుతున్నావు?”

“బుజ్జా నడవకు అందు మోపిరించేడు.

“అయ్యో, నాకోట్టోనీ, నన్ను గంపర్దు. గింజులేక ఎక్కడైనా కొరుకు తామోగొనని వెళ్ళేను. ఏమో చూడలేదు.”

సన్నులైనివని నున్నులల్ల తని మునుటవున్నవ్వుక్కి రొప్పునుజని అతనికి తెలియదు, చెప్పినా నమ్మకు.

గురుగొప్పలా నక్కులుచూస్తూ, అన్నవ్వుగా సమాధానాలు యిచ్చేడు. కొర్రోట్టోవు అతనిని పొవ్వుని వదిలిపెట్టగానే ఎగిరినంతేని అడవిలో మా యమయిపోయేడు.

“అదేమిటా కొన్నిచెట్లకి నిప్పుపెట్టడంచేత పొగవాసన వస్తోంది. ఆ పొగంతోనే మంచు పొగమారి నల్లబడిపోయింది.

ఆ కాలిబాట యెక్కడికెవ్వరుంది? మంచువూరు నేలమట్టించెయ్యబడింది. అందుచేత ఆ బాట మనుష్యులచారాన్ని ప్రదేశానికి యెక్కడికెవ్వరు.

ఒక రెడ్డ దేశవారు చెట్టుమొదట కుట్టుమిషను ఒకటి పడివుంది. ఎవరిది అది? ఎందుకు అక్కడ విడిచిపెట్టారు?.....పిల్లలు ఆడుకునే బొమ్మ వొకటి ఆ అడవిలోని ప్రవాహపువొడ్డన పడివుంది. నరాల్నికొరికే చలి బాధకి కొంకరించుకుపోయిన యెచ్చి చేతులు వదిలిపెట్టినాదానిని, మృగం దెవడైనా తీసుకొనేందుకు.

కోవప్రక్కనవున్న గోడకు, ప్రభుత్వపు లాటరీఫలితాలు తెలియచేసే బిల్-బోర్డు ఒకటి వేలాడతూంది. ఇవన్నీ కొకరి రష్యను భూభాగంలోని అనేక ప్రదేశాలను స్పృశిస్తోన్నాయి. ఆ ప్రదేశాలు చేరడానికి ఎంతకాలం పడుతుంది? ఎన్ని దారుణయుద్ధాలు చెయ్యకపోయివుంటాయి!

కాకిపోయిన గుడిసెవద్దన్న కుక్క మొరుకతూ బాలసారిని అనుసరించింది.

ఇంకా కొంతమూసోయేకే కొరట్లోవుండి యిద్దరు ఆడవాళ్ళు యెదురియేరు. వాళ్లు వాళ్లూనికి వెడుతున్నారు. ఎక్కడయినా మనవాళ్ళు వున్నారన్న సమ్మకంలేనా, వాళ్ళకి.

“ఆ కెధవలు మాస్కో పట్టుకున్నావని అంటున్నారు. నిజమేనా!” అంది అందులో ఒకామె.

“అయితే జవనీ; అవనాన్ని బట్టి కోర్కెవారికి వెళ్ళిపోవాలి” అంది రెండో అమ్మ.

“ఇక్కడ నిగంగా అటవీకన్యక్తుని అయిపోవాలేమో నేను.”

కొరట్లో వేమంగా ఎదురవుతున్న చేపకని, ఆ గోబున జిగ్గెములు ఎక్కడలేని తెలుసుకుని, చిన్నపిల్లల శానిటరీయంలో వుంటున్న పోలి

కోపుని కలుసుకోడానికి వెళ్ళేడు. పార్టీబాన్ హెడ్ క్వార్టర్స్ లు వెళ్ళాలంటే ఆతనిని తీసుకు వెళ్ళాలి.

*

*

*

*

చుట్టూ పార్కు, మధ్య అందమైన భవనాలతో ఆ కానిటోరియం కేసర్స్ కాలనాటినుంచి వుంది. అందులో ప్రస్తుతం జర్మన్ ఫ్యూనిటివ్ దళం మకాంచేసివుంది.

కంగ్రెస్ గాఢాన్ని పార్కుదోవలలో కర్రతో చేసిన కొంగలు, గుట్టలు ఆడుకోనేవాళ్ళు లేక విచారనూచకంగా నిలబడివున్నాయి. పిల్లలు ఆడుకునే పరికరాలన్నీ వుపయోగించేవారు లేక ఎక్కడిక్కడే పడివున్నాయి. పిల్లలు ఆడుకున్న చిహ్నాలు యింకా మాయని ఇసుకపోగు మంచుతో కప్పడివుంది. కానిటోరియం డివింగ్ ద్వార పక్షులు లేని కర్రగూళ్ళు మాత్రం మిగిలివున్నాయి, రాటులమీద. ఆ రాటులమీద పిల్లల ప్లేస్ట్ ప్లాస్ట్ ప్లాస్ట్ గాలికి కొట్టుకుంటున్నాయి.

పూర్వము భోజన కాలగా వుపయోగించే క్రింది అంతస్తులో పైనికులు మకాంచేసేరు. గోడలమీద చిత్రించిన నానెరంగుల చిత్రాలు, రెడ్ కాన్సరు, తప్పడయిపోయిన స్టూతోనహా యెండ్లన్నవి అల్లాకే వున్నాయి.

ఆఫీస్ లు కెప్టెన్ హాల్ వెజిటర్, కెకిండ్ లెఫ్టి నెంటు రిఫర్మస్ట్రా, పై అంతస్తులో మూలగావున్న ఒక గదిలో వుంటున్నారు. ఆ గది కిటికీనుంచి చూస్తే ఒక కోనేరు, దాని వెనుకనున్న వూరు కనిపిస్తాయి.

పైనికులు, మూడేరిమంచాలను దగ్గరగా చేర్చి ఒక్కొక్కపక్కగా అనుర్చుకున్నారు.

ఆఫీస్ లు పిల్లల పేరులు కుచ్చెల్లుగాను, వెజర్ బోర్డు పేరులుగాను వుపయోగిస్తున్నారు. ఇంకా వారికి అదనంగా ఒక వాచ్ స్టాండు, రెండు డక్కలు వున్నాయి. ఆఫీస్ లు పై గదిలోకి కనబడే కోనేరు, ఆ వెనుకనున్న వూరుకు వెనుక ఒక పెద్ద గుట్ట వుంది. దానిమీద ఇవాన్ ని టెరిబల్ కాలనాటి నిర్మి ఒకటి వుంది.

కెప్టెన్, పూర్వపుమాదిరిగా ఆ చర్చి గంటలు ప్రతిరోజు మోగి స్తూండానికి ఆహ్వానించేడు. కాని రష్యన్లకు అందుకు అంగీకరించకపోవడం చేత, ప్రతిరోజు వదయం, సాయంత్రం ఆగటు మోగించడానికి ఒక పైకి కుడు చెట్టిదగ్గరకు వెళ్ళి 2, 3 నిమిషాలు తాడులాగుతూ గంటవాయిత్తూండే వాడు.

ప్రతిరోజు సాయంత్రము, వదయము కెప్టెన్ వెజిస్ట్ ఆగడిలో కిటికీ దగ్గర చాల సేపు ప్రకృతిసౌందర్యం చూస్తూ సంతోషపడే కూర్చునివుంటాడు. అందంగావున్నా, యెందుకో తెలియదు—భయంకరపుతూంటుంది, ఆ అడవి దృశ్యం.

అతనికి తోచినచోట ఒక ఎట్టేటు ఎన్నుకోమంటే ఇంకా దక్షిణమున యుక్రెయినులో చూస్తాడు. ఇక్కడనుండ అతనికి సుఖంగా బాగానే వుండును, దిక్కుమాలిన ఈ యుద్ధం లేకుండావుంటే.

మామూలురోజులలో అంత యిబ్బందిలేదు. కాని, వర్షం కురిసినరోజున, మంచు పడేరోజున మాత్రం మరిసికి నిజంగా పిచ్చియెత్తిపోతుంటుంటే అశ్చర్యంలేదు. ఇంకా రాత్రులుఅయితే చెప్పకవలసేలేదు. అంతచీకటిరాత్రులు నునం యెక్కడాచూడం. అందుచేతనే వాటిని 'పార్టిజాన్ రాత్రులు' అంటారు. వెన్నెలరాత్రులయినా సరే వర్షం కురిసినా, కాస్త పొగమంచు ఆవరించినా, మంచు కురిసినా అంతా కటికచీకటే.

ఆది అటువంటి రాత్రే. కన్న కన్న పొగుదుకున్నా కానరావడం లేదు. ఈదరగాలి తీవ్రంగా వీస్తూంది. దూరానవున్న అడవిలో చెట్లు అన్నీ సంచారంచేస్తున్నాగా అన్నట్లు గాలికి స్వలిస్తున్నాయి.

కెప్టెన్ వెజిస్ట్ పూర్వోనుంచి మరొకముకు తిరిగివస్తున్నాడు. తాని టోరియం సామగ్రివకు లాంటిదొకటినుగుని సహాయంగా వున్నారయ్యాడని. కాని అక్కడనుంచి నొంటరికడవడంచేత చీచు చీచుకుమంటే ఆగిచూస్తూ, జుట్టు జాగ్రత్తగా వస్తున్నాడు. అన్నిచెట్లనుంచి ఏదో మిడికువళ్ళన్నట్లుకయి నిలువనా వణికిపోయేదు. "వెళ్ళకరాత్రే!" కాని అప్పుడకాదు యింకా దగ్గరలోనేవుంది.

కెప్టెన్ నెమ్మదిగా తనముకుంటూ వరండామీదికి యెక్కేడు. గుమ్మంకోసం యెంతవెతికినా దొరికిలేదు. లోపల పైనుకుల కోలాహలం విని పిస్తూనేవుంది. గోడమీద గట్టిగాతట్టేడు. కాని ఎవరూ వినిపించుకోలేదు. ఇంకా గట్టిగాకొట్టేడు. అయినా లోపలగోలలో విన్నదలేదు. పొణంవిసిగి మాడరు తీసి నుడవతో గోడమీద కొట్టేడు.

“కిక్కిరిస్తోన్నా బాగుండును. అద్దాలబద్దాలకొట్టి కేరసివుండును” అనుకున్నాడు.

అప్పుడే అతని తుపాకిపెట్టు కిక్కిరిస్తూనే ఉండడం, అద్దం తుత్తునియ్యలే ద్వనితో పడిపోవడం జరిగింది. అదాదీగా కుచ్చీలు జరిగినట్లు, రివాల్వర్లు తీసినవత్తుడు స్పష్టంగా విన్నదింటి అతనికి. ఆశుకు తలుపు బాగా విడిచి, ఒకరినొకరు తోసుకుంటూ గుంపుగా కొందరు ఒక్కనులు నయటకువచ్చి, చీకట్లో కనిపించక పెజెర్మీద పడ్డారు. అతడు క్రిందపడిపోకుండా సంబాళించుకుని నిలబడ్డాడు.

“ఏయ్, వెక్కిరిస్తోంది!” అని అర్పి, వారిందరినీ గదిలోకి పంపేసాడు.

“సావర్నీ, ఏమిటి! గుమ్మంబద్దం యెవరు కాపలాలేకేమి! ఈ కేకిలు, పళ్లెం ఏమిటి? బార్ రూమ్ లావుండే!” అన్నాడు వెజెనర్.

గదిలో అందరువెళ్లినా పదకుని నిద్రపోతూన్నవాళ్ళు త్రొక్కిపడితేది తంచుగా అలెన్ వన్ రో నిలబడ్డారు.

“ఇల్లా గిడ్డలేనా లేకుండా వుండడానికి కీలులేదు! యడ్డం ఇది. నిశ్చయంగావుండడం, బయట పెట్టినా ఇంకా దం చెయ్యాలి!”

గిర్రాతరిగి మేవమెట్లు యెక్కేడు. చీకటి ఉయంచేత కలిగిన అదటు లాంకా నడంలేదు అతన్ని.

గదితలుపు లోపలనేవుంది.

“రిక్కర్డ్! తెలుపుతయ్యా”

లెఫ్ట్ నెంబు లోపలవున్నాడు; కాని, వెంటనే తెలుపుతయ్యలేదు.

“నీళ్లమైనా డిస్టర్బెన్స్ కలగజేస్తున్నావా, రిచర్డ్ !” అని అడిగేడు కెప్టెన్.

“అబ్బే, అట్లాంటిదేంలేదు. ఈ తాడులో చిక్కుకొనడంచేత ఆలస్యం అయింది అంతే.” టేబులుమీద పడివున్న పిల్లలకోట్లు, నూట్లు, బోళ్ళు చూసి కెప్టెన్ తలపంకించేశాడు.

“ఇవన్నీ యెక్కడివి ?”

“ఈవేళ నెర్పిఫెరితం, కెప్టెన్! నేలకొట్టలోకివెళ్ళి చూస్తున్నావా, మన కాపలాదారు, ఆ పాడుగాటి రవ్వను, ముక్కునొట్టల్ని వాచివుంచేడు. మనం యిక్కడవుండగానే క్రింద ఒక్క పేగోలగావుంది”

“అవును. దానికి కట్టుబాటుచేశాను.” అన్నాడు వెబర్ నిష్కర్త్యంగా “అయితే అవిషయం అంతా సరిచూసేవా ?”

“అ— రేపు యింకో కాపలావాడిని చూస్తాను నేను.”

“మంచిది. డ్రింక్స్ యేమైనావున్నాయా రిచర్డ్ ?”

“కెప్టెన్, బాగా చీకటిగావుందా ?”

“‘చీకటిగావుందా’ అని అడుగుతున్నావా ! ఆలస్యంగా వచ్చి బాంబు నెత్తిమీద వేలాడుతూవున్నట్లుగావుంది ఆ చీకట్లోంచిరావడానికి”

“ఈ మానసికభయం అంటున్నారంటిది. రాత్రియింకా నాకు కూడా భయంగానేవుంటుంది” అన్నాడు స్టార్క్, మోకాళ్ళమీద నిలబడి, తాడుకొన ఒకటి పళ్ళతో నొక్కిపెట్టి ప్యాకింగుచేస్తూ.

“ఇవన్నీ ఆవతలపడయ్యి, రిచర్డ్, పీడైనాతిని, కాస్త త్రాగునీటిని విశ్రాంతిగా. అయితే యిప్పుడు వాచ్ మన్ ఎవడూలేమా ?”

“వాడు టీచరు అనుకుంటాను” అన్నాడు లెఫ్ట్ నెంటు, అదానిడిగా రెండోకట్టు కదతూ. “ఏదో దురుద్దేశంతోనే మనల్నిగ వాచ్ మన్ గా చేరడమంటాను. ఏషయినా యిబ్బదిలేదు యిప్పుడమనకి. అయితే బచ్చింగ్—ఒక్కనిమిషం.....”

కెప్టెన్ చేబాలుమందు కూర్చున్నాడు.

“కొరోప్టేవ్ శవాన్ని బొధారోవ్ యిప్పుడే తీసుకువచ్చేడు. 30 మంది ప్రజలు గుర్తుపట్టేరు. ఏమీ సందేహంలేదు. వాడే ”

“వాడే ? బాగుంది ! మంచిమాట విన్నాం. కాగితాలన్నీ సిద్ధంగా వున్నాయా ? ”

“అ ”

మూడు ప్యాకెట్లను లెట్టేనెంటు త్వరగా మంచుక్రిందికి తోసేసి “ఇప్పటికి దొరికేడు ” అన్నాడు.

మైత్రేయ ఒకడు చాలనేపటినుంచి బయట నిలబడివున్నట్లున్నాడు; సమయంకోసంచూస్తూ. రెండుచేతులతోను ‘ప్రే’ తీసుకుని లోపలికి వచ్చేడు. ఒకచేతిక్రింద నీసాఒకటి—రెండవచేతినుంచి బీరుతోవున్న ‘కాక్’ వ్రేలాడుతూంది.

“వాళ్ళ బీరు అసహ్యంగావుంటుంది. కాని బాగ్రిందిమాత్రం చాలా బాగుంటుంది. తాగుతే అదే త్రాగింది ” అన్నాడు లెట్టేనెంటు, ‘రోస్టు హామ్’, కేజీడి, పాల్కెట్, బీప్ నెలాడ్ వన్న పాత్రలమీద మూతలుతీసి క్రిందవేడుతూ.

“కెప్టెన్, కూర్చున్నావేమిటి, రా వరి ; నిలంగా కొరోప్టేవ్ దొరికిడం మన ఆనందం ”

“ఈ చీకటిరాత్రిని వాస్తావాలు కొరికేస్తున్నాయి. కూర్చోడానికికూడా దీనిలేదు. చల్లటి వెన్నెలరాత్రులలోనే యుద్ధం జరుగుతూంటే బాగుండును.....” అన్నాడు కెప్టెన్ అటువైపేచూస్తూ.

“చల్లటి వేసవికాలపురోజులలో యుద్ధం బాగానేవుంటుంది ; కాని మనం అనుకున్నట్లు జరిగేదూ.....బొధారోవ్ యింకా వాస్తావా తీసుకురాలేమా ! ” అని ఇంకోవిషయం ఎత్తుకున్నాడు లెట్టేనెంటు, అతని మనస్సు యింకోవిషయంమీదికి మళ్ళిడానికి.

“కొరోప్టేవ్ ఇచ్చి బాన్ దళం అంతా విచ్చిన్నం అయిందని, చావగా మిగిలినవాళ్లు పారిపోవడానికి సిద్ధయింతున్నారని చెబుతున్నారు ”

“ఇక నేమి! ఇంక శిలవుకు అడుగు. తప్పుకుండా వొరుకుతుంది”

బెజర్ మాట్లాడలేదు. కొవ్వవత్తి దీపంకేసిచూస్తూ, శత్రువుపట్ల
వ్యంగ్యావున్న దవడలమీదివర్మం అదేపనిగా మెలిపెడుతున్నాడు.

ప్రార్థన అతనిచేయ్యి అందుకున్నాడు.

“అగు. ఏమిటిది! నీస్థితిమాస్తే ఆత్మహత్యకూడా చేసుకొనేట్లు
వుంది. నీ గ్లాసుయిగో తీసుకో. కొంచెం బ్రాందికూడా కలిపేను”

“ఓ, మరీహంచది, తృప్తితీరాత్రాగి, పడుకుని నిద్రపోదం. దా—
ఈ విచారంతా ఎక్కడిదక్కడేపోతుంది. చీకటిరాత్రిలయితేమాత్రం
భయమేమిటి! ఎల్లాగో కాలక్షేపం చేసుకుపోదం, ఏం?”

“కెప్టెన్, నామాటవిను. నరాలనిస్సత్తునకి, రక్తం టానిక్ లా పని
చేస్తుంది. నరాల బలహీనతేకాదు, అన్నావు! జీడిరక్తం చిలకరించాలి!
అనాలోగ్యంగావుందా? వెంటనే రక్తం చిలకరించు! దానితో నూతన
యశ్వనం వస్తుంది. ఇది నే చెప్పేదికాదు, పెద్ద పెద్దవాళ్ళు అనేకమంది
యిచ్చిన అభిప్రాయం. జీడిరక్తం ఉత్సాహాన్ని రేకెత్తిస్తుంది. కెప్టెన్
అది.....”

“ఈవిషయం అప్పుడే లక్షనాల్లు చెప్పేవు”

“నేను చెప్పేది నిజమేనా? కష్టాలచేత అధైర్యంకలిగిపోకుండు నేను
చెప్పినట్లుచేయ్యి, ఫలిపిల్లవు అయిపోతావు. ఆమాత్రంపని చెయ్యనివాడు
వ్యతిరేకిపంద అన్నమాట”

“నేను వీరికిపందనుకాను; సుస్థిగావున్నాను అంటే”

“ఏదైనాసరే. మనం కులాసాగా తిగగాలిఅంటే ఎవరితో చంపడం
కంటే మంచిమందులేదు”

“అనేకమందులున్నాయి.....”

“ఎయితమందులు ఫలమొగించవు” అన్నాడు ప్రార్థన. “అది
ఒక్కటేమందు. నువ్వు జ్యూన్ జూలైయుడ వయినట్లయితే నాసలహా అంగీక
రిస్తావు. అది వెచ్చగా, చక్కగా శరీరానికి తగులుతే.....చూబలవల్ల

ప్రయోజనం ఏమంది! చంపి తృప్తిగా చక్కన్నానంటాయి! సమస్తానాం గాలు
వదిలిపోతాయి...”

అతను బ్యాండ్స్ గాను యెత్తిపట్టుకున్నాడు టైకి. కళ్ళమూసుకుని
కెండుగుక్కలలో గ్లాసు ఖాళీచేసేసేడు.

“ఇంకోవిషయంవుంది. నువ్వు ప్రోగ్రోజు కడనకుండగా చంపుతూం
దాటి. చాలకాలంవరకు రక్తం చల్లకపోతే, అసలు చల్లకపోయినట్లుగానే
చాలాప్రమాదం. తరుచుగా స్త్రీసంపర్కం లేకపోతే పుంసత్వమే పోతుంది
నాకు. మరళక్తి నిలబడాలంటే అడవాళ్ళని కలుస్తూండాలి. “క్రిమిష
యంలోకూడా ఉండే. తరుచుగా చిల్లుతూండాలి అదిసూడా...”

“అయితే అవచ్చు” అని కెన్సెన్ నవ్వేసి వూరుకున్నాడు.

“నేనుచెప్పేది నిజమని అంగీకరిస్తావా! తాగినప్పుడు యెప్పుడు
అబద్ధం చెప్పనునేను”

క్రొందనైకులు అప్పుడే నిద్రపోయేరు. వరండామీది పెంట్రీ అప్ర
మృతగా తిరుగుతున్నాడు. అక్షిన్ను తెగత్రాగి నొప్పులేయికి లేవడానికి
కూడా ఓపికలేక పేరులుమీదవారి అల్లాగే నిద్రపోయేరు కుర్చీలలో.

*

*

*

*

చీకటిగా ధాంఘకాంగవుంది, ఆరాట్రీ. కొలోట్స్, కొలేరుక్కిక్కి
సాయంకాలానికి వచ్చిచేరేడు. కాని బాగా చీకటిపడేవరకు అక్కడే ఒక
యింట్లో దాగివున్నాడు. అడ్డరాత్రి. అంతా మాటువణిగింది. అతను దాగి
వున్నయింటి సోఫాజాన్ కొడుకునితీసుకొని సెంట్రీకి కనబడకుండా వెళ్ళు
నగాసాకి శాంటోరియం సొర్కులోకివచ్చేడు. ఆ రెండువందలగజాలమీద
దాటిరావడానికి ఒక గంటసేపుకట్టింది. ఏమాత్రం చిప్పడయి వారిబాడ
శత్రువులకి తెలిసినా యింకి పోకపోయే అవకాశంకూడాలేదు. చావు
మూడిందన్నమాటే.

ఈశ్రమకమించిన ఫలంవుంది, యిది చాటివెడితే. ఒక్కనులతో
వుంటూ, వారిరహస్యాలన్నీ సంగ్రహించిన టీ-గువ్వారా అనేక అమూల్య
విషయాలు తెలుస్తాయి.

అలాగే గాలి కూడా సాక్షి జాన్ లకు అచక్షులంగా నేర్పండి. నెట్టికి ఆ గాలి హోరులో వారు యిద్దరు పాకీవస్తువుల వద్దే నిలబడలేరు. పాక్షి చుట్టువున్న వడిలో ఒక వోలు కొంచెం ఖాళీవుంది. అక్కడినుంచి సాధ్యులూ నిడిచి వెళ్ళవచ్చు. ఇక్కడ అంత ప్రమాదంలేదు.

ఇప్పుడు నెమ్మదిగా నిచ్చెనమీదనుంచి నేలకొట్టుకోకండి, చెయ్యిగా వుక్కగావున్న సన్నటికోవకుండా పాకీవెడితే నడవలోకి వెళ్తుంది అనోవ. ఇక్కడ స్వేచ్ఛగా వూరికీల్చుకోవచ్చు, యితరులకింటి పవతామనేధయం లేకుండా. నెమ్మదిగా తలుపుతట్టివద్దని. నిశ్శబ్దం. మళ్ళీధ్వని. నిశ్శబ్దం. తిరిగి అదేధ్వని. చికిటికోణంగావున్న ప్రదేశంలోకి తలుపులు నెమ్మదిగా తెరుచు కున్నాయి.

కొకోట్టీవుకి చెమటపట్టింది. తను, కూడావున్న కుక్కాని తప్ప యెవరు యెదురుపడలేదు. భూమికాంతలో మనుష్యసంచారంవున్న జాడలేదు యెక్కడా.

“ఎవరునువ్వు, వాస్యావేనా ?” రహస్యంగా ఎవరో అడిగినట్లని వినిపిచింది.

“నేనే” అని ఆ కుక్కానికూడా అది నెమ్మదిగాను సమాధానం యిచ్చేదు.

“కూడా యెవరినైనా తీసుకువచ్చేవా ! ఇద్దరువున్నారామీరు ?”

“అవును”

లోపలికివెళ్ళగానే తలుపులు మళ్ళీ నెమ్మదిగా మూసుకుపోయాయి, కొకోట్టీవు నాడిరిపోయేదు. ఒక కంఠ స్పృని, ఎవరూ టీ-నుడే అయివుంటుంది, యిందాకటికంటే గట్టిగా వినిపిచింది.

“నన్ను కలుసుకుని మార్గం దెవలనిననుకూలం వుందా ?”

“అవును” కొకోట్టీవు సమాధానంయిచ్చేదు. “నెట్టికోవ్ కింద నుంచి”

“ఎందుకు ?”

“అలెగ్జాండర్ ఇవానోవిచ్ కలుసుకోవాలి”.....నిశ్శబ్దం.

“అతని నశంతో కలుసుకోవాలి” అన్నాడు కొరోట్స్కివు-రిగి.

“ఇప్పుడు ఆదళంలేదు” అని సమాధానంవచ్చింది.

“అయితే యిప్పుడు ఏం చెయ్యను? కొంచెం మాట్లాడకపోయిన పనుంది, దీపం వెలిగించడానికి వీలవుతుందా?”

“వీలులేదు. ఇక్కడ వుండకూడదుమీరు. జర్మనులు నన్ను అనుమానిస్తున్నారు. తెలిసిందా వాస్యా? ఇంక నన్ను చూడటానికిరాకు”

“ఒక్కసారి వెలిగించుదీపం” అన్నాడు కొరోట్స్కివు.

“కొంచెం సలహాయివ్వాలి. పార్టిజాన్ దళాన్ని కలుసుకోనితే వెనక తిరిగి పట్నానికిపోయే అవకాశంలేదు. విచపడిందా?”

“అ; దీపం వెలిగిస్తావుండు. కాని నువ్వు ఒక్కడేవుండాలి. నీతోవున్న అతనిని వెంటనే వెనక్కి పంపియ్యాలి...వాస్యా. బయటికి వెళ్లు”

తలుపు ఎప్పుడు. నిశ్శబ్దం. అగ్గిపుల్ల గీసిన దప్పుడు విచపడింది.

“మహాఅపద తటస్థించింది ఈజేతనాకు. ఈ దీపపు వెలుగులో నీకి తెలియచ్చు, ఏమిటో. కంగారుమాత్రంపడకు” అన్నమాటలు వినిపించేయి కొరోట్స్కివ్ కి. అగ్గిపుల్ల వెలుగుకి కళ్ళు చిట్టించేడు.

అదొకచిన్నగది. పొడుగుగా, కృశించివున్న (అ—అతడే! అనుకున్నాడు కొరోట్స్కివ్) టీచరు కొవ్వకత్తిరి ఒక సీసామూతికి అమరుస్తున్నాడు.

“పట్నావాసాలలోకూడా మీరు చాలాకష్టాలకు అలవాటుపడి కాటులేకరు. ఇవొకలెక్కా ఆనిపించచ్చునేమోమీరు; అయినాచూడు...—

టీచరు చేతితో చూపించినవైపు చూసేడు కొరోట్స్కివు.

ముగ్గురుశిల్లలశవాలు గడ్డిమీదపడివున్నాయి. మైనపుగుడ్డ పడేసినట్లు వంది. (అది రక్తం కుడుకుట్టి అల్లావుంది అనితోచింది కొరోట్స్కివుకి)

“అంగుల ఒకడు కొనవూసిరితోవున్నాడు. అయితే యెల్లారక్షించలేదు?” అన్నాడు టీచరు సన్ననిస్వరంతో రహస్యంగా. “కొంతవరకు నాశులకి కట్టుకట్టేను, నువ్వు డాక్టర్ వుకావూ?... ఏంచెయ్యకలం, ఆ విషయిన కాస్తప్రాణం పోగొట్టుట తీసేస్తారు”

అతడు దృష్టి ఆవైపునుంచి మళ్ళించలేకపోయేడు. అందులో ఒకడు మనబాపడుతు గిల గిల తన్నుకున్నాడు. చేతులు క్రమశిక్షణ వున్నాయి. టోపీ మఖాన్ని కట్టేసింది. చేతివేళ్ళు చూస్తే యింకా పొరబావున్నట్లుగా కనిపించింది. కొరోట్టీవు ముట్టుకుమానేడు—అప్పుడే బ్రదర్ గుసుకుపోయేయి.

“ఈ కుర్రాడు అంటే చాలా ప్రేమ నాకు” అన్నాడు టీచరు. “చాలా తెలివైనవాడు. యుద్ధరంగంలో తనాండికి తరుమగా వుత్తరాలు రాస్తూండే వాడు. ఈవూరు జర్కనులు ఆక్రమించింది మొదలు ‘డైరీ’ ప్రారంభించేడు. ఆపుస్తకం చదువుతే గుండెలు కరిగిపోతాయి. అటువంటిపుస్తకం యిదివరకు యెవ్వరూ వ్రాశియుండరు! అకాలచ్యుత్యువువాతపడ్డాడు. తలలో ఆరు గుచ్చు చూశేయి. ఇంత తెలివైనవాడికి కూడా అన్ని గుళ్ళు అవసరంలేదు. కాని ఈ కుర్రాడు...” టీచరు కొరోట్టీవ్ బజంమీద చెయ్యి వేసి రెండో శరీరం కేసి తిప్పేడు. అతడు వెల్లకిలా పడివున్నాడు. అందమైన వుంగరాలజుట్టు, విశాలమైన తెల్లటి నుదురు..... అంతకంటే భయంకరవృత్త్యం వుండదు.

“అతనిని నేను పెంచుతున్నాను. పాపం, యెవ్వరులేరు అతనికి. తొమ్మిదోయేడు. ఎంతమంచివాడు.....”

కొరోట్టీవ్ అతనిదెయ్యి పట్టుకున్నాడు.

“ఇది యెల్లా సంభవించింది?”

“ఈవేళ యిక్కడవుండే ఆక్సీసరు ఒకడు యిక్కడికిరావడం తటస్థించింది. నేను యిక్కడ కాపలాదారుగావుండడం నువ్వు యెరిగేవుంటావు. యిదివరకువున్న పరిచయంకొద్దీ పిల్లలు రహస్యంగా యిక్కడికివస్తూంటారు. యుద్ధపువిషయాలు చెప్పమనీ, కథలు చెప్పమనీ అడుగుతూంటారు. ఇక్కడికి రావద్దని యెన్నోసార్లు చెప్పేను. కాని మానేరుకాదు. నిజంగా, వాళ్ళు లేకుండా నాకూ తోచేదికాదు. నేను వూళ్ళోకి వెళ్ళడానికి వీలులేదు. అందు చేత బయట ప్రపంచంతో ఏమైనా సంబంధంవుంటే కీరచ్ఛారానే...”

వధ్య కొరోట్టీవ్ అడ్డవచ్చేడు.

“యిక్కడినుంచి మనం వెళ్ళిపోయేవుసాయం చూడాలి”

కొలోట్స్ తనతో ముట్టాడుతున్నాడనే విషయం తీవ్ర కొంత సేపటివరకు గ్రహించలేదు.

“నిజమే. కాని నాకుకూడా గాయం తగిలిందన్న విషయం యింకా చెప్పలేదు. గుండెలమీద తగిలింది. చాలా బాధపెడుతుంది.”

నెమ్మదిగావంగి తన వెంపుడుకొడుకు ముఖం ముద్దుపెట్టుకున్నాడు.

“నా చిట్టితండ్రీ.....”

కొలోట్స్ పు ఏమాత్రం ఆలస్యంకూడదని గ్రహించేడు.

“గాయపడిన ఆ మూడో కుర్రాణ్ణి ఎక్కడో వదిలిపెట్టాలి—తీసుకు వెళ్ళలేము, తీవ్రమని తీసుకుని వెళ్ళిపోవాలి.” అనుకుని, గాయపడ్డ కుర్రాడి కేసిచూసి, వెంటనే ముఖంతిప్పేసుకున్నాడు. ఆ కుర్రాడు నిద్రపోతున్నాడనో, స్మారకంలేకుండా పడిపోయేడనో అనుకున్నాడు కొలోట్స్ పు; కాని ఏడుపుచేత ఎర్రపడ్డ రెండుకళ్ళు రెప్పవెక్కుకుండా—భయంతోటి ఆశచుట్టి పడేటట్టు తనకేసీ చూస్తూండడంచూసి కొలోట్స్ పు వుడ్డేశంమారింది.

“నువ్వు నడవకలవా!” కొలోట్స్ పు తీవ్రమైన ఆడిశేడు.

“ప్రయత్నించిచూస్తాను.”

“అయితే లే. నేను ఈ కుర్రాణ్ణి తీసుకువస్తాను. నువ్వునడిచిరా.”

“ఎక్కడికి? ఈ పూల్కోవాళ్ళు కొలోట్స్ పు శవాన్ని గుర్తుపట్టేరు. అతని పార్టిజాన్ దళంతోతా చెదిరిపోయింది. అందులో ఒక జేత్రదోహివుండి వుంటాడు. బొఛాగోవ్ అనేవానికి ఒక ద్రోహితో సంబంధం వుందనిమాత్రం తెలుసుకు వాడు. ఎక్కడికి వెడదం మనం? పూల్కోకా? తెల్లవారేక పూల్కోవాళ్ళుందన్న చంపించాలనిచెందా నీకు?” అని అడిగేడు తీవ్రమైన.

“ఇంకోదళంతో చేడదం.”

గాయపడ్డ కుర్రాడికేసి చూసేడు తీవ్రమైన.

“కాన్ స్టాన్ టైన్ కంటిమెముక పెరిగింది. కాలికూడ గాయం తగిలింది. గుడ్డలుకూడాలేవు. ఆ వెళ్ళవల రక్తంతోకడిగిన డెన్టూల్లుకూడా ఎక్కువవుతున్నాయి. ములు శపథివైన చలిగావుంది.”

“లేమది. జెల్మిపోదా” అన్నాడు కొకోట్స్కివ్.

“కాన్స్టాన్టైన్, నేను యింకోవిధంగా నిశ్చయించేను. కీర్తనందర్ని భస్మంచేస్తాను; తలుపులు గొట్టేయివెట్టి ఇల్లు అంటించడానికి నిశ్చయించేను” అన్నాడు టీచరు.

“ఈ కుర్రాడిది ఈవూశనా?”

“ఓ—ఓ” అన్నాడు కాన్స్టాన్టైన్ అస్పష్టంగా. “నేను చుప్చాప్ కొడుకుని”

“అ—తెలిసింది. వాళ్ళయింటికితీసుకువెళ్ళి దిగపెడతాను. పార్టీ బాన్ దళంతో కలుసుకొనేటందుకు చుప్చాప్ సహాయం తీసుకుంటాను”

“ఎవరు, మానాన్నా?” అని అడిగేడు కాన్స్టాన్టైన్ ధైర్యంగా “నాన్న ఆ సహాయం చెయ్యకలడు. అతను కొగోష్టేలీవ్ దళంలోవాడే. అన్నిరహస్యాలు యెరుగును.....పీటర్ సెమ్యనోవిచ్ యింటికివెళ్ళండి; యెమిల్కోవో ఆడవికాపలాచారు అతను. అక్కడికి వెళ్ళడానికి మావాళ్లు నోవచూపిస్తారు”

“ఇక్కడ కీర్తనందర్ని భస్మంచేస్తాను, నేను. కాన్స్టాన్టైన్! చరితో బాధపడుతున్నారు; వెచ్చగావుండేలా చేస్తారు వాళ్ళకి. ఈపిల్లల్ని చంపినఫగ తీర్చుకోనిజే నామనస్సుకి శాంతిలేదు.....” అని టీచరు కొగోట్స్కివువైపు తిరిగేడు.

“పసిపిల్లల్ని ఖానీ చెయ్యడంకంటే భూతం యేమైనావుందా! పిల్లల్ని చంపుతూంటే వూరుకోమాడను. మనం బ్రతికినా చచ్చినా ఒకటే అప్పుడు.....కీర్తయెరుపే నిలువునాకాల్చి చంపేస్తున్నారు.....”

కొగోట్స్కివు కీర్తల్లో నీళ్ళు గ్రుస తిరిగేయి.

“నీ విషయమై వెంటనే ఎదోనిగ్ధారగా చెయ్యాలి” అన్నాడు కవ్వం మీద “ఏవిధంగా సహాయపడగలను నేను?”

“నేను చెయ్యదల్చుకున్నదంతా యితరులసహాయం అక్కర్లేకుండా స్వయంగా చేసుకోకలను” ముఖం తుడుచుకుంటూ అన్నాడు టీచరు.

“కాన్స్టాన్టైన్ ను ఏం చెయ్యడం అశక్తప్రశ్న బాధిస్తుందిన్న ; కాని నువ్వు అతనిని తీసుకుపోతానంటే నాభారం సహం తగ్గుతుంది ”

“ నిన్ను కూడా తీసుకుపోతాను. కాని మరక్షితంగా దాటింజకలనో లేనో అని భయంగావుంది ”

“ ఛూప్రొవ్ ని కలుసుకోగలిగినట్లయితే, జర్మనులున్న ఈ కానిటోరి యముకు ఈవేళ నిప్పు పెట్టేసనిచెప్పు అతనితో. ”

“ అల్లా—తప్పక చెబుతాను ”

కొర్రట్టేవు వంగి నెమ్మదిగా ఆ గాయపడ్డకుర్రాణ్ణి చేతుల్లోకి తీసుకున్నాడు. వణకుతూన్న కందుచేతులు అతనిమెదని చుట్టుకున్నాయి. వేడి క్షణాల్లో ఒకటి ఆ కుర్రాడిబట్ట మీద పడింది.

“ ఏడవకు ” అని ఆ కుర్రాడు అతనిచేవిలో చెప్పేడు. “ ఎల్లాగోదాటి పోకలం, భయంలేదు. నన్ను మాత్రం వదిలెయ్యకు ”

టీనిరు దీపంపూదేసి, వారిని బయటకి తీసుకువచ్చేడు.

నెర్రట్టేవున్న చోటకుంచి పాకి వెళ్ళేటప్పుడు సమస్తం మరిచిపోయేడు ఒక్కటేపూట చెప్పేడు. “ నిశ్చయంగావుండు. ఎంతబాధగావున్నానో మాట్లాడకు ”

సమాధానమా అన్నట్లు కాన్స్టాన్టైన్ అతనిని ఇంకా గట్టిగా పట్టుకున్నాడు.

*

*

*

*

శుభ్రవు యుద్ధకంగంలోని హెడ్ క్వార్టర్స్ కి వెడతానని బయలుదేరి చాలారోజులయింది. అప్పటినుంచీ అతనిజాడలేదు. ఈలోపుగా ప్రతిరోజు ప్రజలు అనేకస్థలాలనుంచి నెవెస్కియింటికి వస్తున్నారు. పార్టిజాన్ దళం కనబ్బిరిందంటే ఇంక ఆలస్యం చెయ్యడానికి వీలులేదు. శుభ్రవు వచ్చేవరకు ఆగకుండా పార్టిజాన్ దళంలో విడివిగా ప్రజల్ని చేర్చుకొనే ప్రయత్నం చెయ్యాలని, జిల్లాకిమిటి ప్రతనిధి వుద్దేశంకూడ అదేనని, త్వరలోనే ఆ ప్రతనిధి పార్టిజాన్ హెడ్ క్వార్టర్స్ కి వస్తున్నాడని వాగినేడు. ఎల్లాగయినా ఇంకా కొన్నిరోజులు సరిక్షించడానికే నిశ్చయించాడు నెవెస్కి.

ఒకరోజురాత్రి ఛుప్చుప్ నెవెస్కీ ఇంటిలోనుంచి తోసికొని వేగంగా దిలకిపోయేడు. ఛెల్బుబూట్లనిండావున్న మంచునూ నా తుడుచుకోవడా నెవెస్కీని లేపి తనతోకూడ తీసికొనివచ్చిన కొరోట్టీవును చూపిస్తూ అన్నాడు:

“ఇతనే జిల్లాకమిటీ ప్రతినిధి. పరిస్థితులన్నీ చర్చించి వెంటనే మీ కొరినిళ్ళనూనికి రావాలి.”

పూర్తిగా గుడ్డబడిపోయిన నిద్రాస్థులనున్న నెవెస్కీ లేచివచ్చి “కామ్రేడ్! దయచేయండి. ఏవిషయం మాట్లాడానికొచ్చేరు?”

కొంత సంభాషణ ఆయాక కొరోట్టీవు శయిలోంచి ఒక నోటుబయల్కు తీసేడు.

“నాతోకూడా యిద్దరు సమిష్టికృతసాయరైతుల్ని రాజకీయసంబంధమైన పనులమీద తీసుకొనివచ్చేరు.”

“ఏమిటా రాజకీయసంబంధమైనపనులు?”

సమిష్టికృతసాయరైతులిద్దరు లోపలికివచ్చేరు. నెవెస్కీ వారికోసం చూచేడు. ఆ యిద్దరుకూడ అతనికి చిరపరిచితులే.

“మీసహాయం కొరతపడవచ్చేరుమీరు” అన్నాడు కొరోట్టీవు “సర్క్యన్ కమాండెంట్ రేపు సాయంకాలంలాపుగా అన్ని గుడ్డొచ్చి స్వాగ్డనంకోసం వలసిందని ఆదేశించింది. అంటే 75 గుడ్డాలు, 75 డెజింగ్లు, పట్టుకుపోతా కన్నమాట, రెండు సమిష్టికృతసాయరైతులనుంచి.....”

“వీటర్ సెవ్యురొవిచ్, మమ్మన్న దీల్లోనుంచి తప్పించండి. గుడ్డాలన్నింటినీ మీరు తోసుకుపోండి. మీరు కావలసిన వీళ్ళన్నీ తేంచేస్తాము.” అన్నాడొకరైతు.

“ఏమిటి, ఫీదర్! శుభ్యమంటావు?” అని ఛుప్చుప్చు అడిగేడు నెవెస్కీ.

“చెప్పేందుకేముంది, వీళ్ళు చెప్పనట్లుగా గుడ్డాలన్నింటినీ తోసుకెచ్చుకోండి. అడ్డొచ్చినట్లయితే రేపే నరుగుతుందా పని. కని ఒకరిమనం

నాకుగల గుర్తుంచుకో. యిదలో ఏదైనా కొరతగా ఉన్నదా ముందుగా
ఈ యిద్దరు ఉద్దేశములను తెలుసుకో.

ఈ యిద్దరు ఉద్దేశములను తెలుసుకో.

“మీ సహాయంతో మేము కృతజ్ఞులం. కీర్తి లేచినా; యింకా ఎక్కువ
చాలావసరం.”

*

*

*

*

నెడెక్కో, కొనసాగేటట్లు అక్కడే కూర్చున్నారు. నటాల్ మా,
నాటాల్ తెర వెనుక నిద్రిస్తున్నారు. నిద్రపోతున్నవారి ఉద్దేశములను తెలుసుకో.
కాద సుందరిగా నిద్రిస్తున్నాయి, ఆ యిద్దరు కూర్చున్నచోటకి.

కొనసాగేటట్లు నిద్రిస్తున్నాయి కూర్చున్నాయి. చాలా సేపటివరకు ఎవరు
గూర్చుండలేదు. అందుకు నెడెక్కోయే పొంగింకిలీలు సంభాషణ.

“కానీ, కొనసాగేటట్లు, నవ్వు కివేలవరుగా వుండు; నేను
కీర్తిని పనిచేస్తాను. అంత బాధ్యత వహించే సామర్థ్యం లేదు నాకు.”

“నీకున్న సహజతలు; ఈ వాగ్వివాదాలు నిన్ను యెరుగుదురు.
సియంను సహజతలను దిక్కుబాటు. నాకు చేతనయిన సహాయమాత్రం చేస్తా
అందు నేను” అని సహజతలం యిచ్చేడు కొనసాగేటట్లు.

“కొన్ని సలహాలు యిచ్చేటట్లు లేచాలు..... దానికి సంబంధించిన
ప్రశ్నలు చేయవచ్చున్నాయి.”

“కావలసినన్ని ప్రశ్నలు వున్నాయి. కాని, వాటి అవసరంలేదు
యిప్పుడు, కీర్తి నివృత్తి.”

“ఏం, ఎందుచేత? ఈ పార్టిజాన్ యుద్ధపద్ధతులు, హుమరాతన
మైనవి. ఆ పూర్వపు యుద్ధానుభవాలు ఎంతో వుపయోగపడ్డాయి.”

“ఇప్పుడు మనం చేసే యుద్ధం ముగిసి యుద్ధం యిదివరకు యెవ్వరు
చెయ్యలేదు. ముగిసి పార్టిజాన్లు కొద్దిమంది ఇదివరకు వున్న వాటికి
మనకు అర్థం పోలికలు లేవు. కీర్తి | కాలంనాటి పార్టిజాన్ల విషయం
చూడు. కీర్తి X || మొదల వారు చేసిన యుద్ధాలు యుక్రెయిన్ లో బహుశ

వ్యాప్తంగా ఉంది. కాని వారెవరు? సుశీతలైస్యంనుంచి విడిపడిపోయిన దాగ్రూను. తిరిగి వ్యవస్థాపన కోసం కలుసుకొనుటకు కొద్దికాలమే యుద్ధం చేసినవానిని, సమాధిగా వైద్యపరిశ్రమలు యెదుర్కోలేదు. థైరియిక్ ది క్రాఫ్ కాలంలో ప్రసిద్ధులను యెదుర్కొన్న ఆస్త్రియనులనుచూడు. వారు మసూదిగానే పార్టీజాన్ల రకాలను తయారుచేసారు. ఆ రోజులలో హంగరీయనులు, క్రొషియనులు, పోర్చుగలు బర్మినీలోకి దండయాత్రలు చేసారు. ఏడు సంవత్సరాల యుద్ధంలో మన ఆస్ట్రాండ్స్ సునా రోవ్ లాంకబర్గ్ మూడవ జరిసిన పార్టీజాన్ల దండయాత్ర ప్రసిద్ధిపొందింది. ఆ తరువాతి పోల్ట్వా, డేన్స్, డేన్స్, డేన్స్, డేన్స్ మొదలయినవాళ్ళ నేకమంది వున్నారు. వారినుంచి నేర్చుకోవలసినవి అనేకం వున్నాయి. వాసిరిసాను గురించి యెప్పుడయినా విన్నావా? ఆమె దైవీ వాసిరియన్నట్లయితే బాగుండియుండును. *నాస్యశీలతలు *డివి, పూర్వపు బోధవిక్రమలనుంచికూడా మనం చాలా నేర్చుకోవలసివుంది. ఇంకా అంతర్వ్యక్తకాలంలో పార్టీజాన్లు వున్నారు. కాని, అంతకింటి మిశ్రిం ఏమిటంటే మనం స్వామిభవనాన్ని నేర్చుకోవాలి అనేకవిషయాలు.....వ్యవసాయం చేయడం. నూకల్ నడిపించడం.....ఉదాహరణకిచూడు మీ జిల్లాలో ఎన్ని నూకల్ మూసేసేరు జడ్జిమలు!"

నెవెస్కీ మూడవరు.

"ఇరవై మూడు" అన్నాడు కోకోల్స్కీవు నాలుగు కుక్కలొక మాస్తూ.
"పరిస్థితులు ఈవిధంగా వున్నాయి"

"నా శక్తికిమించినపని"

"పరిస్థితులు యింత విషమంగా ఉన్నాయినకదా బాధ్యత నీమీద వేస్తూంటుంది. ప్రతిఫలం కోరకుండా రుక్మిణిగర్భ కన్యకా పరిచెయ్యాలి. మనుష్యప్రయత్నానికి సామ్యంకానిదేముంది?"

"నికోగవాసిక్: వ్, నెవెస్కీ కన్నా ముక్కి నేనే నడిలే" అని అడిగారు నెవెస్కీ "నా భోవు బాడలేను యింతవరకు. ముఖ్యమైన వన్నెట్లవుంటుంది"

నువ్వు చెప్పినది వింటున్నానే కాని మనస్సు తేరేపోలేదు. స్వయంగా తేరే వెడితే ఏమవుతుంది? "

" నేనుకూడా అదే చెప్పాలని అనుకున్నాను. కాని నన్ను అపార్థం చేసుకుంటావేమోనని భయపడి వూరుకున్నాను. నువ్వు వెళ్ళడం అంత వుత్తమమైనది లేదు "

" సరే. అయితే, తేలు వుదయం బయలుదేరుతా. ఇక్కడ విషయాలు నువ్వు చూస్తావు "

" తేలు వెడతావా. బాగుంది. నువ్వు వెళ్ళేక ఇక్కడ ఏం బయలుదేరుతో చెబుతావును "

" జ్యోతిషం చెబుతావా? "

" జ్యోతిషంకే ఏముంది? ముందు కార్యక్రమం. నీ స్థానంలో ఛాన్సలరు నియమించు. అల్లా చెయ్యడం మంచిది "

కోకోట్టివు మళ్ళీ నోటుబుక్కులో పేజీలు తీరగేశాడు. ముందు 10 కోజులకు తను సిద్ధమైంది ఏర్పరచిన కార్యక్రమం చదివేడు.

అందులో ముఖ్యవిషయాలు—పరిధి యుద్ధంగాలలోని పరిస్థితులను గురించి మీటింగులు పెట్టి ప్రజలకు తెలియచెయ్యడం. ఆ మీటింగులలో ఇతర ప్రజలయిన ముగ్గురు చంపాలని తీర్మానించడము, జరిమి కారు రైల్వే హాపులు ధ్వంసం చెయ్యడము, వీటన్నిటకంటే ప్రధానవిషయం ఇంకోటి వుంది స్కాట్ల్యాండ్, ఒక రైలుస్టేషనులో జర్మను సైన్యాలకు కావలసిన సరఫరాలు తీసుకువచ్చిన రైలుబండి ఆవుందని, రైలులద్వారా తీసుకున్న గట్టాలు, డ్రెస్టింగు ఈ సమయంలో దిగుమతిచేసి తీసుకుపోవడానికేనని, తెలిసింది. ఆ రైలుస్టేషను అక్రమించుకోవాలి.

" నీకంటే తెలివైనవాడు జనరల్ గావుందా, నికీలావాసి? " అంటూ నెవెస్కీ కోకోట్టివుతో కన్సల్ చేసేడు.

మూడు కోజులయింది. పార్టిజాన్ హెడ్ క్వార్టర్స్ లోవున్న ఒక అధికారితో నెవెస్కీ టీ త్రాగుతూ తన డిటాచ్ మెంటును గురించిన విషయాలు చెబుతున్నాడు. అసలు కథోవు హెడ్ క్వార్టర్స్ కు రానేలేదు.

ఆ సాయంకాలం నెవెస్కీ యిచ్చిన రిపోర్టు వైపుచేసిన తరువాత ఆ వుద్యోగి చేతులు కడుక్కొని పూర్తిగా ముస్తాబయి చిరునవ్వుతో నెవెస్కీని క్షీణిహెడ్ క్వార్టర్సుకి రమ్మన్నాడు.

“నెంట్లు కూడా రానుగున్నారు, విశేషం ఏమైనావుందా?” అని అడిగేడు నెవెస్కీ.

“జఖారిక్ వచ్చేడు”

“జఖారిక్ ఎవరు?”

“ఎప్పుడూ వినలేదు? సరే, నువ్వేచూస్తావు కొమా, నడు” అని దారితీసేడు.

ఒక అందమైన సరస్సువృద్ధునించి వెదుకూరి వారికారు. రోడ్డు ఎగుడు దిగుడుగావుంది. వెన్నెల పచ్చపువ్వులా కొస్తుంది. చంద్రాక్షరణాలు నీటిమీదపడి వెడితూతపూసికట్లు పళ్లెం లాడుతూంది. ఒక క్షిపణిమీద కట్టిన చర్మి అస్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. యుద్ధంగానికి కస్తూన్న అనేక వైరిక దళాలు యెదురయ్యాయి వారికి. జర్మను ఆక్రమింపజేసినందున తండ్రి పతండాలుగా వెళ్ళిపోతూన్న ప్రాల్మి దాటిపోతూన్నారు. రోడ్డువార చచ్చి పడియున్న సమిష్టికృతసాయ తేలిపు పతవులు అనేకం కనిపించాయి. తల్లకిందులయిపోయిన బిడ్డ, బాంబునోతులు నాటి ముందుకుపోయి, చిట్టచివ్వు వు క్షీణిహెడ్ క్వార్టర్సు చేరుకున్నారు.

అక్కడవారు ఇట్టే నేపు అకలసిన అవస్థం వేసిపోయింది. కాగా, నెవెస్కీ మాదు నోసుకుని చి స్రుగూనమువేయించున్న బిడ్డకి, నెవెస్కీ క్వార్టర్సు లో పోయా, టీ త్రాగడం, కీల్స్ టిక పొగుకుకున తోడుకు తునిపాట్లు సాగరంయెయి. నిద్ర బాగాపడతూండగా అోపకికొమ్మకి బాగువచ్చింది.

అప్పుడే ముస్కోనుంచి వచ్చిన జఖారిక్ అను కమిషనార్ వారు హావ్యోస్తాకి.

ఆ రోజు ప్రజలకు, కొంతానీక అసహనమిది. ఆ సత్యం నుంచి ఎవరూ తప్పులు రేమీ కనపరచిన పోగా నానే జఖారిక్, యె కెన్స్కీ అదిగోప పోయారు. అది నాని అర్థమవుచున్నది.

“ పీటర్ సెవ్యూరింగ్, సిద్ధం గా వుండు ” అని కూడావున్న ఆశ్చర్యం నెవెస్కితో విచారంగా చెవులతో ఆవి ఆశ్చర్యం కలిపి తోనేడు.

గుర్తులూ వారికి పొందుగా వ్యభిచారం వ్యక్తి యెదురయ్యేను. ఎవరితోనో కన్నీటి సిద్ధం దూరమన్నట్లు చూస్తూ చేతులు వడిచి, దండలు కట్టగని వున్నాడు.

“ కొల్పోవో దత్తు నుంచేవా ! ” నెవెస్కి యెదురుచూడకుండానే మళ్ళీ అందుకున్నాడు. “ ఎవరమీరు ! మీరేమిటి ? ”

“ యెవెల్కోవోగ్లా అడవికి పూజారు నడకలేదు నన్ను ఎమిల్కోవో అంటారు. కాని నా పూర్తి పేరు పీటర్ సెవ్యూరింగ్ నెవెస్కి ”

“ నన్ను నేజ్ నర్దుకుంటూ, నిరువులలో నభారన్ ఇల్లా అన్నాడు.

“ మీరేమిటి తిగింట్లుగావుండాలిమరి.....కూర్చోండి, అన్ని సంగతులు నెవెస్కిగా చెప్పండి ”

నెవెస్కి ఆలక్రితం పట్టాచేసిన సంగతులనే తిరిగి యేకమవుపెట్టేడు. నభారన్ వద్ద మర్య అడ్డపిల్లలు వేస్తూ వచ్చేడు.

ప్రజల : మూడ్ : ఎల్లావుందనీ, ఉష్ణ, అగ్గిపెట్టెలు మెప్పలయ్యి విదోషతలున్నాయనని, ఒక్కరులు వచ్చేరి ఎన్నిసార్లు మూసేసేరని, నమిస్తా వ్యవసాయకేత్రాలలోని గడ్డాలను గొల్లెలు స్వాధీనం చేసుకొనడం విషయం—ఇటువంటి నెవెస్కి సరిగా యెదుగని సేక సంగతులు అడిగిడు.

పరిశుభ్రమైన దుస్తుతోవున్న ఒక యువరీ రెండగులానులతో టీకోచ్చి ఒల్లమీది పెట్టెది. అదులో ఒక గ్లాసు నభారన్ కు అనే సంగతి తెలియక రెండగులానులు భావించేసేసేడు. తనువాత చుట్టొక సేపటికి ఆమె మరిరండు గ్లాసులతో టీ రీసుకువచ్చి: ఒకటి నభారన్ ఎదురు, రెండవది నెవెస్కి యెదురు తిరిగిం.

“ అయిదాగులేదు ” అనుచు నెవెస్కి కింగారుతో మళ్ళీ దూర్ణం పొందేదేడు.

నభారన్ లేచి, పిన్న-నెవెస్కి నోరుకున్న మీదపెట్టెడు.

“ ఏ పనిలోనూ నా చేత పడినదాన్ని కట్టించుంచి చూడక
అన్నిటికన్న ప్రభావమయింది. అది లోపించినాడూ ఇంక మనం తప్పకుండా
గులు వేసేగన్నావే. ఇంకా తగ్గవువాకో ” లిట్టాలున చేతులు
చూపుతూ, గోడను వేలాడుతూన్న పెద్ద వేప్ బ్లూకు వెళ్ళేడు. చూపుతూ
వేలతో అతనిదేల చెప్తున్నానని క్రిందివారు పంకిరిసిపోతూగా కంగిత గీసేడు.
“ ఈ ప్రాంతం అంతలా వాడికి నింకడానికి నీవలేమందాచేసి నీయోత్సాహ
చెయ్యాలి మనం పుత్రీబులానే విధానంబడి : మీరూళ్ళో ఒక
కుర్రాణ్ణి చంపేసేరనుకో—ప్రశ్నకం ఆ కుర్రాడిచేత ఒక గమ్మనైనట్టు
చంపడం కాని, అంతానాగం చేసినవాడిమీద కసి గీర్చుకోవడం కాని
చెయ్యాలి. లేక ఒక వూరు కాల్చేసేరనుకో—అందుకోసం ప్రశ్నకం
చెయ్యాలి. అనిధంగా అయిపోనే మరతోకూడ ప్రశ్న తీసుకురావలసి
తాము. తన కొడుకుని చంపించుకున్నాని, అయిల్లు కాల్చినందుకుగాని ప్రశ్న
కాకం పోనుకుంటున్నా మంటే గమ్మనైనట్టు చూపాకపుచ్చుకు తప్పుకను చూప
వస్తాన. ఏమంటావు, నెవ్వని ? వస్తాడా ? ”

“ తప్పుక వస్తాడు ”

“ రిగి : ఖాన్ పార్సీ చీఫ్ : ”

“ పార్సీజాన్ యధాభివృద్ధి అంతా ప్రాంత వహించాలి. మీరు ఆ ప్రాంత
లో పనిచేయాలి. ఎక్కడ యెక్కువకు పోయి వుంటానో, ఎక్కడ ప్రాంత
బాధలు అపమిలించానో అలా అదే మీ స్థానం. పార్సీజాన్ అదర్థవ్యం
ప్రజాసేవకు అనేమాట మనకంటే. అతనిమీద, పార్సీజాన్ యధాభివృద్ధి
దమేకొక ప్రాంత రాజకీయవైఖ్య అభివృద్ధి చేయాలనే భావనూకా
వుంది. ఒక్కోసారి నా సరే మనం వృథాచెయ్యకూడదు. నిన్ను నాలో
పెట్టేవు కదానికి కదేంవరుగా నయమిస్తున్నావు. కొంచెం విశ్రాంతి తీసుకుని
మరిచెప్పి..... క్షుద్ధంగా, నమ్మక వైద అయ్యే పుష్కలము. నూకు న
హాలు యివ్వడానికి మయవడం. కార్యకర్తలలో మోడుకలిగిన అయివారి
ఉపయోగం చేయడానికి ఉపయోగం. ఎంతసేపూ చెప్తున్నావు మన

దమే యుద్ధం. వెనకతీసేమంటే స్వనాశం పొందన్నమాటే. మనము ప్రజలు
 గాడ ఈ యుద్ధాలలో గడిచేరుతాము. మనపని యెవరోచేసి నిర్ధారణచేస్తామను
 కోడం శుద్ధపారిపాటు.....పరాజయాలకి, కిష్టాలకి అభ్యైత్యపడకుండును.
 పరాజయాలు ప్రతివారికి కలుగుతాయి ; వాటికి నియమకల్పనవారిని పరీ
 ష్టించిచూసి మన దళంలో చేర్చుకుంటూండాది "

నెవెస్కీలేచి, జఖారిన్ వైపు చెయ్యిబాజేడు ;

" కాస్కెడ్ కిమిసార్, నీమాటలవల్ల నూతనోత్సాహం కలిగింది "

ఒకరిచేతులొకరు పట్టుకొనే వందలాదికికచ్చేరు, సోదరులమాదిరిగా.

నిద్రమన్నగావున్న యిద్దరువైరులు గభావనలేని నిలబడ్డారు.

" ఇకనీ కల్నల్ బాగోడుకోవ్ దగ్గరి తీసుకువెళ్ళు మిగిలినవిష
 యాలు అతనుచూస్తాడు "

తనకి కావలసినవిషయాలన్నీ తెలుసుకొని నెవెస్కీ క్షీర్మహెడ్
 వ్యాధ్యునినుంచి బయటకు నచ్చేటప్పటికి తూర్పు లెల్లారుశూంది.

ఎక్కడో దగ్గరలో నిమానప్రళయాల కీరంకులు మోగుతున్నాయి.

వెల వెల బాగున్నా నీంకాశంనుంచి విమానాలవోరు విసపడు
 తూంది. సల్లెలు కాలుతూ కంటికి దిక్చక్రమమీద అరుగుదూకాంతిగా
 పడి. నెవెస్కీ కిట్లు మూసుగ న్నాడు :

" ఈ గోడను నాకు యుద్ధం చేసే ప్రాంతమేకాశం కలిగింది ——— "

*

*

*

*

తండు సవిజ్ఞానక సాయజ్ఞేనాగలనుంచి ' ఛాగోన్ ' 70 గుర్ర
 సైన్యం త్వరగా పోయికువచ్చి అడవిలో నిర్దళంబిడలచేడు. దొంగసైన్యము
 మది వాడికి ప్రాప్తమైనగా ఈ గుర్రప్రకాలమీది వాడి యుంది. ప్రజలుగాని
 — గురి వేరంగా సంపాదకీ సన్నములు ఆ పకి, వూర్ణాని పైలము,
 సైన్యం త్వరగా కిన్ని కలసులు స్వాగతంపాచుకొని కలసులు పరిశల కాపలాక్రింద
 కలసులు పరిశేలు. అట్లు సైన్యము కలసులకు వాడలో గామ
 సైన్యంలోకి కలసుల నాడు కలసులకు 20 మంది కలసులు
 కలసుల కలసులు.

వెంటనే ఆ 40 క్షేత్రలమీద రైలులోని సామానులు ఎక్కించుకొనడం ప్రారంభమయింది. మరియొకటికే మరికొన్ని బళ్ళువచ్చి, వాటిమీద కూడా సామగ్రి ఎక్కించడం మరుగుగా సాగుతూంది. ఈ ఆశిరువచ్చిన 15 బళ్ళకు ఘోష్టాక్ నాయకుడు.

చీకటి పడుతూంది.

“ఇదేసమయం” అని ఘోష్టావు; కొరోట్టీవు చెపులాచెప్పేడు. బళ్ళులు కనపడ్డప్పుడల్లా వంగి వంగి సలాములు కొడుతూ కొరోట్టీవు సామానులు లెక్కచూసుకుంటున్నాడు.

పార్టీబాన్లు వెద్ద వెద్ద వెట్టేరు, బుట్టలు రైలులోనుంచిదింపి క్షేత్రల మీద కేగుతున్నారు. సామగ్రి ఎక్కించడంపూర్తి అయిన బళ్ళు ముగంగా కోడ్లమీద నిలబడివున్నాయి వరసగా.

ఈ బళ్ళయెగుట దూరంగా ఉడవిమొగలో యిద్దరు కైగులు కొలలా కొస్తున్నారు.

బళ్ళులందరు స్తేషనువద్ద, అక్కొంట్లు చూస్తూ కొందరు, రైలు ఖాదగునా వెలుగులువేసి సామాను యెంతదిగిందో, యెంతదిగాలో చూస్తూ మరికొందరు అదాడిగావున్నారు.

ఘోష్టావ్ రైలుసోదగునా నడుస్తూ ఒక్కసారి ఆజమానుషేషేప పచ్చేడు. ఆతనికం అందరు యెంతస్తానాల్లోవాళ్ళు సిద్ధంగావున్నారు. కొరోట్టీవు కాగితాలతీసుకొని లెక్కపెట్టకే వెళ్ళేడు. ఘోష్టావు కోలులా నుంచి ఒక గ్రానేరుకొని కిక్కిర్రోనుంచి స్తేషను కిడ్డంగు గోకత్తెకి వినితేడు.

ఆ క్షేత్రం నుండి రైలుకూడ గడవడలాపింది. రైలుక్కొనిని తిరియిస్తూ పార్టీబాన్లు బాటలు డైమోలు వేచుకుంటోకి నిలిపేరు. అందరి ప్రేమిట్లు గ్రాన్ల పైమైన పే)నిదీయి ప్రారంభమయింది.

తిను గొండు పిసికవెలునే స్తేషనులోని నేడకూ ఆననోకం గొండు పడు ఘోష్టావు. తన రైలుకోడ్లొక యెంకిట్టు. జరిగిందో చూడే నం పోనోయింది. అ గుడేరి ఒక బుట్టపక్కన పందికూర్చున్నాడు, స్తేషను కిడ్డంగు వెలుచూస్తూ.

మిగిలినవోట్ల ఏమవుతున్నానో అర్థం చేసుకోవడం కష్టం. కాని, రైలు బద్దలమీద ఆసక్తికి యెదురుగానున్న వాన అంటుకుని మంటలు బయలుదేరాయి. ఆ వైపులలోపుంటే ప్రమాదమని వెంటనే అక్కడినుంచి పరుగెత్తి ప్రక్కనేవున్న పక్కనుకాణంలో దూరమై.

పరిస్థితి అంతా గన్పెట్టమయింది.

రైలుపెట్టెలు అన్నీ తగులబడుతున్నాయి. వాటిలోనుంచి తప్పించుకొనగలిగిన స్థాయిలు రైలుకట్టవారనుంచి కొలుస్తున్నారు.

స్టేజీబళ్ళు నిలబడివున్న వోటునుంచికూడా అప్పుడప్పుడు కొల్లుల దస్సులు విరబడుతున్నాయి.

ఇంతలో ఒక కేక వినపడింది ఆతనికి.

“ ఓదర్, వెళ్ళిపోవచ్చా ? ”

“ ఈ మంటలుచాలవు. మనం వెళ్ళగానే ఆ ప్లస్టాకు వెధవలు ”

“ చాలకేం — ఇంక ‘అల్కహాలు’ అంటుకుంటే కావలసినన్ని మంటలు ”

“ అయినా అప్పటికేరకు ఆగునం ”

థెడర్ థెడర్ వంగి రైలుపెట్టెలవారే పరుగుత్తుతూ పెట్రోలీన్ సాము వేగిస్తూనే విసురుతున్నాడు. వెంటనే మంటలు అంటుకున్నాయి. మిచాల్ ర్యామిన్ దివర వేగిస్తూనే మంటలకే ఇంకానాలు వేస్తున్నాడు. కొనాకొనాకే వేగవంతమైతే ముఖంపై తగులబడుతున్నాయి.

“ ఇంక వెళ్ళచ్చు. నాలోండి ” అని కేకవేడు ఛాపాన్. ఆ పాకి గుళ్ళునుంచి తప్పించుకొనడానికి గోడలనాటున దాగతూ, అలాత్తుగా పరుగెత్తి బోగ్గొడుకుంటూ, మళ్ళీలేచి పరుగుత్తుతూ. మంటల వెలుగుకి పట్టుకుంటూవున్న ఆ ప్రదేశంనుంచి శరవేగంగా పరుగెత్తి రైల్వేస్టేషన్ వెళ్ళుతున్నాడు.

బద్దలమల కొల్లులు దూరమైతే అన్నిపెట్టెలనుంచి ఛాపాన్ గుళ్ళు వేగవంతంగా పరుగుత్తుతున్నాయి.

“ పరుగెత్తండి ” అని కేకేనేను ఛూసాఫ్. పిక్కలవారు ప్రేమకు
తున్న నిష్కలకోటు విప్పిపోతేసి యెరుకు పరుగెత్తేడు.

“ ఫిడర్, కోటు తీసివేయకు, నిశ్చయించుకుపోతావు ” అన్నాడు
యెరుకు.

“ మరేం ఛయంలేదు. ఒక్క గంటనే పయనా స్వేచ్ఛగా తొలగడానికి
కలుగవుండాలి ”

చిట్టచివరి బానికీమట్టాన రెండుగట్టాల వెడ్జింగ్స్ నిలబడివుంది.

“ గుర్తానామేనా ? ”

“ అవును. మామా వేనే ”

“ ఆ మంచుకోళ్ళు మానుయిచ్చి వేంకాపోయి ఆ బళ్ళని కలుసుకో.
బళ్ళ ఎంతసూరం వెళ్ళేయి ? ”

“ చాలామూరం వెళ్ళేయి ” అని ఛూసాఫ్ మేకకోడలు నివ్వండి.
నాలుకితో క్లిక్ నుని గట్టాలను కాదునీయించింది.

వెండి బడిన పార్టీ బాన్ లు మంచునోట్ల తొడుక్కన్నారు.

“ గోడ్డవది నడవండి ”

“ గోడ్డమీదనుంచి వెళ్ళవేమే మంచిదేమో ? వాళ్ళు మనోర్థం తల
నుకు రాలేరు ”

“ మామండ్రు. అడ్డంపని నడవండి, గోడ్డవది ”

రెండుమైళ్ళు వెళ్ళేకీ ఛూసాఫ్ ఇంట్లోకి వెళ్ళిపోతాడు : “ ఆ సాపర్
ఏమిటో ఎవరేనా యెరుకురా ? ”

“ చాలావారు డ్రింక్స్ ” అన్నాడు వెడ్జింగ్స్.

“ బిస్కట్లకట్టలు, టిస్కెలునూడా వున్నాయి. మరేం ఛయంలేదు—
అంత వుపయోగించుకోతావు ”

“ నలూకానూకీ చేయిండా కావలసివంతపని ” అని ఛూసాఫ్ నచ్చేడు.
ఆమె దేనికిది కేకేయింపుచేసి లక్షవోట్ల పొందెనుకుంది. ఆ సాతె
కోటు ఆమెకేకేనీ రెండోవాడికి తోయింది. మొన్న కొంత డిండికావలసి

అశిశువు. ఒకపోటు చెప్పింది. అక్కడో వెళ్ళి తప్పిచూస్తున్నావా, సారా వుంది! గుండెలు కిమిలాగు వచ్చి వున్నావేను. 'ఫినిర్ మామా త్తమింను' అని ఆమె మరణించిపోయింది. తీరామాస్తే అక్కడకూడ సారాయేవుంది"

"నీ అదృష్టం! అట్లాంటిది నాకు తిరుగుపడితేనా?" అన్నాడు ఫినిర్ ఛెంకో.

తన సాక్షి పక్షాన్ని కూడా పరిశీలించడంలేదు. నల్లని పాగ తెరలు తెరలుగా లేచి వైకపోయింది. క్రమంగా అది కూడా అదృశ్యమయింది.

పార్మిజాన్లు యెవరు స్త్రీలను మీద జరిగిన దండయాత్ర మాట యెస్తుకూ లేదు. కొంత సేపు షిచ్చాసాటి మాట్లాడుకు వూరుకున్నారు. బాగా అలసి పోయి వుండడంతో ప్రయాణమే కట్టిమయింది. ఛుక్కోవు దోహదంతో బయట అందరూ అందంగా మాయమయ్యారు.

* * * *

సాయంకాలమయింది, నటలేయా ఇంకో దిపం వెళ్ళిపోతేదు. చిన్న గొల్లమీద నెడుక్కూ కూర్చుంది, వెళ్ళిపోయింది. రక్తం పూర్తిగా కప్పుకుని గట్టిగా చదువకూడి :

"ఇవాన్ కోవో స్మృతానం 12 వర్షం గంగారూపులు..... కోర్టు వార నూర్చున తుపాకీగట్లు..... 5 నీపాల కీర్తనాయిలు "

"దారిడిగా చిలుపుతోనుకుని పాషా లోపల ప్రవేశించేదు.

"అంచాలోనప్ప ఏకే ? "

"నాన్న ఎక్కడో దాచేదా, నాకు తెలియదు. ఎక్కడో వెళ్ళావా?"

"15 వర్షం నీ కోవోవ్ వెళ్ళే నుని బంగారాద్దోనాన్ను చెప్పేదు. అప్పుని వెళ్ళి తీసుకురాగాలి "

"మంచిదే! ఆ నూర్చుని దాచున్నాయి. నాకికూడా తీసుకురావ్వం దాచింది. నేను ఒక్కోకొక్క వుండలేను మిక్కిల " "

"ఆ—నీ ముంకాను " అని నడికేడు పాషా. "నాన్నచేకే నీగో వెళ్ళి చేసుకోవడం నేను. నుంకావుండును, యిద్దరు. ఇప్పుడు నా "

మించిపోయిందిలేదు. హెడ్ క్వార్టర్స్ నుంచి రాగానే ఆతను ఈదళం విడ
గొట్టేసి, బహుశా మాస్కో వెళ్ళిపోతాడు. నేనుకూడా మీతో వస్తాను ”

“ ఎవరూ నిన్ను సహచర్యమనలేదు ” అంది నటాలియా.

వాకిద్దరు భాగ్యిత్తగాబయలుదేరారు. బంగాళావైపు ఒక మైలుమార్
మైనా వెళ్ళేలో లేవో, యింతలో ఎవర పొగకనపడింది.

అయివారు నెగడులు మండుతూన్నాయి, బయలులో. చుట్టు మను
ష్యులు నిలబడివున్నారు.

“ ఇంకా ముందుకు వెళ్ళి వాళ్ళు యెవరో చూసిరా. వాళ్ళకంట
పడకుండా భాగ్యిత్తగా. చూసిరావాలి సుమా—లేకపోతే ప్రమాదం ”
అన్నాడు పాపెల్ తన చెల్లెల్తో.

కొని, తనమాటలకి తనే సిగ్గుపడి, చూసిరావడానికి బయలుదేరేడు,
నటాలియాను వదిలి.

నటాలియా ఒకనిమిషం అనుమానించి, అతని వెనక బయలుదేరింది. ఆ
బయలుదగ్గరికి వచ్చేటప్పటికి ఆమెకి అంతా అవగాహనఅయింది. శుభోవు
అక్కడవున్నాడు.

ఆతను కొత్తగాజ్జెతోలు జాకెట్టు, వూబుటోపి తొడిగి మెట్లమీద
నిలబడి ఏదో మాట్లాడుతూన్నాడు. చుట్టూచూసింది. పాపెల్ కనపడలేదు.
ఆమె వొంటరిగా చిట్టచివరి వెళుతున్నాడు వెళ్ళి మాంసంతో పూటుగావున్న
కెడ్జిబళ్ళ వెనక నిలబడింది.

ఒక సంతోషం వున్నట్లుగావుంది అక్కడ. పిండి, మాంసము మొద
లయినవాటితో కెడ్జిబళ్ళు వరిసగా నిలబడివున్నాయి. పసువులు నిలబడి
నెమరువేస్తూన్నాయి. బట్టలలో కోళ్ళు కూస్తున్నాయి. కూరలు, చేపలు
కూడ తట్టలతోవున్నాయి. గోనెగుడ్డలను చుట్టపెట్టిన రైస్ పు జారపెట్ట
వున్నాయి. రెండు కెడ్జిబళ్ళమీద ముఖరంగులుకూడ వున్నాయి. కొక
టోపు దళం పొట్టిజానీలు, కొత్తగాచేరిన రిక్మాట్లు. మరగిరంగి దెబ్బలలో
గుడ్లు అమరుస్తూకొందరు, తడిసిపోయిన షెల్లుబూట్లు నిప్పు సిగని వచ్చి

పెడుతూకొందరు వున్నారు. వీళ్లు అదావిడిగా నీళ్ళు పోస్తూన్నవాళ్లు, వంటలు వండుతున్నవాళ్ళకి సహాయపడుతూ పనులుచూస్తున్నవాళ్ళు. చికి కలుకుతూన్న గుడ్డలమీద పొడుగుపాటి కోట్లు, రక్కలు కప్పుతూన్నవాళ్ళు అంతా కోలాహలంగావుంది.

నటాలియా బంగాళాకి యింకా దగ్గరగా వెళ్ళింది.

“నేను లేనిసమయంలో నా అమ్మకి వ్యతిరేకంగా ప్రవర్తించేరన్న మాట” అంటూన్న శుభోవుమాటలు వినిపించేయి. “వీరంతా ఎవరు, ఎందుకువచ్చేరిక్కడికి? ఎవరు రమ్మకమ్మన్నారు వీళ్ళని? హెడ్ క్వార్టర్స్ కి వెళ్ళేను. మన డిటాచ్ మెంటును రమ్మనుపైశ్యాల వెనుకభాగంకి తీసుకు వచ్చేయ్యవలసిందని అర్జీయింది. ఆ అర్జీ ప్రకారం చెయ్యాలి ఇప్పుడుమనం ఏ కారణంవల్లనయి తేనేమి, ఇక్కడికివచ్చిన కొత్తవాళ్ళు యెవరై నా మనతో వస్తే కూడాతీసుకుపోతారు”

“అక్కాహే, మమ్మల్ని అందరినీ ఎక్కడికి తీసుకువెళతావు?” అని అడిగేడు ఛుక్రివు.

“వీల్స్ సెవ్యన్ విన్ అమ్మమీద మేమంతా యిక్కడ సమావేశమయ్యేము. నామటుకు నేను 20 మందిని కళాటించేనేను; ఇరుగో. వీళ్ళలో మనం యెవరినివాడకూలేదు. పట్టణంనుంచి వచ్చిన కామ్రేడ్ ఇంకొకడున్నాడు” అని జర్మను అర్మీకోటుతో నిలబడి ఈ వ్యవహారం అంతా చూస్తూన్న కొటోట్స్కీవుని చూపించేడు.

“ఎవరు ఇతను, జర్మనా?” అన్నాడు శుభోవు గట్టిగా. “ఈ మాదిరిగా నన్ను పరిహాసంచేసిందనుకు నిన్ను పరిచారణచేస్తాను, హాహం వుచుకో”

అక్కడి జనసమూహంలో అసంతృప్తిచేత పెద్దగొడవ బయలుదేరింది.

“అక్కాహే, అదికేదు వ్యవహారిలక్షణం..... శుద్ధ తెలివితక్కువ అనిపించుకుంటుంది..... నె వెస్కి ఏడీ?”

నటాలియాకి పావర్ కనపడ్డాడు. పెట్టుదగ్గరనిలబడి చేతులు తీప్పుతూన్నాడు.

“అతనికొడుకు చెప్పేది వినిండి. అతను తనతండ్రి శ్రమస్థమాచారాలు తెలుసుకొనడానికి వెళ్ళేదని చెబుతున్నాడు. తెలిసిందా? అతను తెలుసుకొనే శక్తిరహితస్యా లేమున్నాయి? నిశ్చయంగా ఇంటిద్వారకూర్చుని టీ త్రాగి—అంతే అతనిపని, ఇల్లాంటివాళ్ళు ఏం చెయ్యకలరు! అందుచేత వెంటనే మీరంతా ప్రయాణానికి సిద్ధమండి ”

“నీ ఆజ్ఞ వివలసిన అవసరం లేదు, మాకు ” అన్నాడు పార్టీజాన్ దళంలో చేరడానికి వచ్చిన నడివయస్సు వైత. “ఏం—మీరేమంటారు?” అని మిగిలినవారిచేసితిరిగి అడిగింది.

“అవును—వివరము. ఈ శెఫోర్డ్ ఎవడు మనల్ని ఆజ్ఞాపించడానికి ”

“పార్టీజాన్ లలో ఇంత అనినీతి యెప్పుడైనా చూసేరా? ” అన్నాడు దళానిలబడ్డ ఇద్దరు పార్టీజాన్ ల వైపు తిరిగి. ఇటువంటివాళ్ళు ఇంకా ఎంత మందివున్నారో అని నాకు భయంగా వుంది ”

ఈ మాటలు పూర్తియైనా లేనో ఇంతలో బస్కిచిక్కి, మాసీ పోయిన స్థానంలో, అతుకు పెట్టిన జాకెట్టు, జున్నును త్రొక్కి, నాలుకకు పుబూట్లతో ఒక్కవ్యక్తి అసరియెదుట నిలబడ్డాడు. అతనిచొక్కా ఎడమచేయ్యి భాళీగా వ్రేలాడుతూంది.

“ఏయ్, ఇల్లామాడు. అయితే ఏమంటావు? ” అని శెఫోర్డ్ వని ఎదురుకున్నాడు. కాకేషన్ లో చాలకాలంవున్న రమ్యమలమాదిరిగా అతని మాటలు యాసగావున్నాయి.

“నువ్వు; ఎక్కడనుంచి వచ్చేవు? ఎగురునవ్వు? పారిపోయితిని నీ సలహాయేమిటి? ” అని ఆ ఒంటివే వ్యక్తి ఇంకా తీవ్రంగా అందుకున్నాడు.

అతని కంఠధ్వని వినిగానే నటాలియాకి చెప్పగాని మృగమూండ్లన కలిగింది. రెండుచేతులు గుండెలకు ముక్కిని ఇంకా ఏమి మాట్లాడుతాడో అని అల్లాగే నిలబడి నింటూంది.

“కొర్కోర్డ్ లీవ్ చచ్చిపోవడం నిషయమంతా మాకు నివారంగా తెలియ చెయ్యి ” అన్నాడు వల్ఫ్.

అతడే ! మెరుపులా మెరిసింది ఆమె మనస్సులో. కాని, ఇంకా ఆమెకి అపనమ్మకమే. నెమ్మదిగా అడుగులు వేసుకుంటూ ఆతని దగ్గరికి వెళ్ళింది. ఒక్కొక్క అడుగు వేసినకొలది ఆమెనమ్మకం బలపడింది. కాని, పొరపాటు పడుతున్నామేమో అనే భయం వదలలేదు.

కోరోట్టివ్ చుప్చాప్ చెయ్యి స్పృశించేడు.

“చూసేవా, ఎల్లా అడిగేదో ! అత నెవరు ? ”

“రెడాన్ బ్రీలోవాడులా వున్నాడు ”

“ఇతనిని లోపలికి తీసుకురండి. అన్ని విషయాలు అక్కడ మాట్లాడుకుందం ” అన్నాడు శుభోవ్. ఫావో, మరియుద్దురు ఆ చొంటి చెయ్యి వ్యక్తిని లోపలికి తీసుకుపోయేరు.

“మనం కూడా వెడదం, నడవండి. పరిస్థితులు ఏ విధంగా పరిణమిస్తాయో, ఇంక మనం చూస్తూ వూరుకోవడం ” అన్నాడు కోరోట్టివ్.

*

*

*

*

వరండా మీద మూగిన పార్టీ బాన్ లలోనుంచి దారిచేసుకొని నటాలియా కూడ లోపలికి జొరపడింది. చేతిలో తుపాకితో శుభోవ్ టేబులు దగ్గర కూర్చున్నాడు. అలెగ్జీ—తప్పుక అతడే అని నటాలియాకి దృఢపడింది—బారడూదారంలో నిలబడివున్నాడు.

“కాశ్చీడ్, నేను X గుఱ్ఱపుదళంలో కావ్వొరల్ను. నా పేరు అలెగ్జీ ఓవ్ చర్కొ. మొన్న జేసవిలో విటెబ్స్క దగ్గర యుద్ధంలో గాయపడి అక్కడ రైతులయిళ్ళలో దాశను. కొంచెం నడిచే శక్తి రాగానే తిరిగి యుద్ధ రంగానికి వెడదమని బయలుదేరేను. నేను బయలుదేరి అప్పుడే చాలరోజులయింది. యుద్ధ ప్రారంభపుదినాలలో నేను ఈ వూళ్ళలో కొన్ని రోజులు తిరిగేను. మా కజిమెంటు ఈ ప్రాంతంలో ఆది ఆకలిగట్టున ఆగింది ”

శుభోవు లేచి, రివాల్యూరు మడచుతో టేబులు మీదకొట్టి, ఆ ఒంటిచేతి వ్యక్తికేసి చుర చుర చూసేడు.

“ఇక్కడ ఎవర్ని ఎరుగుదువు నవ్వు ? ”

అలెగ్జీ చిరునవ్వు నవ్వెడు.

“ చాలామందిని యెరుగుదును. కాని, చాలాలోజులవడంచేత వారంతా నన్ను మరిచిపోయి వుండచ్చు ”

“ ఆ, అల్లారా ! ఎవర్ని ఎరుగుదువో చెప్పు. ఎవరూకనక నిన్ను గుర్తుపట్టకపోతే చంపేస్తాను ”

“ అంతచులకనగాలేదు. చంపేస్తానన్నంతమాత్రాన దెదరను...”

నటాలియా టేబులుదగ్గరికి పరుగెత్తవచ్చింది.

“ నే నెరుగుదును, అతనిని ” అంది రెండుచేతులు గుండెలకడుముకుని ఆందోళనతో.

అందరిదృష్టి ఆమెకేసి తిరిగింది.

“ ఈమె యెవరు, నీప్రియురాలా ? ” అన్నాడు శుఖోవు పరిహాసంగా. “ ఆయితే నువ్వు యిప్పుడు యెక్కడికి వెళుతున్నావు, ఈమెదగ్గరకా, నీ రెజిమెంటుదగ్గరకా ? ”

అలెగ్జీ ఒకసారి నటాలియాకేసి చూసెడు.

“ శుఖోవ్, ఇప్పుడు నేనెవరో తెలిసివుంటుంది నీకు ” అన్నాడు అలెగ్జీ కోపమును అప్రప్రయత్నంమీద ఆపుకుని. “ ఇప్పుడు నీవంటు. నువ్వు ఎవరో తెలియబరచుమాను. ఇప్పుడు నీవంటవచ్చింది.....”

“ కాదు, అగండి. ఇప్పుడు వంతునాది ” అంటూ కొరోట్కీవు జర్మను ఆర్మీకోటుతో జనసమూహాన్ని వొత్తించుకుని టేబులుదగ్గరకు వచ్చెడు.

“ కామ్రేడ్స్, ఇల్లా చూడండి. ఇదేమిబాగులేదు ” అని గండ్ర గోళంగావున్న మీటింగులో వుపన్యసిస్తున్నట్లుగా ప్రారంభించెడు. “ నేను పార్టీ జిల్లా కమిటీ బ్యూరోలో సభ్యుణ్ణి, మీతో సంబంధం ఏర్పాటుకొనే వుద్దేశంతో వచ్చేను యిక్కడికి. కొరోట్కీవు వచ్చిపోయేడు. సిజ్ని కోవుకి కూడా అదేగతిపట్టింది. మీరు ఎవరివ్వారా రిపోర్టుపంపేరు ? బహుశ పంపియుండురు. మన నైస్యాల వనరు పారిపోయింది ఎవరు అన్నది యిచ్చేరు మీకు ? శుఖోవు ! ఏ హెడ్ క్వార్టర్స్ నీకు ఈ అడ్డంకుయిచ్చిందో వెంటనే సమాధానం ఇయ్యి. నువ్వు మాట్లాడిన అక్షీనకు పేరేమిటి ? ”

“ఇటువంటి కవయాలు అడిగిన ప్రతివాడికి చెప్పవలసినదేను...” అని అంతటో ఆ కవయం ఖరిపించడానికి గుళ్ళములో మాగుత్తున్న పార్టీజాన్ల వైపుతోగి యిల్లా అన్నాడు.

“ఇక్కడినుంచి అంత బయటికి వెళ్ళిపోనాలి. నాయకులం రహస్య కవయాలు మాట్లాడుకుంటూంటే చెవులునిక్కపోడుచుకుని అట్లా నించున్నారెందుకు? మీ జవనరంజేడు దయచెయ్యండి”

నిజంగా ఏం చెయ్యాలో, ఏం మాట్లాడాలో తోచక కంగారుపట్టుకుంది శుభోవు. సటావయా భయపడతూ అల్లెకొండకి వచ్చింది నెమ్మదిగా.

“అల్లె... ..”

“సటావా, ఒక్కసారి వుండు” అని కంగారుగా కొంచెం పక్కకి తప్పుకున్నాడు. శుభోవు వారిదగ్గరికివచ్చి నిలబడ్డాడు.

“ఏం—రీకుకొడూ చెప్పేది? బయటికివెళ్ళు” శుభోవు సటావాల మధ్య శుభోవువైపుతోగి నిలబడి “సటావా! ఇక్కడనుంచి వెళ్ళు” అన్నాడు అల్లె.

అల్లెమూర్తి అక్కడినుంచి కదలలేదు. వెళ్ళిపోవ్వని మళ్ళీ అద్దరు యిద్వదానికి శుభోవు అలా మానించి వూరుకున్నాడు.

“చూసేవూ” అన్నాడు కొరోట్టోవుతో.

“ఇంకాకు మనదళంలోకి చాగా నమ్మకమైనవారని మనం యెరిగి వుంటేనే తీసుకునేవారు. దొంగలుబుచ్చేమండా అంత బాగోత్తగా వుండేవారం. కాని, కొరోట్టోవీ పోయినదిలగాయతు, మనం యీ ప్రదేశంవదలి సోయి దళం తిరిగి వున్నట్లైచుకుని, కొత్తకేసుమని యెన్నుకోవాలని సాధారణంగా ప్రామాణిక్యము అయివుంది...”

“శుభోవు, ఒక్కసారి అగు. ముందు నా ప్రశ్నకి సమాధానం యియ్యి. ఎక్కడికివెళ్ళి, యెవరో మాట్లాడేవో చెప్పు”

“వైచిక రహస్యాలు ఎన్నడూచెప్పను! హెడ్ క్వార్టర్స్ కివెళ్ళి మాట్లాడడం ఆ కవయాలు. అదీకాన నవ్వుయెవరో నాకు తెలియదు”

“ఇదిగో, ఆర్కాడీ” అంటూ ఛాప్లీన్ అడ్డుతగిలేడు. “ఇతను యెవరో నీకు తెలియకపోయినా నేను యెరుగుచును”

ఇంతలో బయట పెద్ద కిల్లోలం బయలుదేరింది.

“ఎంతో క్రూరశక్తిగా వుండవలసిన పార్టిజాన్. దళం ఏ స్థానాన వుందో చూపింది. ఆశిరుకు పెట్టేయి కూడా లేదు. అంతా సంతకాలగా వుంది..... ఛాప్లీన్, నవ్వువెళ్ళి అంతా సర్దుబాటుచెయ్యి” అన్నాడు కొరోట్స్కీ.

“ఛాప్లీన్ కలగజేసికోవలసిన అవసరంలేదు” అంటూ శుఖోవు కోటుబొట్టాలు పెట్టుకుని, తనే కమేండరు అయినట్లుగా మిలిటరీ డుగతో బయటికి వెళ్ళిపోయాడు.

ఛాప్లీన్, అల్జేర్స్ లో వచ్చే రోజులు అతనిని అనుసరించేడు.

బయటిగోల అంత కంఠకు హెచ్చుశూంది. అదింటూ, కొరోట్స్కీవు టేబులుమీదనున్న వేపరుమీద ఏదో వ్రాస్తూన్నాడు.

ఇంటి వెనుక వైపున గుడ్డపడెక్కిలధ్వని వినిపడింది.

తుపాకి కాల్పుల శబ్దం. దిగి మరియొకసారి వినిపడింది.

“ఎంత అరాజకంగా వుందో బయట!” అన్నాడు, కొరోట్స్కీవు కోపంతో. చేతిలో పెస్సెలు పడేసి, బయట ఏం జరుగుతుందో చూడడానికి లేచేడు.

వందామీద అనేకమంది అమెరికన్ల వస్త్రాలు విరిచేసింది. కిర కిర లాడుతూ లలుపులు నెక్కుదిగా తెరుచుకున్నాయి. గాయపడిన ఒక వ్యక్తిని మోసుకుని నలుగురు లోపలికి వచ్చేరు.

“అతను యెవరు?” అని అడిగేడు కొరోట్స్కీవు. కాని వెంటనే పారిపోయిన ముఖంతో వున్న అతనిని అల్జేర్స్ లో వచ్చే రోజుగా గుర్తించి, బయట దిగిన సంగులు కొంతవరకు ఉపయోగించుకున్నాడు.

“శుఖోవు ఏడి!”

“శుఖోవు కాలేక్ష యితనిని” అన్నాడు అమెరికన్లలో ఒకడు.

“మేము వేరొచ్చిపోవున్నాము. కీటర్ సెమ్యూవెల్ మాన్యువల్ ప్రాక్టీ

అయ్యేక మేము, హుర్రా! అని చప్పట్లు కొడుతున్నాము. ఇంతలో శుభోవు గుట్టెంకి అడవివైపు పరుగెత్తేడు. వెంటనే ఈతడు తుపాకియెత్తేడు. కాని, కల్లుమాసి తెరిచేటంతలో శుభోవు ఇతనిమీద రెండుసార్లుకాల్చి తప్పించుకుని పారిపోయేడు.”

ఇదంతా వింటూ, నటాషా వొణుకుతూన్న చేతులతో దీపం వెలిగించింది. డడడోకివున్న ద్వారం బాగుగా తెరిచివుంది. చలిగాలి రయ్యి మరి గదిలో ప్రవేశించి దీపాన్ని కంపింపజేస్తూంది.

అతాస్తుగా గదిగుమ్మంలో నెవెస్కీ విగ్రహం ప్రత్యక్షమయింది.

*

*

*

*

అప్పటి కప్పడే అతనిని పడుకోబెట్టేరు. ఛుస్సోవు మేనకోడలు గ్రున్యా తొందరగా అతని గాయానికి కట్టుకడుతూ నెమ్మదిగా వుండమని ఓమాటూ, పక్కకిసరగమని మరోమాటూ చెబుతూంది.

“నటాషా, భయపడకు. అంత ప్రమాదకరమైన గాయంకాదు” అని నటాలియాతో. “ఇతను బ్రతుకుతాడు. గుండు మాంసంలోకే దిగింది కాని ఎముకకంటా వెళ్ళలేదు.....”

“నటాలియాతో మాట్లాడాలి. ఒక్కసారి మీరు బయటకు వెళ్ళండి” అన్నాడు అలెక్సీ బలహీనంగా నవ్వుతూ.

“కొద్దిలో తప్పిపోయింది కాని, లేకపోతే ఆసలు అతను చంపేసుచు” అని నటాలిగా అలెక్సీతల్లివైపున మంచంమీద కూర్చుని. “అతడూ నిన్ను గుర్తిస్తే. నీమూలంగానే నేను అతనిని వెళ్ళిచేసుకొనడానికి అంగీకరించడంలేదని ఇతనిని చేసేడు. నీకు నెమ్మదిగావుంటే, వనం ఇద్దరం ప్రకాంతంగావుండే ప్రదేశానికి వెళ్ళిపోవం. అలెక్సీ నవ్వు ఇక్కడవుంటే కాదు, సంపూర్ణంగా అనందమయంగా వున్నట్లువుంటుంది” అమె కళ్ళలో నీటిచుక్కలు రారేయి. పేరీమ, అండ్రోనమికితమైన దృక్పథంతో అడవివైపు చూసింది.

అలెక్సీ ఆమె చేతి తనచేతులలోకి తీసుకున్నాడు.

“జీవితం మనయిద్దరికీకలిపి ఒక్కటే వృద్ధయాన్ని యిచ్చింది. ఆసు
ప్తాత్మికమౌనంతో జీవించడం కన్నం. మనం యిద్దరం కలిసివుంటేనే
జీవించగలుగుతాము ” అన్నాడు.

“అలాగే, మనయిద్దరికీ ఒకేజీకలెం. నీగాయాలు మానేవరకువుండే, ఆ
తిరువాత ప్రశాంతంగావుండే చోటకిపోదం. నేను అన్ని పరిచర్యలు చేస్తాను
నీకు. తిరిగి ఆరోగ్యంగా, శృథంగా ఆనందావు ”

“వృద్ధయానికి శాంతియొక్క దవుంటే అదే ప్రశాంతమైన ప్రదేశం.
తిరిగి నిన్ను కలుసుకుంటానని యెన్నడూ అనుకోలేదు. ఇక్కడ కనడ
కుండదా—అని అప్పుడప్పుడు అనుకుంటూండేవాడిని నిన్ను తలుచుకుంటూ.
మళ్ళీ పాపం, ఏం ఆపడలోవుండో, అనుకుంటూవుండేవాడిని. కాని, కొంత
వైద్యక దళంతో ప్రవేశించేస్తుంటున్నానని విని, అన్నివిషయాలు మరిచి
పోయి, వలంటీరుగా చేరెను. ఆఖరుకు నన్ను కూడా మరిచిపోయేను...”

“అలాగే, ఇంకా నువ్వు యుద్ధంచెయ్యలేవు. ఒకచేయ్యి పోయింది
కాలు రెండువోట్లు గాయపడింది. అదీకాక సార్జెంట్ జాన్ యుద్ధంతో యెంత
కష్టమో నీకు తెలియజేయను.....నువ్వు యిక్కడవుండవం మీరిన
వాళ్ళకి గుడిబండ. అందుచేత ఆ ఆలోచన వదిలెయ్యి. పూర్వం నువ్వు
యిక్కడికి వచ్చినప్పుడు ఇక్కడ నలి యెక్కువఅని, పూర్వప్రదేశం అనీ
ఈ ప్రాంతంఅంటే విసుక్కునేవాడవు.....”

“కాని ఆలోచనలువేరు ; నటించా, ఇప్పుడు నా వృద్ధయంతో ఒకే
కన్నపుకి తావవుంది. అది జ్యోతులయడల కొరతం—ప్రతికారవాంఛ.
నిద్రలోకూడ జ్యోతులను నాశనంచేస్తూన్నట్లుగా వస్తాయి కలలు ”

“అవును, కాని, నేనుమాత్రం.....” అని అతడుగా లేచి ఒక
టిక్కెట్ నెక్కిపోయింది.

“కొత్తమార్గం, పేరులున్న కొంతోవై, ఘనోవలతో మా
స్వంగా మూడుతూర్పు నెలగ్గి, కూతురువెనకి వెళ్ళేడు.

“నీపేరు అలాగే ఒకే ఇంకొకటి?” అని మళ్ళీ తిరిగివచ్చి నెలగ్గి
—డికెడు. “శుభోన్మక నువ్వు మంచిదాగా పాతుచెప్పేవుట. కాని, పాపం

గాయపడ్డాను. నీవంటి లెబ్బలైన, రెడాన్సీమనుష్యుడు కొరికినందుకు బాగా వుండొంగుకొని యుండుము. ఇప్పుడు నీ విషయం ఏం చెయ్యము ? ఇక్కడ డాక్టర్లు యెవరూలేరు. హాస్పటలుకూడ చాలదూరంలోగానితే...

“ ఏదో చూపిస్తుంటే ” అన్నాడు అల్లెగిరి.

“ యుద్ధవంశం వెనుకభాగంలోకి పంపించి పంచదనకుంటాను ” అన్నాడు కొర్రోట్టియ్య. “ వాళ్ళు నిన్ను హాస్పటలుకుపంపి సరియైనదికితప్ప చేయిస్తారు.....నీ వద్దేవ్వం ఏమిటి ? ”

“ కామ్రేకున్, నన్ను ప్రశాంతంగా ఒక్కడే వదిలితెయ్యండి. అంతా కలిపి యేమి ఒక్కరి చేరు ”

“ అయితే సత్యం అని నెవ్వరీ లేచేడు. అతని నీడ ఎదిగడం ప్రదేశం అకరిమించింది. ”

“ ఫీదర్, నీ దళం తీసుకుని వుదయాన్నే రిచి స్టేషన్కి వెళ్ళు. కొత్తగా చేరిన రిహార్ట్లతో మట్టాడి, కొర్రోట్టియ్య వారికొక కిమేండరుని నియమించి నీవేక పంపుతాడు. నేను ఆ చిన్నయింటిలో హెడ్ క్వార్టర్లు ఏర్పాటుచేస్తాను. మన ప్రధానాధికారి ఇక్కడికి కచ్చెళ్ళు వుంటుంది ”

“ బాగుంది. ఇక్కడ నేను మీస్తానే పనిచేస్తాంటాను, కామ్రేడ్ నెవ్వరీ ” అన్నాడు అల్లెగిరి.

“ అవును — ఈ ఆలోచన బాగుంది. కాయాల్తో ముచంపట్టి వస్తుంటేకాలం యొక్కడినీ వెళ్ళడానికి కులేను కనక హెడ్ క్వార్టర్లలో డ్యూటీమీద వుండచ్చు ” అన్నాడు నెవ్వరీ.

“ అలాగేయూ లోపలికి వచ్చింది. ”

“ వెడ్జిమీద ఇతని చిన్నయింటికి తీసుకురా. పావెల్ ఇక్కడ వున్నాడా ? ” అంది అడిగేడు ఆమె.

“ నేను వున్నానని తెలుసుకొని ఇప్పుడేవారు యిక్కడే వుండాలి ” అని చివరికి సమాధానం యిచ్చేడు.

“ ఇప్పుడేదీ ? ”

నివరూ మార్లుండలేదు.

“నటారియా, పోవో అక్కడ కనపడితే నేను వచ్చేనాకు యెక్కడికీ వెళ్ళనద్దని చెప్పు.”

తెండి కంటుండగానే పోవో నియపడ్డాడు. తెండి హాడ్ కన్నులకి వెళ్ళిపచ్చేదని, శుభోవు వెళ్ళకుండా వెళ్ళేనని అబద్ధం అడుతున్నానని తెలిసిన పోవో, యింక అక్కడ నిలబడక పరుగు పొందేసేపేడు. అలా వెనక తుపాకికప్పుళ్ళు కనపడ్డాయి; కాని తుపాకిగుండు పొలుకుండాని అనుకుంటూనే అసలేరంగా పారిపోయి అడ లో ముతేడు.

కొంతదూరంపోయి ఆనాసంవచ్చి ఒక చెట్టుమీదట కూలబడ్డాడు; బయలుకేసిమాస్తూ, శుభోవుకూడా గుట్టంమీదపడి పరుగెత్తి రావడం చూసేడు.

“అక్కామా, అక్కామా” అని శుభోవుని కేకేసేడు, లేచినిలబడి.

శుభోవు అతనికేసి చెయ్యిచూడ అ అడ లో అదృశ్యమయేడు.

పోవో అతనివెనక పరుగెత్తేడు. శుభోవుని అడిగి తెలుసుకోవలసిన విషయాలున్నాయని అతనిని పరుగెత్తుకున్నాడేకొని, అ సమయంలో పొలుకండ గాలోమాడా తెలియదు. కొంతదూరంవెళ్ళి ఒకరుప్పవచ్చి ఆసేడు.

“శుభోవ్ దొంగిలొ. నాకు బొక్కయలతో లాలోచి అనేడు. ఈ విషయం నాన్నకి తెలియజేయాలి” అనుకున్నాడు పోవో. “శుభోవు బొచ్చాకోవులసంగతి పూర్తిగా చెప్పేయాలి.....నా విషయంకూడాను” బొచ్చాకోవ్ చావునిగించి తొలయిచ్చి దొంగపోయాడు, బొచ్చాకోవు శుభోవుల రహస్య సమ్మతేళాలు, ఇంకా అంకితేలేసిన కుట్రసంబంధమైన అనేక విషయాలు రాచడం ఇవిఅన్ని తెండితో చెప్పి కుమాషం నేడుకోవాలని తోచింది కాని, కైర్యం చాలిందికాదు చెప్పడానికి.

“నేను యెక్కడికీవెళ్ళను. నాన్నగారికి అక్కడికీగిరికి కూడా వెళ్ళను. ఇక్కడే ఈ మంచులోమాట్లాడి చచ్చిపోతాను. ఈ ప్రపంచం ఎల్లాగోలిపోతే నాకెందుకు” అనుకున్నాడు.

అంజనకు దేశద్రోహిణియైన శుభోవుని అనుసరించినందుకు స్వీకృతి పడి తండ్రిముఖం ఎల్లాచూస్తూ నా అని దిగాలుపడ్డాడు.

పడిపోయిన చెట్టుమొలకలమీద వెల్లకిలాపడుకుని, కళ్లుమూసి అణగారిన లోపడ్డాడు. “అక్కడ నచ్చిపోతాను, ఈనాటిలో” అనుకున్నాడు. కాని కరాల్ని కొరుక్కుతేనే చోకి అగతేక నెమ్మదిగా ఇంటిదోవపట్టేడు.

అ మైదానంలో ఎవరూలేరు. వాళ్ళువుండే చిన్నయిల్లుకూడా నిర్మాణమయ్యంగానే వుంది. ఏవాలాభాల ఆస్పాత్రంలోనేవున్న వారియొక్క గుడిసెవద్దకి వెళ్ళేడు. అక్కడ నటాలియా, గురిన్యా, గాయనాడివున్న అలెక్సీ కనపడ్డాడు.

అతనితండ్రి యింకా గాలేడు. బహుశ నార్టి బాన్ హెడ్ క్వార్టర్స్ కు కొత్తగా యేర్పాటు చేయడంలో నిరున్నదై వుంటాడు. నటాలియా, గురిన్యాలు గుడిసెబయట వున్నాను. చాలా అదావిడిగావుండి ఇతనిని చూడ లేదు సరిగా. వెరురుబుట్టలు, పస్తాలు, విప్పచూస్తూ, ఏ సరుకుకు ఆ సరుకు కేటాయింపు చేస్తూ మధ్య మధ్య లోపలికి వెళ్ళి అలెక్సీని చూసివస్తున్నారు.

“మూడుబట్టల గోధుమగిండి నోట్స్ చెయ్యి” అలెక్సీ స్తీపరుమీద ఒక గంటునెత్తేడు.

“మొద్దలా అల్లా నిలబడ్డామెండు ? కాస్త సవాయం చేస్తే అదిగి పోతావా” అంది కొంతసేపటికి గురిన్యా పావెల్ తో. అక్కడనుంచి పావెల్ కూడ వా-తో కలిసి పనిచేస్తూ మధ్య మధ్య అలెక్సీ కిది పరుగెత్తి :

“మూడుబట్టల సారీ సీసాలు, రెండుబట్టల టీన్నులు” అని చెప్పి పోతాడు.

ఈ మాదిరిగా విశ్రాంతిలేకుండా సాయంకొత్తవారు పనిచేస్తారు. అప్పుడు గుర్నా అలెక్సీ నాయూ కడిగి కట్టుమార్చింది.

“నీ స్నేహితుడు శుభోవు ద్రోహి అయ్యేడు తెలుసా ?” అంది ఆమె పావెల్ తో. “వాణ్ణి కుక్కను కాల్చినట్లు కాల్చి చంపాలి...”

పావెల్ ముట్టడలేదు. నటాలియా అతనిముందు కొంత రొట్టి, మాంసపుకూక పెట్టి :

“ ఎక్కడికి వెళ్ళి నాడు. వురయా నేటికి గోతులవచ్చాయి ” అని

“ అని ”

“ వెళ్ళేవంటే చంపేస్తాను ; బ్రాత్ర ”

నిగ్గాంబోయి, ఆమెనీ చూసేడు. అని చెప్పినాడని అరనినీ నీవు
అంగా చూసింది, వెళ్ళులు కిగించి.

“ చటానా, నేనుచేసింది పారవామే. అది నేనే బిష్టగుంటున్నాను
ఇప్పుడు ” అని ననుకూతా ఆమె దృష్టినుంచి తప్పుకోవడానికి అక్కడినుంచి
వేచేడు.

తండ్రి రాక కోసం నీక్షిస్తూ ఆరాత్రి పావెల్ నిద్రపోవడేలేదు. కాని
నెవ్వరినీ రావేదు. తెల్లవారుగూడక పాల్జాన్ స్టాటుమిడుతువచ్చి నెవ్వరినీ
కొండుకోజాలకరకు రావని చెప్పడానికి లోపలికివచ్చేడు.

“ అయ్యరన్నాన పనివుండి ఆసోయేడు ” అన్నాడు ఆ కుర్రాడు.

“ ఏం పని ” అని అడిగేడు పావెల్.

కనుకొమలు మిడేసి ఆ కుర్రాడు పావెల్ వైపు చూసేడు.

“ అందరుకూడ ప్రమాణించేసేరు. కథంతా కలిసి, విడివిడి—ను
కూడ రహస్యం వెలిబుచ్చం అని ప్రమాణం తీసుకున్నారు. వాళ్ళిగా నేను
కూడవున్నాను ” అని వెళ్ళిపోతూ:

“ బిష్టనులమీద కొద్దికాలంతోనే తుపానులా విరుచుకుపడేలా బిగ
వ. తు దురుగ్రిహించుగాక ! ” అన్నాడు.

ఆ స్కాటు చెప్పినట్లుగా బిష్టనులమీద దండెత్తడం కొనసాగిస్తూ
ప్లాన లోతేడు. ఇదంతా నెవ్వరినీ స్వంతతలంకన. స్టాన్బోక్ అనే టీచ
రును, యిద్దరు పిల్లలను సంవేసందులకు ప్రవీక్షాకంగా ఇది నిర్ణయించబడింది.
పీయూట్రం అల్యుంచెయ్యకుండా ఆ స్కాటు బిష్టనులతోనెట్టుకొనితే అంతా
భవ్యాపహులు. కొనోట్వీవు అక్కడేమాగ్గుని నోటినుంచి వాగ్వివాదం
ప్రారంభించేడు.

“ కానికొ—యవేలోని పిల్లల్ని చెంపించుకు పరిచికాము ” అని
కోవు అనే టీచరు వ్యవహారం కర్తవ్యం ”

కానీ ఇది సాధ్యమైనది కాదు. మూడవ నోట్సులు క్రింద న్నవి.
 మొదటి నోట్సులకు క్రింద న్నవి. కొరొట్టేవు నోట్సులు
 క్రింద న్నవి. కొరొట్టేవు నోట్సులు. మిగతిన పాల్వజాన్లలో కొంత
 నుండి—ప్రతిచూడ మధ్య మధ్యల మధ్యల ప్రతికారానికి, చివ్వి పాడుచేసి
 నందుకు ప్రతికారానికి, క్రింద వాధ క్రింద మధ్యల ప్రతికారానికి, తయారీ
 చేసారు. కొరొట్టేవు ఈ విషయాలన్నీ తన నోట్సులకులో వ్రాసు
 కొన్నాడు. పాల్వజాన్ దళం చిన్న చిన్న ముఠాలుగా విడిపోయి వాటి
 వాటి పనులకు బయలుదేరాయి. ముఖ్య పాల్వజాన్లలో క్రింద ఛెంకో
 అడవిలోను పట్టేడు. బ్యూయిక్ దళం గ్రామానికి బయలుదేరేడు.
 నెవెస్కీ, కొరొట్టేవులు ఛెంకో ల్యూనిటివ్ దళం యొక్క హెడ్ క్వార్టర్స్
 దుకి బయలుదేరారు.

*

*

*

*

కన్నపాడుచుగున్నా కారాని ఆ కారాత్రి, అతాత్రిగా కనిటోరి
 యంబ్లింగు తగులబడడంచేత వచ్చినమంటలు, చర్చింటలమోతలు, వెజి
 నర్స్ కి మెలుకువ తెప్పించేయి. పొగం దక్కించుకొనడానికి కనిటోరియం
 వదలి, బారుడుగానున్న మంచుమీదపడి పరుగెత్తేడు. వెనక స్థానం ఆక్రిం
 దనం విడిచింది కాని, వెనుకరిగి చూడకుండా పరుగెత్తిపోయేడు. ఆ రోజు
 మొదలు అతను చీకటిని దృఢంగా చూసివస్తేయు కనుగొనటంపడగానే
 తలుపులన్నీ తాళా. కనుగొని లోపల కూర్చునేవాడు. ఎంత అవసరమైన
 పొవున్నా వుదయంవరకు చీకటి వచ్చేవాడుకాదు. చీకటిలో యిల్లుతా
 పట్టపగలులా వుండేవాడు.

ఈచుక్క జరిగిన సంఘటనలవలన కొరొట్టేవుని చంపిన విషయం దిగ
 మింగి వలసివచ్చింది.

ఇంకో నూతనవిషయం పొందాలి. ఆ తరువాత కెలవెపుచ్చుగోవాల్సి.
 అప్పుడు మనస్సు కుదుటపడాలి. రాత్రిలు ఎంతనేరకలిగి తరుగవు. వెజిన్
 తన ఎయిడ్-కి క్యంపుని పిలిచి వెలుగులు వెచ్చించి అక్కరించేనాడు.

వెంటనే చెయ్యట వల్ల పాఠశాల ఆయన ; మరల పాఠశాలకు వెళ్ళి నానాస్ను కుదుటపడేది. నానా, పాపం అట్టేనక్కా చివ్వి ఏ స్వర్గా వున్నాడో కాని, అతను చెప్పినట్లు విశువకుండా గుర్తిం చియ్యకూడదు. కొంత గుర్రం కనిపించింది. కొంత మనోధైర్య కూడా కాచ్చింది వెలికిటికెండు.

నెవెస్కీ చోరాలు సహించరానంతగా వున్నాయి. వాటి నాపడానికి తగిన చర్యలు తీసుకోవాలి.

కాని, వెజెనర్ ప్లానులన్నీ, యెదటివారిచేత అతన్నే కితనంగా యెగు ర్కోబడి నిరుపయోగాలయ్యాయి. అప్పుడప్పుకు బాధానోవుద్వారా నెవెస్కీ స్వల్పవాక్తలనుబట్టి నెవెస్కీ దళం అనేక చిన్న చిన్న ముఠాలుగా విభజింపబడి వేర్వేరు స్థలాలనుంచి పనిచేస్తూందనిమాత్రం తెలిసింది.

నెవెస్కీ ప్రత్యేకంగా పంతె-ఇద్దరును పిర్పాటుచేసేడు. వారి పని పంతెలన్ని ఇద్దరుసంచేసి అవి మళ్ళీ బాగుపడుతుండా వుండేట్లుచెయ్యడం.

అతడు టెలిఫోను, టెలిగ్రాఫ్ తీగల్ని ఇద్దరు చెయ్యడానికి కొందర్ని నియమించేడు. వారిలో ఒక్కొక్కడు రోజుకు 4 వైళ్ళపాడవలస తీగల్ని తీసేస్తున్నాడు.

గ్రామాలలో జరిగే మీటింగులనుబట్టి వర్తమా గూఢచారుల్ని నియమించడానికి ముప్పుపూటల్లను నియమించేడు.

పీరంతాకొక మామూలువేషాలతో ఇక్కడనుంచి ఇక్కడవలెయితే అక్కడ చంపడానికి ప్రత్యేకంగా కొందర్ని నియమించేడు.

నెవెస్కీ పంపిన ప్రచారికులు తొక్కి-నియల్లు లేకుండా వెజెనర్ తన మకొంచేసిన యింటికే కొన్ని కాగితాల అంటించివుండడం చూసేడు.

వాటిమీద “ నువ్వు ప్రజలద్దగనుంచి ఎత్తుకోవోయింది యిచ్చేసెయ్యి లేదా చస్తావు ” అని వుంది.

శానిటోరియంలో ప్లాంకు పంపిన యిద్దరు పిల్లలకు ప్రతీకాంగా నెవెస్కీ 60 మంది పోలికుల్ని చంపేడు. పైగా మంటిల్లో ఎంతమంది చచ్చేరో తెలియదు.

వెంటర్ బక్క గనుంచి నవాబానికి మకాం మెట్టేకేళు. అతడు వెళ్ళిన మరుసటిరోజుననే ఆ పూర్వో ప్రాంతా వెళ్ళినాడు. పూరు లోను బడిసోయింది. ఒక సానువుశ్చువు చిన్న 'నెట్టో మెంటు' కి వెళ్ళాడు. అక్కడ కాస్త ప్రాంతంగా వున్నట్లు లోచించి. కాని తనకుట్ట దేగా చిక్కునడవనికలె అనేడు. ఆ నెట్టో మెంటు ప్రజ్వలించడము, దాటి బయటికి వెళ్ళేమూ కూడ మళ్ళుటయింది.

స్టాల్ వూరు సంవత్సరము 12 గురు జ్వరము వధించబడ్డారు.

ఇంక 'త్యంకరింతేక వెజెనర్ లుబావిన్' అనే పూర్వోకి మకాం మార్చేడు. హైదరాబాదునుండి ఆ పూరు. నెట్టో భయంలేకపోవే ఆ పూరు బాగానే ఉంది. వెజెనర్ ని ఏం చెయ్యకలడు నెట్టో వుంటేమాత్రం?

పిల్లగునే గాతే విషపూరితం అయితే ముంక చేసేది యేమిటి?

మన ప్రతిత్నాలన్నీ శత్రువులకు లెలియచేసే వెళ్ళును, అదురదు గుకి ఏనో ప్రమాదం తేచ్చి వెచ్చే చీకటిని, నరాల్ని కొరికే చలని, వుండి. వుండి అతాస్తుగా బయలుదేరే మంటల్ని మనం ఏం చెయ్యకలం?

జ్వరము దోషిమానేసినా నిలివాతపడి చస్తూనేవున్నారు. కొత్తగా హత్యలు చెయ్యడమానినా పాతహత్యలకు ప్రత్యామ్నాయంగా చంపబడు తూనేవున్నారు.

సోని లోచించి మత్యలు, దోషిడియ చేసేవాళ్ళు సుఖంగావున్నారు అంటే—వాళ్ళూ చస్తూనేవున్నారు నిలివవాళ్ళమాదిగా.

ఆదివారాలుమాత్రం జ్వరమైనికలడరు ఆయుధాలతో. సర్వసన్న ద్ధంగా వుంటుంటారు. ఎందుకే! ప్రజలని డికి "ఆదివారాలు గూర్చిమే తున్నప్పు ఖైలుగా తీసుకుంటాము" అనే నోటీసు కింద పోతా. అంతకిందే చరణవారాలు, లేక బుధవారాలు, లక్ష్మీవారాలు సుఖంగా వుంటుంటా! ఆది అంతకిందే అన్యాయం. అన్యాయం ఏ నాలుగురోజు మొదలైనా ఇంకా కొత్తనోటీసు కిందవుంటుంది.

ఆ నోటీసులో ఎవరి 10 లక 1 మంది నాన్ కమిషన్ అనేవర్గ పేరు ఈ క్రింది వాళ్ళిందుతో వుంటాయి. "..... నరుత్తత్యలు

చేసినందుకు ముందు మిమ్మల్ని చంపుతాము" అరోజున ఆ ఆఫీసర్లు ప్రతి బయటపడేవాకా నమ్మకం వుండదు.

బయట సెంట్రీకేక, రష్యనుల సమాధానపుస్వని వినిపడింది. ఎడ్ల కంటు లోపలికి వచ్చేడు.

"నెవెస్కీ పార్టిజాన్ దళంలోని ఒకనిని తీసుకుని బొఛారోవు వచ్చేడు."

"వెలుగువచ్చిందా?" అని వెజినర్ అడిగేడు.

"ఇంకొకరాలేదు; కెప్టెన్"

"లోపలికి తీసుకురా"

టోపిలు చేతపట్టుకొని, నిశయంగావంగి నిలబడ్డారు బొఛారోవు, శుభోవులు. వారి వెనక దుబాసీ వొకడు వచ్చేడు.

"ఏం, ఎందుకువచ్చారు?"

బొఛారోవు కంఠం సవరించుకున్నాడు.

"ఇతను శుభోవు. నెవెస్కీ దళంలోనంచి పారిపోయివచ్చేడు. పార్టిజాన్ దళంలోవాళ్ళలో అవినీతి, అధైర్యం కలగచేసి విచ్ఛిన్నం చేస్తా నంటున్నాడు. అందుకు సమర్థుడూకూడాను"

"నెవెస్కీ దళంలో నువ్వు అవినీతి, అధైర్యం ఎల్లా వ్యాపింపజేయ్య గలవు?" అని వెజినర్ శుభోవుని అడిగేడు.

"మనం వాళ్ళ స్వయంబు యెక్కడవున్నామో తెలుసుకుని వాటిని నాశనంచేస్తే, అప్పుడు తిండినొరక్క వాళ్ళే లొంగుతారు"

శుభోవు తన స్థానంతా వివరంగా చెప్పసాగేడు. కాని వెజినర్ ఆసనీమాటలు వినిడంలేదు. అతని దృష్టిమాస్తే, మరోవిషయం ఏదో ఆలో చిత్తాన్నట్లుగావుంది. రెప్పలేనా వాల్చకుండా, కిటికీలోనంచి వెలుపలికి దూస్తున్నాడు. బయట స్థేరు బద్దలయినచప్పుడు వాటికాంతి కనిపిస్తోంది.

"వీళ్ళని తీసుకుపో. రష్యనులముఖాలు చూడలేనునేన" అన్నాడు వెజినర్ కొంతసేపటికి.

దుబాసీ, బొఛారోవు, శుభోవులకు బయటకు వదనమని సంజ్ఞ చేసేడు.
అంతా బయటికి వెళ్ళారు.

"ఆ పాఠశాల పడుకోండి. కెప్టెన్ వున్న యిల్లాకి వెళ్ళడానికి కిలు
లేరుమీరు" అన్నాడు దుబాసీ.

"చిత్తం.....కొంచెం అకిలిగావుంది లేనడానికి యేమైనావుంటే
యిప్పించాలి" అని బొఛారోవు బెదురుతూ అడిగేడు.

"అది మీరు చూసుకోవలసిందే. నాకేమీ తెలియదు" అని దుబాసీ
వెళ్ళిపోయేడు.

పారిద్దరూమాత్రం నెమ్మదిగా మాట్లాడుకుంటూ అక్కడే నిలబడ్డారు.
"కిళ్ళంతా ఆల్సావున్నా మిటి!" అన్నాడు శుభోవు "వెజింక్
చిచ్చివాడులా వున్నాడే!"

"అబ్బే, బాగానేవున్నాడు. చాలా వెలివైనవాడు. ఈ మధ్య
ఎందుచేతనో కొంచెం విచారంగావున్నాడు. వాళ్ళయెదుట కొంచెం అడ
కునగావుంటే మనస్సు ఏమి అసలు"

"మనకి అంత అడకునగావుండవలసిన పనేముంది!" అని అడిగేడు
శుభోవు. "మనపని వాళ్ళకిస్తోంది కాని, వాళ్ళపని మనకేలేదు"

"స్నేహులకి నలుగురులోను గొప్పవాడవిడించుకొనడం సగదా"
అన్నాడు బొఛారోవు. అల్టిమేటం కూడా చచ్చిపోయి చాలాకాల
మయింది అతనిలో.

"వెజింక్ వద్ది పిచ్చివాడు. మనం ఒకటి చెబితే వాడు మరొకటి
చెబుతాడు. ఇప్పుడు నెవెస్కీ విషయం యేం చెయ్యాలో ఏమీ తోచడం
లేదు. పావెల్ మీద ఆశ పెట్టుకుని వున్నాను"

"వాణ్ణి మనం యెల్లాగయినా పట్టుకోవాలి. చుల్గాగ్ స్వాస్థ్యం
కేసుగోగలం వాణ్ణి"

"పావెల్ సహాయం లేకపోతే మనం ఒక్క అడుగుకూడా ముందుకు
వెయ్యలేము" అన్నాడు శుభోవు. "ఏమిటి కేస్తున్నాను, రాత్రంతా స్లీప్
వెలిగిస్తూంటారా!"

“జెనరల్కి అడ్డమానూ వెళుకుగా వుండాలి. మనకి కొత్తగానే వుంటుంది అలవాటుపడేవరకు. అవి బాంబులు కావు. మరేం ప్రమాదంలేదులే. ఇంకెందుకు ; రా పోదం. మిగిలినవి మనూలు వుదయం ఆలోచించుకుందం ”

ఇద్దరూ గడ్డిపరుచుకుని, వైన కొంతగడ్డి కప్పుకుని సుఖంగా నిద్ర పోయారు.

*

*

*

*

సనాబురు 6 వ తారీఖు. “ది సవంతు విప్లవదినం. కొహ్లాత్తేత్ వ దశం నెవెస్కీ నాయకత్వాన పూర్వపు నివాసస్థలానికి 7 మైళ్ళ దూరములోనున్న పాదుపడిన బారికీదులలో మకొంచేసింది. ఆ ప్రదేశం అంత పీలయింది కాదు. కోట్లకూడా అడ్డలేవు. కాని ఆ వొక్క-కోటు మాత్రమే కిలక, వారు అక్కడ ఆడడానికి సంకోచించలేదు.

సోవియట్లకేళంలో ఈ సవంతు విప్లవదినాలు అనుకూలంగా వుంటాయి. ఈ రోజులలో సోవియటు పాలులు ఖారీ. మాత్రమేళనంచి యెండుమూలములోనున్నంత, వారు మానోక్లో స్టాలినువద్దనున్నట్లు భావిస్తారు. మానుగాలు అచారానికి కీన్నంరాకుండా నెవెస్కీ పార్టిజాన్ దళముల కందరికు శేలవచ్చి, క్రాంతిపరుగుని, విప్లవదశోత్సవం జరుపకోడానికి అంగీకరించేదు.

పార్టిజాన్లు స్టాలు పెరిగింది, మట్టుపక్కిల పొలాలలోనుంచి బంగారాదులముల్ల తక్కి, అకుప్పగానున్న పసునీళ్లు కోస్తూన్నారు.

“ పలుసుకింట చిక్కగా ఈ నీళ్ళేవున్నారు. వేరేవులును కాని క్కిరలేదు.”

నెవెస్కీ ఒక వెద్దగిరిలో మకొం ఏర్పాటుచేసుకుని, పార్టిజానులందరు స్నానాలుచేసి, ఫోలనాలు పూర్తిచేసేక అందర్నీ ఒకచోట సమావేశ పరిచేదని.

“ మనమంతా యెవరిగిదులలో వాళ్ళంవుంటే రాత్రి అవసరంవచ్చి నప్పుడు అంతా కలుసుకోవడం కష్టం. అందువేత అంతా యిక్కడేవుండం. అంతా నిద్రకిపోయేలోపుగా సవంతు విప్లవదశోత్సవం జరుపుదం ”

సరిగా అదే సమయంలో మాస్కోలో స్టాలిన్ వుపన్యాసం ప్రారంభమయింది. బ్లాకోట్ సంతృప్తిగా అమలులోవుండడచేత చీకటిగానున్న ఆ సగరాన్ని పైన్లు మేలుకొలుచేయి. విమానవ్యతిరేక శత్రువులు గుర్తు ఆకాశంలోకి విసరసాగేయి. శత్రువిమానాల మోటారుభ్వనాలు స్పష్టంగా వినిపడసాగేయి. కాని, ఏ ప్రమాదాన్ని లక్ష్యంచేయ్యక ప్రజలు, అనేకమంది సోవియటునాయకులచుట్టూ నిలబడి స్టాలిన్ ఉపన్యాసంయిచ్చే క్రెమిన్ ద్వారాకి వెడుతున్నారు. ఈ యుద్ధం ప్రారంభము లగాయతు స్టాలిన్ చాలా చిక్కేడు. అందుచేత అతడు పూర్వంకంటే చిన్నవాడుగా కనిపిస్తున్నాడు. ఈమధ్యకాలపు నిరంతరపరిశ్రమవల్ల కలిగిన మదిమిని వదిలి తిరిగి అంతర్యుద్ధప్రకోజులనాటి స్టాలిన్ ప్రోక్షుచుంటేడా అన్నట్లువున్నాడు.

దేశాన్ని అనేక ప్రమాదాలు యెదుర్కొన్నాయి. అక్షులకొలది చంద్రపుమైశ్య వైశాల్యంగల ప్రదేశము జగ్మరురాక్షసుల అధీనమై అందరిప్రజలు అనేకబాధల సమధివిస్తున్నారు. సోవియట్ ప్రజలమనస్సులు రాత్రింబగళ్ళు దేశధివిష్యస్తుమీదే లగ్నమైవుంటున్నాయి. స్టాలిన్ కూడ ఒక్కక్షణమైన ఏమరియుండక, 'తప్పక జయిస్తాంవారి, పొందుశాం' అనే దృఢవిశ్వాసంతో వున్నాడు. స్టాలిన్ లోని గాంభీర్యం ఒక్క చూపులకుమాత్రమే గాదు. ప్రశాంతమైన అతని విగ్రహము, నెమ్మదియైన హస్తసంచలనము, విరువవుచేత వెలిగే పల్పటి ఆముఖము అతనిలోని శక్తిని చాటుతున్నాయి.

ఆక్షణంలో అతనిలోని మహత్తరమైన మానసికశక్తి దేశప్రజలందరిలోను, మారుమూలప్రదేశాలకుకూడ వ్యాపించి, జయం తమదేననే విశ్వాసం కల్పిస్తోంది.

'రంయ' మని వీచే మంచుతుపానులనుకూడా అధిగమించి అతని మాటలు కాకేషియా పశ్చిమసానువులలోకూడా ప్రతిస్పందిస్తున్నాయి. మరగలు గ్రీకులూ పరుగెత్తుకువచ్చిన గుడ్డంగి ఒకకాసు మునిక్రొత్తమీద యిట్లాకి పరుగెత్తి మాస్కోకుంచి విడిచివేసి ఆ ద్వారా నిశ్చలంగా నిలబడి వింటున్నాడు.

సమాజప్రమాదము బ్రద్ధముచేయును మాస్కానుంచివచ్చే ఆ వస
న్యాసం సబ్ మేరైన్ నావికులలో వుత్సాహం రేకెత్తించింది.

పరిసరస్రాంతాలలో, గురుకులాన్ని యుద్ధసభ్యునికూడ అణగకొక్కి-
సింపకుకూర్చు స్టాలిన్ వుపన్యాసం వింటూ శిథిలమయిపోయిన ఒక గ్రామం
లోని బాలుడు గాయపడ్డ అతనితల్లితో రహస్యంగా :

" అమ్మా, మాస్కాడను!..... స్టాలిన్ మాట్లాడుకున్నాడు. మూలక
కమ్మ..... ఇట్లా తయి చే పీమీ వివరించు " అంటున్నాడు.

అది చాలా పురుషుడు. అనేక విషయసమస్యలు, యెదుర్కొన్నాయి
దేశాన్ని. ఎక్కిడిచిన్నా. అపరమవాస్తవే పనచస్తున్నాయి. ఒక్క స్టాలిన్
వుపన్యాసం మార్చిపో ఆశాన్యంగావుంది.

ప్రత్యేకంగా నాలలో అప్పుడే చీకటిపడింది. కాని యుద్ధాలుమాత్రం
శివరామంలేక జరుగుతూనేవున్నాయి. గాయపడ్డవానిని యుద్ధంలో వెను
కకు తీసుకురావడానికి ఆ చీకట్లో వెళుకుంటూ వెళ్ళవలసివస్తోంది.

కటిక చీకటిగావున్న అరక్షయ మంచుతోనిడి, పైకిపల శ్మశ్రి
బూట్లలోనుంచి లోపకిక్కిరిసి రక్తంకూడ సిద్ధం చేస్తూ చేస్తోంది.

విస్మయించు. ఓ నంచుత పానా, యింకా విజృంభించాలి! స్టాలిన్
సందేశాన్ని దేశ సమములలకి విసిరెయ్యి! ప్రజల హృదయాలలో వుత్సా
హం రేకెత్తించు. స్వామి గుద్ద-లోకికిలు!

ఆరాగి ఒక్క ఇల్లెన్ సరస్సుస్రాంతపు అశ్వాలలో మాత్రమే
స్టాలిన్ పిలుపు వివరించేను.

" నేను చాలనేపు మాట్లాడువలచుకోలేను " అన్నాడు నెవెల్స్కి
స్టాలిన్ లు ఒంగు సమాజేనయేకి. " ఇప్పుడు మనం ఇక్కడ ఒక
చారిత్రాగ్రహితి దినాన్ని సృష్టించడాకి సమావేశమయ్యిం. ఈ సమయం అనే
విద భూతా. మిగత యింకా ప్రభు సోవియట్ల సత్వము. మనకి ఇప్పుడ
నిండుం చేయించాని కోరుకున్నాను. ఇప్పుడు రుతుకి కను చేసి
స్వ.ను ఒక్కొక్కరిని వివరించుగా. వారింతిని మనవిస్తా " అన్నాడు.

కొని, అహర్నిశలు తీవ్రకృషి చేస్తే కాని అది సాధ్యం కాదు. మనకింకంలా
కొనవూపిరి వున్నంతవరకు యుద్ధంచెయ్యాల్సి మన స్వగ్రామాలనుంచి జన్మ
నులమధియపడి పారిపోకుండాదు, నామటుకు నేను యెన్న ? ఒక సాధా
రణ ఆదవి కావలాదారును. 50 వ యేకా నాకు. అంతగా చదువుకున్నవాణ్ణి
కాను ; ప్రపంచానుభవంపూడా అట్టేలేదు. నా జీవితమంతా ఈ అడవుల
లోనే గడిచింది. కాని ఈ యుద్ధం నాలో నూతనజైతెత్వం కలిగించింది.
జీవితపరమావధి ఏమిటో గుర్తించేను. అదంతా యిప్పుడు నా కిళ్ళకి కట్టి
నట్లుగావుంది. నాచేత పెద్ద అశ్వికౌరవమీలేదు. కాని, ఒక కిమేండరు
మాదిరిగానే నా జీవితాన్ని కడుపుతూండగల మీ అందరియెదుట అంగీకరిస్తు
న్నాను. మనకి యిక్కడ ఒక రంపప్రమిల్లు అక్కడ ఒక హాస్పిటలు
కావాలి. ఆ సహోదరతీరాన చేపలుపట్టుకునేటందుకై అనువైన ప్రదేశం
ఒకటి కావాలి. ప్రయాణానికి వెళ్లవలసిన మువిదోడ్లు కావాలి. ఇవన్నీ
పూర్తి చేయగల నాకు స్థితిశలంవుండదు. ఎప్పుడు పూర్తిచేస్తామా అనివుంది.
ఈ యుద్ధం పూర్తియేమోక కాని నాటి నిర్మాణవిషయం తలపెట్టుడానికి ఆవ
కాశంలేదు. పూర్వపుమాదిరిగా మనం యింక జీవించలేము. అంతకింకం
కలదెట్లు సౌకర్యాలు కావాలి. ఒక్కనినిమిషంకూడ సోమత్వంగా నడ
పము.....పూర్వంకంటే మనలో శక్తిసామర్థ్యాలు హెచ్చేయి.....మన
అశక్తులకు అడ్డుకట్టే ఈ ఒక్కనులే మన శత్రువులు. వారికి సహాయం చేసే
చాట్లూ అడగూకూడా మన శత్రువులే. అటునంటివాళ్ళకి మనం యేమీ
ఏమీవాక్షిణ్యాలు చెప్పించకూడదు. శత్రువో, పాఠానోవోలు, జన్మను
లకు సహాయపడతూన్నట్లుగా పోలింది. మన బెల్లంకి ఈ పెద్దరూపం
పెరవ్వరూ దేశద్రోహంలవలేదు. వారిని తుడిచిపారేయాలి. శుభోవు, నా
శత్రులలో దొంగసహాదే, కాని మోబాటున మరీ కెట్టేను. నేడే స్వయంగా
వాళ్ళిద్దరినీ చంపతానని మీరు వాగ్దానం చేస్తున్నాను. ఎవరై నా ముట్లాడే
నాయంటే ముట్లాడమ్మి "

అట్టే నెన్నో ఉపన్యాసంతో పూర్తికావచ్చును. కంప్రమోద
పకటా వై... తదేకవృత్తితో అన్నివిధాలూ చేయగల వైద్యుడు.

“బిల్లాకాదు. వేయి అడిగిన ముక్తనా నా దాదాగార్లు. అది కాక
మరేమీ మనమంతా కులాసాగా కాలం డిపే విస్వదినోత్సవం. ఇంక
మరేమీ; నువ్వు నాదగలనో తన పరిక్షచేస్తున్నాను నిన్ను”

“సరే, నన్ను పరిక్షచేయడానికియితే నాదదానికి నా అభ్యంతరం
లేదుకాని, కాస్త వేలిపారెయ్యంతే పొటరాగేమో”

“వాండు మచ్చకి ఓ పాటపాడు! పండి కండుగ అవుతుందేమోనని
నాకు బాం ప్రేక్షకం”

“పాటపండితి వేన చెప్పలేదుకాని, విగ్రహపుష్పిమాత్రంవుంది”
అన్నాడు చుక్కాపు.

కొబ్బరి, లేచి, పెట్టినితగురుని నిలబడ్డాడు. “మొట్టమొదట ఈ
అడవిలోనుంచి వచ్చేటప్పుడు అంతా నిరుత్సాహంగా, నిర్లభంగా కనిపించింది.
..... కాని నింతేత ఈ గోడలు వున్న చైతన్యం వన్నడూలేదు.....
..... ఎవరికి తెల్లొచ్చు. ఈ విషయాన్ని అరిచే నేను ఒక పాటపాడు
తాను” అని ఒక పాట పాడేడు. పార్టీ జాన్లు నిశ్చలంగా నువ్వునిపన్నారు.

“బాగావుందిగాట. పరిక్షకి ఆశేపన్నమాటే” అన్నాడు నెవెస్కీ,
కొబ్బరి, వుసాట ముసంజేక.

నటాలియా లేచి గ్రేట్లం తీసుకువచ్చి యిచ్చింది.
మూడడు దా రెండుగుర్లలో అంతా తాళనేడు.
తిరువాత అంతా నివసే గౌరవంగా చూస్తూన్నట్లు గుర్తించి, మరో
గ్లాసు రెండుండా వచ్చుకున్నాడు.
అంతా పక్కన నచ్చేడు.

“తాగిపోయినా, పాటలోనుకూడ అంతే పేజీచెయ్యే! చాలా
త్వరపడింది!” అన్నాడు.

నటాలియా అందరికీ దాగ్గరము, వున్నట్లైతే మారము తీసుకు
వచ్చి యిచ్చింది.

“నలూనా, ప్రమాదానికి వద్దం అనండి” అన్నాడు నెవెస్కీ మా
త్రంగా. “..... అట్టే మోడ్ కట్టే గ్లాసు వీరకు వచ్చి అక్కడ తన
చిచ్చి వేయడానికి”

“ నేను యెంత బెప్పినా అగీకరించడంలేదు. మొడిపట్టుపట్టి కూర్చున్నాడు ” అంది ఆమె.

“ ఎట్లాగో వచ్చింది పంపెయ్యాలిమరి ”

నటాలియా అందరికి వడ్డనయేక అలెగ్జీదర్లకి వెళ్ళింది. కళ్ళుమూసుకునివున్నాడు. కాని నిద్రపోవడంలేదని ఆమెకు తెలుసు.

“ అలెగ్జీ, నీతో మాట్లాడాలి ”

అతను కళ్ళు తెరిచి చిరునవ్వు నవ్వేడు.

“ నువ్వు వెళ్ళివచ్చుటేనుంచి నాకు ఓవిసమైన చెంగపట్టుకుంది. రోజూ ఒక అంకెచొప్పున వందఅంకెలు లెక్కపెట్టేలావుగా రాకపోవే నువ్వు ఏదో ప్రమాదంలా పడివుంటావని. నిశ్చయించుకున్నాను. 40 అంకెలు లెక్కపెట్టేలో లేదో అప్పుడే నువ్వువచ్చి నాపక్కన కళ్ళుమూసుకుని వేడుకునివున్నావు ”

“ అలెగ్జీ, నాన్న నిన్ను హెడ్ క్వార్టర్స్కు తీసుకు వెళ్ళమంటున్నాడు ” అంది ఆమె.

అలెగ్జీ తలపొకించేడు.

“ నేను అంత బుచ్చుచేటయితే, నన్ను తీసుకువెళ్ళి అక్కడ నికలెట్టడానికి ఇతరుల్ని శ్రమపెట్టడం ఎందుకు ? కాలిగాయం మానుతూంది. దగ్గుకూడా కాస్త నయంఅయ్యే అప్పుడు ఆలోచిద్దం ఏం చెయ్యవలసింది. మీ పనికి అడ్డుగావున్నానంటే నాఅంతట నేనే వెళ్ళిపోతాను ”

“ అదికాదు. నువ్వు చుట్టూకదలుచుగాని ” అంది నటాలియా సంతకంగా. “ ఆరోగ్యంపొంది చుట్టూ రావచ్చు. మాకు సహాయకారివచ్చు తిరిగివచ్చే ”

“ నాకోసం కాలం వృధాచెయ్యవలసిన రోజులుకావీని..... ”

పార్టీజాన్లు అందరు ఏకంతంతో పాడడం మొదలెట్టడంచేత ఇంక మాట్లాడుకోవడానికి వీలులేకపోయింది.

“ నోగామ. ఇట్లాపోగో, నాబుకందం ”

“అయితే, అంతేనా !”

“అ, అంతే, కూర్చో, పాటవిందం”

*

*

*

*

1941 వ సం॥ డిశంబరు నెల అఖరుకోజులు. నెవెస్కీ పార్టీజాన్ దళం అనేకవిజయాలు పొందుతుంది. జర్మనులు ప్రజలను తరివేసి గ్రామా లలో వెచ్చగా స్థిరపడి కూర్చున్నారు. వారిని బయటికి తోలడం కష్టమయింది. కొని పార్టీజానులు పూర్వంకంటే చాలా అనుభవం సంపాదించారు. నిర్భయంగా జర్మనులను పూర్ణమిదపడి సరఫరాలు ఎత్తుకుపోయి, ప్రయాణ సౌకర్యాలు ధ్వంసం చేసి నానా భీష్మం చేస్తున్నారు. అందుచేత జర్మనులు మంచులోపడి నెవెస్కీకోసం వెతక తప్పడంలేదు.

నెవెస్కీకింద యిప్పుడు 7 డిటాచ్ మెంట్లు వేర్వేరు స్థలాలనుంచి పనిచేస్తున్నాయి.

అక్టోబరులోని జర్మన్ గొడ్డంగులకు ఇక్కడ ఛుప్రాచ్ నిష్పాపెట్టి, ఇక్కడ మరో 4 మెళ్ళలో రహదారిని వెనుకూర్చి జర్మను దళాన్ని కొరోట్స్కో చెల్లాచెదరుచేసి, మరోవోలు నెవెస్కీ స్వయంగా ఒక రైలుబండిని స్వంసం చేసి, నానాతిప్పులు పెడుతున్నారు. నెవెస్కీ శక్తిసామర్థ్యాలనుగురించి ఆ సామ్రాజ్యంలో అనేక కట్టుకథలు వ్యాపించాయి. జర్మనులు అతనిని పట్టు గున్నవారికి పెద్ద బహుమానం యిస్తామని ప్రకటించారు.

ఒకసారి నెవెస్కీ దళం నెవెస్కీ మూనిఫాలాలు గెలిచి, జర్మను ఆర్మీకోటు తొడుగుకొనినన్న కొరోట్స్కోవు కాపలాక్రింద ఒకపట్టణంలో ప్రవేశించింది. గోడూగ కొంతమంది జర్మనులు కలిగించారు. అందులో ఒకడు చెల్లా అడిగడు :

“వీర్యవరు ?”

“కైదీలు. పనిచేయించడానికి తీసుకువెళుతున్నాను” అని సమాధానం యిచ్చారు కొరోట్స్కోవు.

“జూరుది నవ్వు ఎవరు, కేవలం ?”

“అ—అవును; డేక్ నే” అన్నాడు కొరోట్స్యేవు ఆడకువగా.

“కొంతమంది స్త్రీలు, వారి స్వభాతిమీద కాపలాకొస్తున్నారు. బాగుంది. వెళ్ళండి”

కనుచీకటిపడే సమయానికి వారంతా అపట్టణం ప్రజేరించి, వాకబు చేసుకుని కమేండెంటు అక్సీసుకి వెళ్ళారు. లోకల కైదుచెయ్యబడ్డ 20 మంది ప్రజలను వదలివేసి, 100 మంది రెడాక్స్మైనికులనుకూడ తాళాలు బద్దీయ కొట్టి తనుతో చేర్చుకొని. డయాటీమీదవున్న జ్ఞానమైనకులను, కమేండ రునుచంపి, అక్కడ దొరికిన ఆయుధసామగ్రితో పారిపోయారు.

మరియొకసారి కొరోట్స్యేవు ఒక వంతెన మరమ్మతుకి పూనుకున్నాడు. పట్టపగలు 30 మంది పార్టిజానులు పాతవంతెనను కూలకొట్టి అక్కడకు కొద్దిదూరంలో మరియొక వంతెన నిర్మిస్తున్నట్లు నడించారు. ఈ లోపుగా రహదారి నిర్బిసోయింది. 150 కార్లు, బస్సు ఆగిపోయివున్నాయి. చీకటి పడగానే పార్టిజానులు తమ పనిముట్లు సారేసి, ఆయుధాలు తీసుకున్నారు. సుమారు 50 మంది జర్మనులను చంపి దగ్ధంనున్న అడవిలో మాయమయ్యారు.

ఒకసారి మినా బ్యూయియావ్ ఒక రైలుస్టేషను ఆక్రమించి, అస్థేషను లోని ఖాళీసీసాలు, యితరసామనులు అక్కడక్కడ సాగనెట్టి మందు గనులు నాటినట్లుగా ప్రచింపచేసేగా. అక్కడ చురుకులు తీసెయ్యడానికి ఒక జర్మను కాపరునితో ఒకరోజునా వెతికి ఖాళీసీసాలు వెల్లగించారు. ఆ రోజంతా బ్లూస్కీ ఆగిపోయింది.

ఫెడెర్ ఫెంకో నాయకత్వాన సోర్సుషూటరు బురులుకేరి రోడ్డుమొగి లలోదాగి. విసుగులేకుండా గంటలకొలది ఆ మందులోపడివుండి వచ్చినాగో జర్మనులనందన్ని చంపి, సొర్రాలతో ఒక్కడుకూడ వెళ్ళకుండా చేసేరు.

కెజ్జెన్ వెజిరను వెనుకకుషిలించి, అవిస్తానే వాన్ కోల్ బార్న్ అనే బాప్టికన్మనును నియమించారు. అతనికి సమ్యమభావ బాగా వచ్చును. నెవేస్కీతో సహకారం చేస్తున్నానని అనుమానంతో, గానే అతడు గ్రామాలకు గొర్రెమూలు గుడ్డిచెయ్యడం మొదలెట్టెను.

అందుచేత ఆ ప్రాంతంలోని ప్రజలంతా గామాలువదిలి అడవులలోకి పారిపోయారు.

వెంటనే కాల్ బాధను ఎదుర్కొన్న మాశ్వనేడు. ప్రజల్ని బాధించడం తగ్గించేడు. మాటలచేత వారిని లోబరచుకొనడానికి ప్రయత్నించేసేడు. కాని ప్రజలు అస్పృహపడ్డే సమాచారోవుండగా, పరిస్థితులు చాటిపోయారు. శత్రువుని చంపడం, చావడం, రెండే వారు చెయ్యవలసింది. అందుచేత ప్రాంతం వున్నంతవరకు శత్రువుమీద ప్రతీకారం చెయ్యాటనే నిశ్చయానికి వచ్చేరు. అవకాశం వున్నవారందరూ నెవెస్కీదళంలో చేరారు. మిగిలినవారు ఇళ్ళలోనే వుండిపోయి జగ్గునులకు వీలయినంత అపకారం చేస్తున్నారు.

ఒక పిల్లవాడు మ్యాప్లలోను, డాక్యుమెంట్లలోనున్న ఒక ఆఫీసుకు 'డిస్పాచ్ కేసు' తీసుకువచ్చేడు.

ప్రతివ్యక్తిలోను ద్వేషాన్ని రగులుకొంది. నెవెస్కీ దొరికిన ఆయుధాలన్నీటినీ ముందు అవసారానికి బాగా త్రవ్వబెడుతున్నాడు. ఆక్రమిత ప్రాంతాలలోని ప్రజలంతా ఒక్కసారి జగ్గునులమీదకు తిరుగుబడ్డప్పుడు వస్తుంది, వాటి అవసరం.

ఒకసోజున, జర్మన్ ప్యూరిటీ దళం హెడ్ క్వార్టర్సునున్న ల్యూబావి నోకు ఆయుధాలు మంగుళుండుసామగ్రి స్థలము వస్తున్నాయని తెలిసింది. నెవెస్కీ ఏవిధంగానయినా వాటిని లూటీ చెయ్యడానికి నిశ్చయించేడు.

సరిగా అదే సమయంలో ఒక మరమ్మిట్టకర మైన సంఘటన జరిగింది. జర్మనులు పార్టిజాన్ల రహస్యపురిష్టంకులను నాటుగింటిని పట్టుకున్నారు.

నెవెస్కీకి ఇదే మొట్టమొదటి అపజయం. ఇప్పుడు గత్యంతరం ఏమిటి ? కొరోట్స్యేవుమాడా దగ్గరేడు. అతడు మారంగా ఒక ప్రభుత్వ వ్యవసాయక్షేత్రముకు వెళ్ళేడు. ఛాపొవు యెగిలోవోవద్ద చాటుమాటు యుద్ధం చేస్తున్నాడు. ఏమాత్రం ఆలస్యం చెయ్యకుండా వెంటనే ఏదోవొకటి చెయ్యాలి.

" దీనికంతకు శఘోషే మాలకాగణం, ఏమీ సంకటంలేదు " అనుకున్నాడు నెవెస్కీ, ఏమీ ఆలోచనలేక.

కాని, పరిసితులు నిరాశాజనకంగా వున్నప్పుడు, నిరుత్సాహంగా వున్నప్పుడు ఆశాజ్యోతి ఒకటి కనపడి ఆ అంశకారంలోనుంచి బయటపడే మాగ్గం చూపిస్తుంది.

అట్లాగే ఇప్పుడు జభాన్ మాటలు జ్ఞప్తికివచ్చాయి :

“ ఏపనిలోనైనా సరే, సరియైన దృక్పథంనుంచి చూడడం అన్నిటికన్న ప్రధానమయింది. అది లోపించిననాడు మనం తప్పుడుగులు వేసేమన్నమాటే ”.

నెవెస్కీకి దానిఅర్థం సరిగా తెలియకపోయినా ఈవిధంగా అర్థం చేసుకున్నాడు.

“ దృక్పథం అంటే మనకి ఎదర కనపడేది. ఆయెదుట కనబడేవాటిని చూడాలి. అంతేకాని వెరకడుగు వెయ్యకూడదన్నమాట. ఎన్నికష్టాలు రానీ, ముందుకేపోవాలి ”

ఆరోజుననే పార్టిజాన్ దళాన్ని జర్మను ఆక్రమితప్రాంతంలోకి యింకా లోపలికి నడిపించుకుపోయేడు. జర్మనులు ఎమెల్కొవో అడవులలో అతనికోసం వెతుగుతూంటే, నెవెస్కీ ఇంకా లోపలిభాగానికి తన దళాన్ని నడిపించుకుపోతున్నాడు.

* * * *

అతణ్ణి కాలిమిదిగాయం మానకపోవడంచేత, దగ్గుకూడ తెరలు తెరలుగా వస్తూండడంచేత, చాల బలహీనస్థితిలో వుండడంచేత అతనిని తీసుకు వెళ్ళడం పడిందికాదుయింకా. అస్తమానూ పడుకునేవుంటున్నాడు. కాని, నటాలియా ఇంకోకంటలో ప్రయాణంఅయేవాళ్ళు తొందరపడ్డట్లు ఆదా విడిగా సామాన్లు సర్దుతూంది.

“ ఇంకానయవే ” అనకుంటూ ఖాళీగావున్న పెద్దదివాటి వెళ్ళి, ప్రయాణానికి సర్దుబాటుచేసిన మూటలోనుంచి ఏదోలాగి బయటపడేసి, మరోవస్తువు దాల్చో కుక్కింది. ఇంతసేపూ, ఆహారము, ఆయుధాలు ఏ మేధలాలలో పాతికెట్టేది గుర్త్యాకి తెలియ చెయ్యడానికి కొంతసేపు తనతో వారి వెట్టకుని, నటాలియా తండ్రిని అడుగుతూనేవుంది.

ప్రయాణంలో సటాబియా ఆలెగ్జీలకి సహాయంగా పావెల్ ని పంపడానికి కూడా నిశ్చయమయింది. తను కోరికట్లుగా జరుగుతున్నందుకు పావెల్ కి ఎక్కడలేని వుత్సాహం వచ్చింది. ఉషారుగా చెల్లెల్ కి అన్ని పనుల్లోను సహాయపడతూన్నాడు. సటాసా అతనిని ఫలానాదోట తర్వాత అవస్తువు తెచ్చుని, ఈవస్తువు తెచ్చుని పంపుతూంది. జర్మనులవద్దనుంచి పట్టుకొని తెచ్చిన వస్తువులు దాచడంలో ఆమెకి సహాయంచేస్తున్నాడు. ఈ అడావిడిలో ఆతను శోభోవనివయం పూర్తిగా పరిచిపోయేను. మనిషిలో చాలామార్పువచ్చింది. గుర్తా ఆమె వేనత్తని చూడడానికి వెళ్ళింది. కొని ప్రయాణం ముగ్యంగా ఆలెగ్జీమూలంగానే వాయిదాపడుతూంది.

చివరకు ఆనోజు సాయంకాలానికి గుర్తా వస్తూందని తెలిసింది. ఆమెవచ్చిన ఒండీమీదే ఆవరునాడు ఆలెగ్జీ, సటాబియా, పావెల్ లు వెళ్ళడానికి నిశ్చయమయింది.

ఈ పరిస్థితులలో ఆతాత్తుగా వెద్ద పరివర్తన వచ్చింది.

పుడయం 10 గంటలయింది. క్రితంరాత్రింతా పార్టిజాన్ దళం ప్రోత్సాహం ముందుపెట్టుకునేస్తూ నిద్రలేకిపోవడంచేత, గాఢంగా నిద్రపోతున్నారు. మానోవు వూరునుంచి ఒక గుర్రపురైతు పరుగుత్తుకువచ్చేను. డ్యూటీమీదవున్న సావెల్ వెంటనే తండ్రినిలేవేడు. కొద్దిగా తెలిసినవార్త అందర్ని ఆశ్చర్యచకితున్ని చేసింది. ఒక రైలులో 15 టాంకులు వచ్చేమనిన్ని అప్పడే వాటిని దింపుకున్నారని, ఆ టాంకులు X అనే పట్టణానికి వెడతాయని. అవి వెళ్ళేమార్గము 12 మైళ్ళ ప్రదేశం ఎమిల్స్కివో అంటున్నారు. చివుందని, ఆ టాంకుదళానికి బొఘారోవు, శుఖోవులు నోవదావుతూన్నాని తెలిసింది.

కొనోట్స్కివనికూడా లేపేరు.

“కెటువంటి అవకాశం వస్తున్నోకూడదు” అంటూ నెజెస్కీ వేప్ నొకదానిని పేరులుగొడపరిచి, కళ్ళతోడూ తగిలించుకున్నాడు. కళ్ళతోడూ వెట్టుకొనింది. తన మానసిక అందోళనకి బాహ్యుచిహ్నం. మాయాయగా అనికి జోడు అవసరంలేకుండానే స్వచ్ఛంగా కరిగిపోయింది.

“బుర్రాయివా ఏదీ ?”

“వోవకొస్తున్నాడు” అన్నాడు పాల్ అలెన్ పక్కా నిలబడి.

“కొరోబిక్ !”

“బిజ్జెన్ స్కూలీకి వెళ్తున్నావు తెలిగార్నోలేను తెలిగార్నోడాని” ఫెడర్
చెంకో దళంతో వెళ్ళేడు

“గుబ్బే ?”

“హెడ్ క్వార్టర్స్ కు కంపూకొస్తున్నాడు”

గుబ్బే యిదివరకు చెడాక్కిలో పనిచేసేడు. అందుచేత నెవెస్కీ
అతనిని, కొత్తనూర్ట్ కు తరలించువ్వడానికి నిశ్చయించేడు.

“ఫెడర్ ఏదీ ?”

“గుబ్బేలకి డిజైన్ చేస్తున్నాడు తనదళంతో”

“నెవెస్కీ, బిక్కినాకివుంటా” అన్నాడు కొరోబిక్. “మ-
దకాలు ఏ ఏ ప్రదేశాలలో ఉన్నాయో గుర్తుపెట్టు. బుర్రాయివా
ను ప్రదేశంలోకాదు వున్నది! అంతేకాదు! కొరోబిక్ ఇంటిమీదగా
ఈ సొంతంలో వుండివుంటాడు. గుబ్బే యిక్కడ, ఛాప్రొవు నివాస
ఇక్కడ..... అ వెధవగడ్డి వద్ద మెరొ అని ప్రతిపాదెను”

సమిష్టివ్యవసాయత్రపు గుబ్బేలను తోలకువచ్చేకి, వాటికి సరిగ్గా
నాతి గడ్డికూడ బాల్ త్రిమెంట్ లని నిశ్చయించేడు ఛాప్రొవు. గడ్డికావలసివ్వ
డల్లా వూళ్ళలోకి వెళ్ళడం చాలా ప్రమాదం. అతను వెళ్ళి ఏది మూడోగోడు.

“మనం ఒకచోటకి వెళ్ళవలసివుంది. సావెల్! రెండ గుబ్బేల నిర్మా
చెయ్యి; కాదు, నవ్వుకూడా వద్దవు గాని మూడు నిర్మించెయ్యి” అన్నాడు
నెవెస్కీ.

“అనేచోట్లు వున్నాయి వెళ్ళి—అందులో ఎక్కడో ?” అని
అడిగేడు కొరోబిక్.

“అందుకేం చెప్పావో వేరొకరు వర్తగావున్నాడు. అతనిని కూడా
చేర్చుకుని వెళ్ళిపోవడం.....” వాల్ తెచ్చిన అంబులెవు కింద

“కామ్రేష్, నువ్వు వెనకటికి వెళ్ళు. వీలయితే ఒక్కపనిచెయ్యి. వాళ్లు బయలుదేరినో లేనో, బయలుదేరుతే ఏదైతే కాస్త తెలియచెయ్యి...” అన్నాడు.

వెంటనే వాళ్ళు ప్రయాణానికి రేచేరు.

“అమ్మా, నటాలియా, ఒక్కసారి యిల్లారా. కొనాయలచ్ దా టేక రోడ్డుదగ్గర ఏమైనా వుందా ? ”

“అదంతా వెల్లడిప్రదేశం. అక్కడదాకడం అసంభవం ”

“పోనీ ఛుక్కోవువున్న ప్రాంతంలానో ? ”

“ఫీజర్ వున్న చోటుకి దగ్గరలోనే ఒక గోతులో ఆల్కహోలు, రెండుపీపాల కిరసనాయిలు వున్నాయి, చిన్నబిడ్డికి పక్కగా. గుర్తుకొసం అక్కడ ఒక క్రాసుపాతి దానిమీద ఒక జ్మన్ హెల్మెట్ పెట్టేరు..... మళ్ళీ ఎప్పుడుకస్తావు ? ”

“ఎంత—సాయంకాలానికి వచ్చేస్తాము ”

*

*

*

*

వాకంతా రోడ్డువదలి, నటాలియా గుర్తుచెప్పిన ప్రదేశానికి వెళ్ళేరు. అక్కడనుంచి ఒక కాలిబాబ అడవిలోకివుంది. నెవెస్కీ, కొరొట్కీవులు, ఛుక్కోవు గడ్డిపేసి తీసుకువస్తున్న స్టెడ్డీయూచూసి వాటిని ఆశేరు. అక్కడికి కొద్దిదూరంలోవున్న ఛుక్కోవుకి కబురుపంపేరు.

“ఏమాలోచించేవు ? ” అని అడిగేడు కొరొట్కీవు కమేందరును.

“ఇంకా ఏమీ ఆలోచించలేదు. ప్రయత్నాలు ప్రారంభించాలి ”

ఛుక్కోవు జీమతేని గుఱ్ఱంమీద స్వారీచేస్తూ వచ్చేడు.

“ఇరిగో, నేను సిద్ధంగావున్నాను యుద్ధానికి ” అని గూఢానుచే కేకేసేడు.

నెవెస్కీ బాంకులవలన అతనికి తెలియకపోయేది. ఛుక్కోవు ప్రశాంసంగా విన్నాడు.

“నీతో ఎంతమందివున్నారు ? ” అని నెవెస్కీ అడిగింది.

“సరిపడినంతమంది వున్నారు. టాంకుల్ని ధ్వంసంచెయ్యడానికి గ్రేనేడ్లకూడా వున్నాయి. కొని కమేండర్, కాలం అనుకూలంగాలేదు, మనకి ” ఛుప్రోవు ఆకాశంకేసి చూసేడు. “రెండుగూము లవ్రతుంచి యిప్పుడు, అశదూ ? ”

కొరోట్వీవు చేతిగడియారంకేసి చూసేడు. “X 1-10 లు అయింది”

“కాలంఅనుకూలంగాలేదు ” అన్నాడుఛుప్రోవు, మళ్ళీ. “టాంకుల్ని పట్టిపగలు ఎదురుకొనడం చాల ప్రమాదం.....కమేండర్, ఉండు చెబుతాను.....అమ్మా! సా, అవైన్ చెట్టు ఎక్కు ” అని తన దళసభ్యుణ్ణి ఒకనిని పిలిచేడు. “కొద్దిగా ఏదో ధ్వని వినపడుతూంది ; టాంకులన్నీ కాదుకదా ? ”

ఆ యువకుడు చర చర చెబ్బుచినానికి ఎక్కేడు.

“వాళ్ళు వస్తున్నారు ” అని ఆ యువకుడు ఆందోళనతో కేకేసేడు.

“ప్రీటర్ సెమ్యూనోవిచ్, లాఫంలేదు. గోడ్డుమీదవున్నాయి వైడ్జీలు ; వాటిని పక్కకి తీసెయ్యనీ ” అని ఛుప్రోవు క్రిందికివారికి వైడ్జీలవైపు పరుగెత్తేడు.

“అగు ”

అప్పుడు నెవెస్కీ మిలిటరీకమేండరు చూపే చొరక, పట్టువల ప్రకర్షించేడు.

“ఫీడర్ ! గడ్డి గోడ్డుమీద రెండువరసలుగా అడ్డంగా పడేయ్యి. నికిటా ! త్వరగా బ్రిజ్గర్గర్ పెట్రోలు, కిరసనాయిలు తవ్వి తీసుకురండి ”

అతని ఆజ్ఞల అంతర్ధానం ఎవరికి బోధపడకపోయినా ‘తు’, ‘చ’ తప్పకుండా నెరవేర్చేరు.

ఆ వైడ్జీలమీది గడ్డి గోడ్డుకు అడ్డంగా రెండువరసలలో పడేసేరు. వైడ్జీలు గోరి వెళ్ళిపోతున్నాయి.

“వైడ్జీలు తోలుకుపోకిండి; వాటినికూడ గోడ్డుకు అడ్డంగా గడ్డిపోగుల నెనక నిలబెట్టండి. త్వరగా వెళ్ళి కిరసనాయిలుపేపాయి తీసుకురండి. ఫీడర్ ! టాంకు విధ్వంసక గ్రేనేడ్లవున్న వాటిని నువ్వు నడిపిండు ”

గడ్డికోడూమీద పరిచినవెంటనే, ఘోషావు ఒకరుస్తూ, చెమటలు కక్కుతూ శ్రేణిదళానికి పరుగెత్తేడు. నెవెస్కీ-స్థానయింకా అతనికి అర్థం కాలేదు. ముఖంవీడిచెమట తుడుచుకుంటూ శ్రేణిదళావున్న తన గ్రెనేడు దళంకొరకి పరుగెత్తుతూంటే కిరసనాయుబిపాలు దొర్లించుకువస్తూన్న పార్టీబాన్లను చూడగానే నెవెస్కీ-స్థాన మెరుపుమెరిసిపట్టు మనస్సుకి తట్టింది.

“అ—అది సంగతి” అని అంతా పూహిస్తున్నాడు. స్థానంతా తెలియడంచేత మందుచెయ్యవలసినపని యెవ్వరు చెప్పనవసరంలేకుండానే స్వయంగా చేసుకుపోతున్నాడు.

కాని కొర్రోట్టేవు శ్రేణికింద వున్నాడు. బయట ఏం ఒకరుకుతూన్నది అతనికి కనపడడంలేదు. అందుచేత ఒక చెట్టుమొదట నిశ్చలంగా నిలబడి అగడ్డయిస్తూన్న నెవెస్కీవైపు మాటిమాటికి ఆందోళనగా చూస్తున్నాడు.

కిరసనాయుబిపాలు కోడూమీదికి దొర్లించుకుపోయి అక్కడ బద్దలుకొట్టడం క్షణి కనడతూంది. అప్పుడు అవగాహనయింది స్థానం అంతా అతనికికూడా.

“వ్యవధి ఏదీ?” అన్నాడు ఘోషావునో.

“కిడర్! పగలు టాంకుల్ని ఎదుర్కోవడం సాధ్యమే?”

“వ్యవధి ఏదీ? పేకిపోయినాసరే; పగలు అయినా. కొంతానైనా సరే; టాంకులు, లీవలనించే” అని ప్రేమించి సమాధానం వచ్చింది కొర్రోట్టేవుకి. ఘోషావు తన మనుష్యుల్ని, పోదలనాటిన మందుమీద బోగ్లోపడుకుని నిద్రంగావుండమని సాంజ్జుచేసేడు.

టాంకులు చాలదగ్గరకు వచ్చేసేయి.

మైకోచెట్టుమొక్క మొట్టమొదట టాంకులు వస్తున్నాయనిచెప్పిన ఆంధ్రాప్రదేశ్ రైల్వేలో టోపీ కిర్రోనిన్ లోముంచి గడ్డిమీద, నెవెస్కీమీద చూపుతూన్నాడు. మరికొంతమందికూడా అతనిని అనుకరించేరు. నెవెస్కీ పరుగెత్తినట్టి పీపా శ్రేణికు గడ్డికి పుగ్గరు వర్ణించేడు.

“అడవిలోకి పరుగెత్తండి. గడ్డెన్ని తోలుకుపోండి” అంటూ అగ్గి ఫల్లగీని వణాకుతూన్న చేతితో గడ్డి అంటించేడు. “అండ్రీ! గడ్డెమీద వెళ్ళి గుబరీవని తీసుకురా యిక్కడికి. ఈ మాదిరిగానే, 4, 5 మైళ్ళ ఎగువన ఇంకో అడ్డం వేద్దం. పాపెల్, నవ్వు మిహారుర్యాయుని తీసుకురా”

రోడ్డును అడ్డంగా గోడకి ట్రాన్స్‌జెన్లుగా బ్రహ్మాంధ్రమైన మంటలులేచేయి.

“ముందుగా పూర్వపూటల్లు, శత్రువాత గ్రేనేడు విసిరేవారూను” అని నెవెస్కీ కేకేసేడు. గ్రేనేడు చేతపుచ్చుకుని ఆతడు మంటలవెంక పడు కున్నాడు.

మొట్టమొదటిటాంకు పలుపుతిరిగి మంటలదగ్గరికివచ్చి, ఆతాత్తుగా బ్రేకులువేసి ఆగింది. టాంకులోని మరతుసాకులు మంటలలోకి, పక్కలకు, అడవిలోకి గుండ్లు వదలసాగేయి. దానివెంక రెండు మూడు టాంకులుకుడ వచ్చి బ్రేకులువేసి రోడ్డుకు అడ్డంగా ఆగేయి. ఆవెనకి ఏమీ కనడడంలేదు. నెవెస్కీ కొద్దిగా తలయెత్తి చూసేడు. ఛుస్రోవు నిశ్చలంగాచూస్తున్నాడు.

గాలివొత్తడికి మంటలు అరిపోతాయనే వుద్దేశంతో మొదటిటాంకు రెండు కీరంగిగుమ్మ వదిలింది మంటలలోకి. మందుతూన్న గడ్డి గాలిలోకి నలు మూలలకి ఎగిరింది.

“ఫీడర్ యింకో అలస్యం చేస్తాడేం!” అని అనుకుంటున్నాడు. ఇంతలో ఛుస్రోవు చిన్న ముఖేరింగిప్పి, అది గ్రేనేడు బ్రేకులకన్నా ఎప్పుడు, రోడ్డుమలుపుకాటి ఆవల ముందుకు వెళ్ళుతున్నాన్నాన్ని నిర్భయ విశదపడ్డాయి.

నెవెస్కీ ఆకాంక్షతోనే చూసేడు. ఎంత బాగాకాస్తాంది. నిశ్చలంగా గాలి వీచుంది.

“పనిఅంతా యింకో ముందేవుంది”

మళ్ళీ తలయెత్తిచూసేడు. మొదటిటాంకు మందుతూన్న గడ్డిలోకి వగసగా గుండుపెనక గుండు పడుల్తాంది. గడ్డి గాలిలోకి రోడ్డుచుట్టూకి యెగిరిపోయి అవేనకి నెట్టయి పనిపిస్తున్నాయి.

“మతిలేవా నీకు!” అని ఉద్రేకంతో గట్టిగా కేకేసేడు. “ఏమి నిన్నే” అంటూ తన రక్షణమాట ఆలోచించకుండా గభాలున రెండవపీఠా దొర్లించుకున్నప్పుడు కొరోట్యీవువైపు పరుగెత్తేడు. కొరోట్యీవు ఆ పీఠాను టాంకుదగ్గరకు దొర్లించి టాంకుకి నిప్పుపెట్టాలని చూస్తున్నాడు.

నెవెస్కీ కొరోట్యీవుని బలంగా గెంటిపాతసి, పీఠాను కాలితో ఒక్కతన్నుతన్నేడు. ఆ శరువాత పీఠామీద రెండు గ్రేనేడ్లు పడ్డాయి.

టాంకు మండిపోగింది.

నలుమూలలా నల్లటిపొగ కమ్మేసింది. చెవులు చిల్లులుపడేలా ఒక నానివెనుక ఒకటి గ్రేనేడ్లు పోయిపోయాయి. మరతుపాకులు గుండ్లవన్నం కురిపిస్తున్నాయి.

“బాగావుంది, కానియ్యండి” అంటూ నెవెస్కీ గుప్పెడుమందురీసి నోట్లో వేసుకున్నాడు. “నిజంగా, నువ్వు చేసిన ఆ క్లోతిపనికి తగినతిక్కు ఆవ నలసింది”

“ఏం క్లోతిపని చేసేను?”

“అంత తెలివితక్కువపనికి”

“నాకు అర్థంకాలేదు, ఆ తెలివితక్కువపని”

“మరతుపాకులు కాలవస్తూంటే ఎవరేనా పీఠా దొర్లించుకుని ఎద కి పెడతారా?”

“నువ్వు ఎందుకువచ్చేవు?”

“నేనా? నిన్ను లాక్కరావడానికి”

టాంకులోని మంటలు యింకా విజృంభించేయి.

“అనిగో, అదే మన పార్టీ జాన్ విజయభానుడు” అన్నాడు నెవెస్కీ మంటల కేసిమాసిస్తూ..... సాయంకాలానికి అయిదు టాంకులు చెడిపోయి, ధ్వంసం చెయ్యబడ్డాయి. మిగిలింది యెవరికిపోయే ఆశవదులును వచ్చిపోవ పట్టేయి.

“మిషయర్యా యీవ్ ఏడీ? అడ్డుయిచ్చేక పెంటనేరావాలని తెలి యుజా!” అని అడిగేడు నెవెస్కీ, ఆ రోజు కలిగిన విజయానికి సంతోష

పడుతూ. కాని ఆటువంటి సమయంలో యింకా కేకలెయ్యడం మామూలు అతనికి.

“బ్యూరాయివ్ ఇప్పుడే వచ్చేళ్ళు” అన్నాడు గుబ్బేవు. “అలాను, అతనికళ్ళం, దుంపలు తెవ్వుతున్నాను. నీ అడ్డం అతనికి అందిస్తందే దయ పట్టించుకోను”

“పావెల్ లేడు, అక్కడ?”

“పీటర్ సెమ్యూనోవిచ్, పావెల్ ఎక్కడికో పోయివుంటాడు...”

“దీల్లా శుభోవు చెయ్యకూడా వుండివుంటుంది. పావెల్ ని వాళ్ళు పట్టుకునివుంటారు” అన్నాడు సెవెస్కీ. చేతివ్లేవులా తీసేసేడు.

“మన రహస్యాలు బయటపెట్టకుకదా!”

* * * *

టాంకులు మంటలయెదుట ఆగిపోగానే మరమ్మతునిమిత్తం విడి భాగాల్ని మోసుగువస్తన్న ఒక మయం టాంకులో నుంచి శుభోవు వురికేడు.

మొదటిటాంకు యింకా కాలిస్తూనేవుంది. పార్టిజాన్లు ఎక్కడా కనపడలేదు. అతను, బొఛారోవు, ఆర్టిస్ట్రీగర్ల అవహిదాటి నాలుగుగొడ్డ మొగడగ్గరికి వచ్చేరు. అక్కడకూడా చాలాగొడ్డి పడివుంది.

“ఇక్కడ మనకి ఎవరైనా నోకచ్చు” అన్నాడు శుభోవు.

దూరాన్ని యుద్ధతీవ్రత అంతకంతకు హెచ్చుశూంది. కాని ఇక్కడ ఎవ్వరూలేదు.

“లాభంలేదు. మనం వెంటింగి వెళ్ళిపోదం” అని బొఛారోవు శుభోవు చెవిలో చెప్పేడు, ఒక గంటసేపు చూసేక. అప్పుడే పావెల్ గుట్టం మీద వస్తూఉడడం కనిపించింది. వెంటనే యిద్దరూ వెళ్ళి అతనిని ఆపేరు.

“మాకోసమేనా నువ్వు వస్తాంటు?” అంటూ శుభోవు అతని జేబులు వెతికేడు.

“అందుకు నువ్వు అంగీకరించేవన్నమాటే!”

“వాడితో అంత ఆస్యామంగా ఆ మాట్లాడడం ఏమిటి?” అంటూ బొఛారోవు నసికేడు.

“ ఏం, మాట్లాడితే తప్పా ? మేమిద్దరం కొత్తవాళ్ళంకాదు ” అన్నాడు శుభోవు.

పావెల్ దగ్గర ఆయుధాలు తీసేసుకుని, చేతులు గట్టిగా కట్టేసి, పూని టిక్ డిటాచ్ మెంటు హెడ్ క్వార్టర్స్ కి తీసుకుపోయేడు.

“ నీ మూర్ఖపుపట్టుదల నొదిలేయ్య ” అన్నాడు శుభోవు. “ నీ ప్రాణాలు దక్కుతాయి, మాకా—పుపకారం అవుతుంది. ఏమంటావు ? దానికి అంగీకరిస్తే నొదిలేస్తాము ”

పావెల్ మాట్లాడలేదు.

“ ముందు మీ మూలమకాం ఎక్కడో చెప్ప. తరువాత నటాలియా ఎక్కడవుంది ? నాస్టాసు ఏమిటంటావేమో చెబుతావను ! జగ్మనులకి పార్టీ జాన్ల మూలమకాం ఎక్కడో చెప్పేసి, వాళ్ళనందరినీ తరిమేయ్యడం. నీతండ్రి ఈ అవసరాలి వెళ్ళిపోతాడు. మనం యుద్ధరంగం వెనక్కిపోవం. నటాలియాని నేను వెళ్ళిపోసుకుంటాను. అట్లాగేయక నీతండ్రిని నన్నేం చేస్తాడు ? దానివల్ల అతినికేనత్తం ”

“ నాన్న సంగతి నువ్వయ్యేవవు ” అన్నాడు పావెల్.

“ ఒక్కక్కనిషయమే వద్దం వుండు ” అంటూ మళ్ళీ శుభోవు అడ్డు వచ్చేడు. “ నువ్వు పార్టీ జానుల మూలమకాం చూపిస్తావా ? ”

“ చూపించను ” అన్నాడు పావెల్ కోపంతో. “ నటాలియాను నీకు వచ్చించడంకాని, పార్టీ జానుల మకాం లేక యచేయ్యడంకాని ఎన్నటికి వచ్చును. నువ్వు పుహోపావి. నువ్వుచేసే దోంగెంతంతా నాకు తెలుసు ”

“ అయితే నీచేత బలవంతంగా చెప్పించకలిసి వుంటుంది ”

“ అపినానరే ! నీతోకలిసి ఈ దోంగెదోహానికి ఒకబడేకంటే చావడం సుఖం ”

“ అరిగిపోవడమే, ముందుండి వ్యవహరించుతా ”

శుభోవు నవ్వేడు. “ ప్రస్తుతం నిన్ను జగ్మనులకు కనబడకుండా దాచిపెట్టాము. మళ్ళీ అలాచి, మికో ఇంకోసారి. మాకే దోంగెంతోచేయ్య దానికి రాలిపెట్టినా చంపేస్తాను, జాగ్రత్త ”

వారిద్దరు పావోకి కొంచెం వెకపడ్డారు.

“నే చెబుతాకొదు” అన్నాడు శుభోవు. “మనం ఎల్లాచెబుతే అల్లామంటాడు. వర్తి పిరికివాడు”

“అయితే ఏడిచి బాగ్రిత్తెప్పెలంటావా?”

“అ—తప్పకుండా”

* * * * *

ఆమరునాడు నటాలియా, అల్లెస్టోలు బాగ్రిమలువదిలి మరొకచోట మకొంపెట్టేరు. ఈ ప్రదేశంకూడ దట్టంగా పెరిగి అడవిమధ్యనేవుంది. పాల్విజాన్ డిటాచ్ మెంటు టాంకుల్ని పాడుచేసేక ఆ పక్కజిల్లాకి వెళ్ళి పోయింది.

“ఇప్పుడు సంపదం చాల ప్రమాదకరం” అన్నాడు నటాలియాతో, ఆమెతోండి “ఈశుభోవుని సంక్షేమం మనం ఎక్కడికి వెళ్ళడానికి వీలులేదు. మనన్నీ సంపదానికి ఆరాత్తునాడు బాగ్రి-పరగ్గు శుక్ర్రులు పన్నునాన్నాడు. వాళ్ళవిషయం ఏమో తేల్చుకునికస్తాను. 10 గోల్డెన్ రబ్బు కాను. బాగ్రి త్రగా వుండండి”

నటాలియా తిండిరొకతోసం మెదురుచూస్తూంది. ఆమెధ్యాత్తం అంతా అల్లెస్టో ప్రమాదానికి అగ్ని పైపుగా. ఆమె జీవితసాధ్యమంతా అదిగానేవుంది. అతనులేనిదే ఆమెకి ఈ ప్రపంచం మేలేదు. నటాలియా ప్రతి రోజున కీలకులు బయట ఎక్కడైనా వున్నారేమోనని బాగ్రి త్రగామంచి న్నా. పెట్టిస్తుంది. ఉప్పులకోసం వేసిన పందిమాంసము, టీతో వ్రవయని భోజనం పూర్తియేసి. తరువాత ఆమె గొడ్డలితీసుకుని పల్లెలకొకం వెళ్ళేది. పల్లెలు తెచ్చేక తిరిగి స్టా వెలిగించి, బంగాళాదుంపలు కాల్చేది. పంట పొక్కిన తక్కువ-వడంచేత రెండోసారి భోజనం అరేటస్పటికి చీకటిపడేది.

కోట్లు దిట్టంగాకప్పుకొని అల్లెస్టో స్టో ప్రోత్సాహ మంచుమీద పడుకునే వారు. నటాలియా అతనిదగ్గరకూర్చుని కొంచెం నేలకూడి, మరొకరినీ పిలిచి చచ్చా—పాటి ముట్లాడి గడిచేది.

“అల్లెగిరి, నవ్వు నచ్చి, దేశ-లోకూడ చలికాలం వచ్చిందా అప్పడే!”

“అక్కడకుడా శీతకాలమే. కాని అక్కడ చలివాడలేదునుకి!”

“చలిలేని శీతకాలం చూడాలనివుంది నాకు. అది ఈమారిగా న్నంటుందని కూడా వ్రాపించలేకుండావున్నాను.”

లేకపోతే అతనిదేశంలోని పవ్వతలనుగురించి, నారింజలనుగురించి నాగ్గి పప్పునుగురించి నవ్వుతూ వేళాకోళంగా అడుగుతూంటుంది. నిస్సల వేడికి ముఖమంతా వేడెక్కినా ఆమె అక్కడనుంచి కదలదు. ఆదక్షిణదేశపు ఎండగ్గుగురించి కలలు కంటూంటుంది.

“మన డెబ్బయూట్లు దోవలోపా రెయ్యాలి” అంది ఆమె. “అంత ఎండలో ఈ డెబ్బయూట్లు, ఉన్నికోట్లు తొడుక్కుని తిరుగుతూంటే, అంతా చూసి నవ్వుతారుకూడాను!”

అల్లెగిరి నాటలు ఆమె స్వప్న సాధాలనన్నిటిని కూల్చివేశాయి.

“ఇప్పుడు యుద్ధం ఎక్కడడుగుతుందో, మనం ఆ దేశం చేరడానికి ఎంతకాలం పడుతుందో ఏమీ యెరగం”

ఆమె ముఖం వైకెక్కింది. ఆ ముఖంలో ఆందోళనచిహ్నాలు స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి.

అన్ని దిశలలోనూ యుద్ధం జరుగుతూంది. పెండరాళ్ళే పడుకుంటారు. రాత్రి అంతా తోడేళ్ళు అరుపులు వినిపిస్తుంటాయి. ఒకసారి పెద్ద తోడేళ్ళ గుంపుచేరి మనుష్యవాసనతగిలి తెలుపులు బరుతుతూ, తెగ అరిచేయి.

రాత్రి అంతా ఎంతకీ తరగక విసుపుపుట్టేరి.

“నాన్న త్వరగావస్తే బాగుండును”

*

*

*

*

కాని ఈ పర్యాయం అతనికి విధి ప్రతికూలం అయింది. మూడువారాల నుంచి విజయవాడ విజయాలు జొందుతున్నారు. ఇంతలో అతడుగా కెప్టెన్ కోల్ బాగుపు ప్యూనిటీవ్ డిటాచ్ మెంటు వారిని చుట్టుముట్టింది. రాత్రి అంతా యుద్ధం జరిగింది. ప్రతి పార్టీజాన్ కూడ పాగిలాలుకులెంచి

మొండిగా పోరాడేడు. ఛుప్రోవు ఒక్కడు 12 మందిని చంపేడు. గుళ్ళు అయిపోవడంచేత బుర్యాయీవ్ కత్తిశిసుగుని అడ్డపడి జర్మనులను దురభివృద్ధి క్రింద కోనేడు. గుబర్నర్ దళంలోనుంచి వచ్చిన వాసిల్కోవ్ అను పార్టీ జాన్ యువకుడు టామిగన్ తో ఒక్కడూ జర్మనుల పార్శ్వభాగంలోకి వెళ్ళి మూడుగుంటలనేపు గుళ్ళవ్వం తురిపించేడు. శత్రువులు తల యెత్తడానికి కూడా భయపడి కందకాలలోవారి చెబ్బతీసే అవకాశం చేతులారా పోగొట్టుకున్నారు. పార్టీజాన్లను రెండువైపులనుంచి మూసుకువస్తున్న అడ్డపైకవ్యూహాన్ని కేదించేరు. గుబర్నరు 34 చోట్ల గాయపడ్డాడు. అతని జేబులోని పాక్స్ మెంబర్ షిప్ కార్డు 6 చోట్ల తూట్లుపడింది. రెండుగాయలతో బాధపడుతూనే గ్రున్యా ఛుప్రోవా ఆ ముఠాలోపడుకుని గాయాలు తిన్న వారికి కట్టుకుడుతూంది.

ఈ యుద్ధం లుబానో ప్రాంతంలో జరుగుతూంది. యుద్ధానికి పూర్వం ఆవూరు స్వస్థ సంపదలతో తులతూగుతూండేది. అటువంటి ఆవూళ్ళో ఈకోజున తిండిలేక ఆనేకమంది చస్తూన్నారు రోజూ. కాలబాపు హాడీ క్వార్టరుని యిక్కడేవుంది. ఇంక అక్కడ జర్మనుల దారుణాలకి మితిలేదు.

వేగుచుక్క పొడిచేవేళకి బుర్యాయీవ్ జర్మనుల చుట్టుముట్టడిని కేదించేడు. అతని ననుసరించి మిగిలిన పార్టీజాన్లు ఆ గండిని మరింత వెద్దవి చేసేరు. అప్పటికి నెవెగ్స్కి బుజంమీద గాయపడ్డాడు. బాగా అలసి పోయేడుకూడాను. అయినప్పటికి లుబావిలోకి వెళ్ళడానికే నిశ్చయించేడు.

“మనవాళ్ళంతా యింత అశిషిపోయిన పరిస్థితులలో తిరిగి వెళ్ళడం అసంభవం. ఆనేకమంది గాయపడివున్నారు” అన్నాడు కొరోట్స్కివుతో “నువ్వు. ఛుప్రోవు చెరికొంతమందిని తీసుకుని, జర్మనులను చుట్టుతిరిగి వెళ్ళి లుబావిలో ఆగిరించండి. తెల్లవారకన్నా ముందు వెళ్ళి భాగంనుంచి వెళ్ళి తియ్యండి. ఈ పరిస్థితులలో మనం వెళ్ళు చూడలేము. కానీ కామకోసం 100 రెట్లు కన్నం. మంచి చెప్పకొడితే వాళ్ళు ఇంక ఆకలేరు”

“అయితే నీమాట ఏమిటి ?”

“నేను గాయపడ్డవాళ్ళతో ఆ అదవిఅంచున జగ్గునులను అటకాయిస్తాను. ఎటువంటి పరిస్థితులలోనయినా సరే చీకటిపడేవరకు అక్కడే నిలబడతాము. మీరు లుబావిలో ప్రవేశించగానే మేము తప్పుకుంటాము”

“ఈ ఆలోచన బాగానేవుంది. అంతకుంటే వేరుమాగ్గం లేదు”

అన్నాడు కొర్రోట్టివు ఛుప్రోవువైపుచూస్తూ.

ఛుప్రోవుకూడా అంగీకరించేడు.

“మీరు పూల్లోకి వెళ్ళగానే శుభోత్స, బొఘాకోవులను వెతిగి పట్టుకొనండి.....పావోవిషయంకూడా వాకబు చెయ్యండి.....చచ్చిపోతే సరేసరి.....బ్రతికివుంటేమార్తెం నే వచ్చేనాకు ఆనవుండండి”

ఛుప్రోవు వెద్ద నిట్టూర్పువిడిచేడు.

“అంతా అలిసిపోయినమాట నిజమే. ఈ కాలవార్సుని ఆఖరు చెయ్యాలి. వాణ్ణి చంపేస్తే బిల్లాఅంతా సుఖపడుతుంది. అప్పుడు మనకి అడ్డేరీవుండదు ఇక్కడ. నికీటా, లే, వెలుగువస్తూంది”

*

*

*

*

లుబావిలో సెప్పెంబరులోనే జర్మనుల చేతిక్రిందికి వచ్చింది. యిప్పుడు యుద్ధరంగం చాలా యెడరికిపోయింది. ఫిరంగిచప్పుడుకూడా వినపడడంలేదు. పూరుకూడా ఆపై స్పాడవలేదు. అల్లాఅని ప్రజలు సుఖంగావున్నారని అనుకోడానికికూడా వీలులేదు. ప్రసరియింటియెదుట యుద్ధభీకత్నం తాండవిస్తూంది.

ఒకడు పోస్ట్జెస్టాంపు తీసుకుని ఆలోచిస్తాడు—ఇది ఎందుకు, దీని వుపయోగం ఏమిటి ? అదీకొక మనం వుత్తరాలు ఎక్కడికిరాస్తాయి ? మరి యొకడు ప్రభుత్వ అప్పపత్రాబతీసి, లాటరీకలపడం ఏ తారీఖునో అని ఆలోచిస్తాడు. ఫలితాలు తెలుసుకొనడానికి అతను గ్రామ సోషియలు ఆఫీసుకి వెళ్ళాలా ! వెంటనే అతనికి గ్రామసోషియలు, లాటరీలు, పోస్టాఫీసులు, కొడుకు (అతను ఎక్కడో రెడాక్ట్లో యుద్ధంచేస్తున్నాడు) ఏమీ లేవని జ్ఞప్తివచ్చి నిలువల్లా కంపించిపోయేడు. లేకపోతే అతని బంధువుల్ని

ఎవరినైనా చూసివద్దం అని అనుకుంటాడు. తొని, బంధువుల్ని చూడడం కూడా నిషేధించబడింది. రేడియోవాక్కులు వినాలనుకుంటే రేడియోలేదు, ఇదివరకు అతను జీవితావసరాలు అనుకున్నవన్నీ కూడా పోయేయి.

పెద్ద రైలుగోడ్డు అతని యింటియెడలనుంచే వారి. కాని దానివృష యోగం ఏమీలేదు. ప్రజలకోసం ఒక్క పైనుకూడ నడవడంలేదు. ఇదివరకు వార్తలు అందించే గాలికూడా నిర్లక్ష్యం వహించింది. అన్నిటిలోనూ కూడా చైతన్యం నశించిందా అనిపిస్తోంది.

స్కూళ్ళులేవు ; దుకాణాలులేవు ; క్లబ్బులులేవు. ఎక్కడికి వెళ్ళడానికి వీలులేదు. కొనడానికి సరుకులులేవు. క్యాలండరువుపయోగం కూడా కనిపించదు. అఖరుకు , ఇప్పుడు 'ఎన్నిగంటలయింది' అన్న అవసరం కూడా లేదు ఎవరికీ. నిర్జీవంగా, ఖాళీ టేబులుయెదుట కూర్చుంటాడు అంతే. శాంతి అంటే యిదేనా ! ఈ జర్మనులను పిండిక్రింద తొక్కిస్తూ టాంకులు వస్తే బాగుండును !

జర్మను ఆక్రమితదేశాలలోని అందరిప్రజలవలెనే లుబావిన్లో ప్లారులు కూడ యుద్ధానికి పూర్వం తాము అనుభవించిన జీవితసౌఖ్యం ఎటువంటిదో ఇప్పుడు అర్థంచేసుకున్నారు.

అప్పుడు జీవితం అంటే ఆనందం, స్వేచ్ఛ, ఉత్సాహం, పూర్వం కొంతమంది ఈ మాదిరిగా అనుకుంటూండేవారు— ఏమిటి ఈ గొడవంతా ? ఎవరికి కావాలి ? ఈ ఎగ్జిజివన్లు, సోషలిస్టు కాంట్రీవన్లు, క్లబ్బులలో కృతార్థులైనా ఎందుకు !.....వెళ్లి ఆలోచన. కాదు ! ఈ జర్మను శాంతి కేంద్రతలకంటే యుద్ధమేనయింది. యుద్ధం, యుద్ధం !.....ఈసారి జీవన్మరణ యుద్ధం ఇది !

ఒకసారి పూల్కోర్ నిల్లలందరు పీఠులలో ఆడుకుంటూ పరుగులు తూన్నారు.

“ అదిగో తుపాకుల చప్పుడు విపద తూచింది. పార్టీబాన్లు వస్తున్నారు ” అని కేకలు వేసేరు.

“ భగవంతుడు రక్షించాలి వాళ్ళని ” అంది బొఛాకోవుశ్రి, తలుపు తీసుకుని వీధులోకివస్తూ “ మావాడు ఎక్కడా కనపడలేదుగదా నాయనా, మీరు ? ”

“ కనిపించలేదు. కాని, గాయపడ్డ జర్మను సైనికులు కావలసినంత మంది కనిపించేరు. చూడు ! ఎల్లా మోసుకువస్తున్నారో వాళ్ళని ”

కొద్దిగా గాయపడ్డవాళ్ళు నడిచి, బాగా గాయపడ్డవాళ్ళు నెడ్జిలమీద జర్మను సోల్దాగు వాళ్ళో ప్రవేశిస్తున్నారు. నెడ్జిలమీద 30 మందివరకు చావడానికి సిద్ధంగావున్నారు.

“ భగవంతుడు వాళ్ళని రక్షించాలి ” అనుకుంది బొఛాకోవుశ్రి పార్టి బానులనుగురించి ఆలోచిస్తూ.

ఇళ్ళలో జనంతా పరుగెత్తవచ్చి, గుమ్మాలలోనుంచి, కిటికీలలో నుంచి చూస్తున్నారు.

“ ప్రాంతం అయింది ” అనుకున్నాడు ప్రతివాళ్ళు. ఆ పార్టిజాన్ లలో తమ ఆశ్రితబంధువులు ఎవరో కనిపిస్తారనే ఆలోచనకలిగి వారి హృదయాలు వేగంగా కొట్టుకున్నాయి.

* * * *

నెవెస్కీ దళం వెళ్ళిపోవడం స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నేవుంది. అతనిని అనుసరించడం అంతకష్టంకాదు. కాని, అతనిని అపవంశాడా ఎవరికీ సాధ్యం కాదు.

వెజిస్కీ స్థానే వచ్చిన కెప్టెన్ వాన్ కల్ బాబ్స్ పుట్టుకచేత బాట్లెక్ జర్మను. పూర్వం రష్యాకే జమీందారు. ఇప్పుడు అతను ఎక్కువగానేవారి క్రైస్తవైత్యాలు అతనికి తెలుసుకు. ఆఖిరపర్యాయం శుభోవు, బొఛాకోవు లను నెవెస్కీ స్థానాలు తెలుసుకురమ్మని పంపేడు అతను. ఎల్లానేనేమి, తెల్లవారేసమయం, చూస్తూ పార్టిజానులు మూడుభాగాలుగా విడిపోయి, వేరు వేరు ముగ్గులలో తిరుగుతున్నారనే వర్తమానం తీసుకువచ్చేరు. అన్నిటికంటే చిన్నదళం తొమ్మిది నెవెస్కీ వున్నాడనీ, అతడు బాగా గాయపడ్డాడనీ కూడా తెలియచేసేరు.

ఎవరో ఆవవాళ్ళ గుడ్డలు చెరిపించి కుట్టించుకున్న బాపరు తోలు జాకెట్టు తొడుక్కొని, కెప్టెన్ కార్ బాగు పెనినర్ తో కూడా యుద్ధంగానికి 2, 3 స్టాండులమారంలో ఒక చెట్టుక్రింద కూర్చునివున్నాడు. పట్టలేనంత సంతోషంగా బొభాగోవు గుండుచెట్టులు తగులకుండా పాకుతూ వచ్చేడు.

“హెర్ కెప్టెన్, నెవెస్కీయే. భగవంతుడివారు వుండాలి !.....” స్వయంగాచూసేన. “ఆ నదికంటే ఆవవులలోకి పోతూన్నాను”

“వెజిన్, అర్చిష్టవంతుణ్ణి నేను” అన్నాడు కార్ బాగు. “నా కారులో యెక్కి రాడో క్వాచ్చుకునేవచ్చు నువ్వు. నెవెస్కీని పట్టుకొన్నది నేనంటే నేనని, మనిద్దరికి పేచీరామాదను”

“ఓ. మరీచుంచది” అంటూ వెనినర్ పరధ్యానంగా లేచేడు. “పట్టలేనంత నాడులుచెయ్యడం ఆశ్చర్యంగావుంది”

ఆ పోయిన తుపాకిమోదలు మళ్ళీ పోయినంతమయి అంతరికంతకు హెచ్చుగా వినబడుతూన్నాయి.

“అయితే, నేను ఇప్పుడే వెళ్ళిపోవడం మంచిదంటావా, నువ్వు?” అన్నాడు వెనినర్ సఖి అనినవైపునకి. కొని సమాధానం రాకపోవడం చేత, చరచరా నడిచి కారుకగ్గిరి వెళ్ళిపోయేడు.

“అవును. బహుశా వెళ్ళిపోతేనే బాగుంటుంది” అనుకున్నాడు తనలో తనే. మళ్ళీ కార్ బాగుతో “స్టేరు ఇక్కడేననిలేసి వెళుతున్నాను. వీటిరాత్రింటలో వాటిఆవసరం చాలావుంటుంది” అన్నాడు.

కార్ బాగు మార్గదర్శకు. ‘ఫీల్డ్-గ్లాసెస్’ లోనుంచి పరిశీలనగా చూస్తూ. శుభోవు, బొభాగోవులను కమ్మని స్పృశిస్తేనేడు.

“అనివిటించువరకు పోకికెళ్ళి ప్రతి 10 నిమిషాలకు పరిశీలులు ఎల్లావున్నా”గా కోమియడేస్తూండండి. మీ నల్లలమీది తెల్లటిపట్టీలు నాకు కనిపిస్తే వెళ్ళగి వచ్చండి”

వారిద్దరు ఒకరిమీది స్వస్తికకుర్తు పట్టీలు సరిలేసుకుని, ఆ ముందులో పడి పాకుతూ వెళ్ళిపోయారు.

“ ఈ పావెల్ ని ఏం చేద్దం ఇప్పుడు ? ” అని బొఛాగోవు శుభోవుని అడిగెడు.

“ తోవలాకి నొస్తాడు ; తొందరపడకు ”

“ వాడిమూలంగా మనకి ఏనైనా చిక్కువస్తుందేమోనని భయంగా వుంది. నెవెస్కీకొడుకు అనే సంగతి బస్మనులకు చెప్పకుండా దాచేము కూడాను. ఏమంటావు ? ”

“ మరేమీ భయంలేదు ”

“ శుభోవు, జాగ్రత్తనుమా ”

“ ఈవేళ ఆ ముసలాళ్ళి చంపేస్తాము. దాంతో అన్నీ రిక్కి బడతాయి ”

“ ముసలాడు మహాకోభంగావున్నాడు. మొదటికే ఎదురుపెట్టేడు ” అన్నాడు పడిపోయిన చెట్లలోనుంచి జాగ్రత్తగా పాకుతూ.

అప్పుడే బయలుదేరిబోతూన్న కొరుద్గర్ కాలికి గుండుచెట్టుతగిలి బాగపడుతూన్న వెజినర్ కేసి చూడనూ బొఛాగోవు “ చూడు వెజినర్ కి గాయంతగిలినట్టుంది ” అన్నాడు.

“ ఈ ముసలాడు ఏనో పెద్ద పన్నాగం పన్నుకూన్నాడు. మిగిలిన రెండుదళాలు పార్శ్వభాగాలనుంచి దొంగచెట్టు తియ్యడానికి వెళ్ళలేదు కదా..... ” అన్నాడు శుభోవు.

*

*

*

*

ఈ మూడువాగాలలో పార్టిజాన్లు అనేక విషయాలు పొందేరు. బొబిసో కనుచూపుమేరలోవుంది. కాలబాపు హెడ్ క్వార్టర్స్ చేజిక్కి స్థిరమైవుంది. ఇటువంటి స్థితిలో నెవెస్కీ వెనుతిరిగివెళ్ళడం అసంభవం.

కాని, తను ప్రమాదంలో చిక్కుతూన్నానని, బహుశ అందులోనుంచి బయటపడలేకపోవచ్చునని కూడా అతను ఎరుగును.

“ బయటపడేమాగ్గం ఒక్కటేవుంది ” అనుకున్నాడు నెవెస్కీ, తన తొమ్మిందుగురు పార్టిజానులతోను సిన్యావ్ కానరావాలి అవలవున్న ఆడవిలోకి

వెనుతూ “ కొకోట్టీవు, ఛుప్రొవులు బయటపడ్డారు. నేను చీకటిపడేవరకు ఓళ్ళని ఆపగలుగుతే.....”

నెవెస్కీదళం జ్వాలలు తుపాకిగుళ్ళ వ్వంలలోనే సిగ్నల్ కానది దాటింది. ఛెచెర్ ఛెంకో మంచమీదే చెప్పితేని చెప్పినోయేదు. నదిదాచేక నెవెస్కీ రెండోసారి మళ్ళీ గుండుబ్బ తీన్నాడు. గుండు గుండెలలోమంచి దూరి పొట్టలో చిక్కుకుంది. కాళ్ళు బయటకేరాయి.

“ ఇంక నాపని అయింది అనుకున్నాడు ఆందోళనతో. “ ఇల్లాంటి సమయంలో గాయపడడం మన దురదృష్టం. చీకటిపడేవరకు జ్వాలలు నిలవరించడం కష్టం ”

గాయపడ్డ స్టార్టిజనులు నది ఆవల. అదివి మొగలో పడారునివున్నారు. జ్వాలలు స్పష్టంగా కనిపించినప్పుడే కౌలుస్తున్నా గు అప్పుడప్పుడు. కౌలాన్ని ఎదకి గెంటడానికి కౌలుస్తున్నారా అన్నిట్లు ఎప్పుడో కాని కౌలుపడేను.

జ్వాలలు నెమ్మదిగా, అలజ్రతగా యెడకి వస్తున్నారు. ఎదకి రావడంలో వారు ఛేస్తూ బాప్యానికి నెవెస్కీలో నూతనోత్సాహం కలిగింది.

ఆతనికి చావు సమీపించింది. కాని అందుకు అతను భయపడలేదు. అతనిలోని ఆసాధారణ శారీరకబలం లోపించినోయింది. ఒక్క యుద్ధప్రవ సానంకోసమే యెదురుచూస్తున్నాడు. అదినుడా పోస్యవాదులు చెయ్య దానికి షక్తిన కొకోట్టీవు, ఛుప్రొవులమీద అధారపడి వుండడంచేత ఆతనికి ఏదెలా లేదు. నిజయవార్త ఎప్పుడువిటామా అన్న ఆలోచనేకాని, గాయాల మీద, చావుమీద ఆతనికి ఆలోచనేలేదు.

సాయంకాలం 5 గంటలయింది. సూర్యాస్తమయం అయింది. తూర్పు నుంచి చీకటి షులు, పశ్చిమాన అరుణకాంతలను తెగుముకుపోతున్నాయి. ఆకాశంలో అక్కడక్కడ నక్షత్రాలు మినుకు మినుకుంటున్నాయి.

ఇంక కొద్దిసేపటికి ఆ కొద్దిసేపుగ రుపాదాసోయి పూర్తిగా చీకట్లు అలుముకుంటాయి. ఆ చీకటితోటే కొకోట్టీవు, ఛుప్రొవులు లబానోలో ప్రవేశిస్తారు.

అప్పుడు చీకటిపడింది. నెవెస్కీ దళంవచ్చి అరవిఅంచుకు రావడానికి వెలిచి, జర్మనులు ఆహోమేటిక్ తుపాకులతో గుళ్ళుగన్నం కురిపిస్తున్నారు.

గాయాలతగిలి చాల బలహీనస్థితియందుండి యుండకపోతే, ఆ శీత కాలపు దీప్తరాత్రి నెవెస్కీకి ఎంతో వుత్సాహంగా వుండివుండును.

“ తెల్లవా రేటప్పటికి పూర్తి అవచ్చు ” అనుకుని, కొర్రోట్టీవు, పీడర్లు ఎక్కడివూటాగో, నిరాటంకంగా వచ్చిస్తూ సాగుతుందో, లేదో ఆలోచించుకుంటూన్నాడు. వారున్న దిక్కునుంచి తుపాకీచప్పుడు ఏమీ లేక పోవడంచేత, ఆ పొట్టి జానులు జ్యోతుల కమగప్పి జాగ్రత్తగా పురోగమిస్తున్నారని అనుకున్నాడు. బుర్యాయీవ్ అతనిని పిలిచేడు. వెంటనే నెవెస్కీ నుంచి సమాధానం రాకపోవడంచేత బుర్యాయీవ్ అతనిని బుజంపట్టుకుని పూపేడు.

“ పీటర్ నెవ్యూనోవిచ్, చికి కొంకరించుకుపోలేమకదా? ” అని అడిగేడు.

“ లేదు నుఖంగావున్నాను ”

“ వాళ్లు నిన్ను ఎన్నిసార్లు పిలిచినా నీ దగ్గరనుంచి సమాధానం లేక పోవడంచేత, ఏమయేలోకని భయపడ్డాను ”

“ ఎవరు పిలుస్తున్నారు ? ”

“ జర్మనులవైపునుంచి ఎవరో పిలుస్తున్నారు. బహుశ శుభోపు అయి వుంటాడు. అదిగో విను వళ్ళీ పిలుస్తున్నాడు ”

నిశ్చయంగావున్నారు.

“ ఏయ్, ఎవరక్కడ ? నె-వె-స్కీ ! లొంగిపో ! ” అన్న శుభోపు కేక వినిపించింది

“ సమాధానం ఇవ్వమా ? ” అని అడిగేడు బుర్యాయీవ్.

“ వచ్చు ” అన్నాడు నెవెస్కీ రహస్యంగా. “ మనం మాట్లాడి అగడ సరంగా మనంవచ్చు స్థలం వెల్లడించడం ఎందుకు ? వాళ్ళని వెతగినీ ”

ఎన్నికేలువేసినా సమాధానం రాకపోవడంచేత, శుభోపు మరొకరి మంది జర్మనులు పొరుగుగా అడవిదగ్గరకు వస్తున్నారు. బుర్యాయీవ్ నెవె

స్కీని కొంతమూలం వెనక్కి తీసుకుపోయి, మరియొక కొత్తస్థానంనుంచి తన ఆటోమేటిక్తో మీడికివస్తూన్న జగ్గనులమీదికి కాలేచాడు.

ఆ మంచుమీద విల విల ఎవరో తన్నుకున్నట్లని, మూలుగులు విని పడ్డాయి. కొంత సేపటికి నల్లటి నీడలూదిరిగా వస్తున్న జగ్గనులు కొయ్య బారి పడిపోయారు.

“ వెలుగులు, వెలుగులు వెయ్యండి ! ” అన్న శుభోపు మాటలు విని పడ్డాయి.

“ టీటర్ సెయ్యరొనిచ్, ఏం చేద్దం యిప్పుడు ? ” అని అడిగేడు బుర్రాయివావ్.

“ ఆ వెలుగులు ఎల్లావుంటాయో చూద్దంవుండు ” అన్నాడు సెవెస్కీ ప్రశాంతంగా.

“ మినా, ఇప్పుడుకాల్చా ; గురికొప్పకూడదు ”

“ కాలుస్తే తగిలితీరవలసిందే ” అన్నాడు బుర్రాయివావ్.

నది ఆరిపోయిందని కాల్బార్న్ మాటలు వినిబడతూన్నాయి, జగ్గనుభాషలో ఏదో అంటున్నాడు.

ఆ కటికచీకటిని చీల్చుకుని, పసుపు తెలుపు కలిసిన కాంతితో ఆకాశంలో ఏదో వెలుగు కవబడింది. క్రమంగా అది భూమిమీద పడిపోతూంటే మరియొకటి దానిస్థానం ఆక్రమిస్తోంది.

వెలుగులతో ఆస్థాంతమంతా పట్టపగలులానేసి జగ్గనులు అన్నీ జైపులనుంచి ఎదరకు కమ్ముకువస్తున్నాడు. తనో, బుర్రాయివావో కాల్చిన తుపాకిస్వని వినిపడింది సెవెస్కీకి. ఆ తరువాత ఏం అనిగింది అతనికి తెలియదు. శరీరం స్వాధీనం తప్పింది.

ఆ వెలుగులకాంతిలో పచ్చగా కనపడుతూన్న మంచుమీద, రక్తంతో తడిసిన నెల్లటిచొక్కాతోవున్న ఒక విగ్రహం కనిపించింది. శరీరంపై సంభాగం మాల్యం తుపాకిని అనుకుని నిలబడవున్నట్లు కనపడుతోంది.

“ అడిగో, వాడే ! ” అంటూ బొభోరోవు, శుభోపులు అగిష్టపడ్డారు. “ ఏమీ అనుమానంలేదు. సెవెస్కీయే ! ”

“పట్టుకుని పూళ్ళోకి లాక్కుంటే” అన్నాడు కాలబాపు. “ఓ యిల్లుఅంటేంచి ప్రజల్ని అందర్ని అక్కడికి తీసుకుంటే” మిగిలిన విషయాలు ఏవి ఎల్లాజరిగినా తనకి అవసరంలేనట్లు మోఖంమిది చిరుచెమటలు తుడుచు గుంటూ పూర్తివైపు తిరిగేడు.

* నెవెస్కీ నిగ్రహంలా అల్లాగే నిలబడివున్నాడు. క్రీతంబోజు వుదయంవరకు లెట్లగావుండి ఇప్పుడు కత్తపుముద్దలతో అశనిచొక్కా వివరాలు గాలికి అల్లబాడుతూన్నాయి. ముఖంమిదినుంచి రక్తం కొరికొరికి చివరకు గడ్డొట్టిపోయింది. మందుతోనూ, గడ్డొట్టిన కత్తంతోనూ అశనిగడ్డము, చొక్కా రంగులు రంగులుగా వుంది.

కొని ఆతడు యింకా సచ్చిపోలేదు.

“పరిసిరులన్నీ మళ్ళీ చక్కబడతాయి. మన నూతనజీవం మనకి వస్తుంది” అనే ధృఢయిచ్చేసాట ఆతని చెవులలో ధ్వనిస్తూన్నట్లుగావుంది. అందులేని అపవృత్తలలోను ప్రశాంతమైన సదులమీద, ఎటుమాచినా కనచూపువేర అట్టేలేని పచ్చికను శృమిద, సోనియట్ ధూమి అంటూ అశేషజనం ఈ పాటనే పాడుతూన్నట్లుగా కళ్ళయెగుట సాధించింది.

“మన జీవితంలోని ఆనందము, సుఖము మనకి తిరిగిస్తాయి. మన నాగరికతకు సరికొత్తలేదు. మన అర్హతకి. శానికి చావునేని లేనేలేదు”

సాట యింకా పాడుతూనేవుంది. ప్రకృతి కూడా నిశ్చలంగా నిలబడింది. నెవెస్కీ కూడా నిలబడుతూ ఉన్నాడు. ఇంక యెవ్వరూలేరు. వానిద్దరే.

అక్కరలు కేకలువేస్తూ దీపపుకాంతులు అశనిమీదికి ప్రసరింపజేస్తూ ద్వారావచ్చేరు. కళ్ళదెరిచి చూసేను నెవెస్కీ.

“యిదుగురు మనుష్యులు మీదపడి పట్టుకుని లాక్కుపోయేరు ఆతనిని.

వూరిదికొన్ని అప్పుడే మందగూండి. ప్రజలు వనరులలో భగవంతుణ్ణి పొందుతూ వెళుతుంది. గృహదైనికులు తుపాకులతో పోడివి తరుము తూరి అక్కడికి వేరువున్నారు. గావడానికి యిట్టలేనివాని పైనులు చంపుతామని దొంగిలి లాక్కువేస్తున్నారు.

కాలాశూన్య ఇంటిదగ్గరను గోడకి జారినట్టి నిలబెట్టేరు, నెవెస్కీ శరీరాన్ని. పొద్దిస్తూ మోకరిస్తేడా అన్నట్లు, నెమ్మదిగా మోకాళ్ళమీదవంగి యెదరికిపడిపోయేడు. రక్తంతో కడిసిన ముఖం మంచులో కూరమనాయించి.

స్త్రీలు హాహాకారాలు చేసేరు.

“నిశ్చయం! లేవతియ్యిడి వాణ్ణి” అని ఒక ఆఫీసరు అగ్రాపించేడు.

“వీణ్ణి ఎవరు ఎరుగదురు? ఎవరైనావుంటే ఎదరికొండి”

చిట్టూపున్న జనంలోనుంచి, పాలిపోయిన ముఖంతో, పెరిమలు కిగ బట్టి, బొఘారోవు ఎదరికివచ్చేడు. నెవెస్కీవైపు పక్ష గాచూసి తలవ్రాసేడు.

“ఇతడు నెవెస్కీయే. అనుమానంలేదు.” అని నెవెస్కీ—తర్జుమానా వాడి తమ్ముడిమట్లే శభోవు వచ్చేడు.

“జైలుకుట్టుకుని ప్రశ్నించేసి చెబుతున్నాను—ఇతడు నెవెస్కీయే” అని నెవెస్కీ చీకెపట్టుకుని ఆఫీసరుకు వంగి సంతోషించేసేడు.

“ఇంకా యెరిగినవాళ్ళు ఎవరైనా వున్నారా?” అని ఆడింగు కాలిబాగు. “వుంటే యెదరికీవచ్చి చెప్పుడి. కేసుకుమారుతో నెవెస్కీ తుకుచుకుంటూ గుబానీనికలచి, గాగ్రునమావేగాన్ని గురచి, నెవెస్కీని పట్టుకొని గుర్తిండాన్ని గురచి పోలీస్ తరహా దొంగవున్నాడు.

ప్రజలలో నెవెస్కీని గుర్తుపట్టినవారు, అతనితో పరిచయం వున్నవారు చాలమంది వున్నా యెవ్వరూ మాట్లాడలేదు.

అంతగా ప్రజల వెనుకభాగంలో ఒకమూల నింద్రాశ్రం బయలు కేరింది. స్త్రీలను తోసుకుంటూ గుర్తుపట్టాడ ఫూర్తిగాలేనిట్లలో పాపెర్ లాపరికివచ్చేడు. పాలిపోయిన ముఖం కి ముసిగంగావుంది. స్వచ్ఛాన లతో యుద్ధం గురుకున్న ఆనందంతో అతని ఒక్కడు ఒక దూదబొమ్మగా బంధించబడ్డాడు, బొఘారోవు, శుభోవులచే. కావలాటాడా ఎవరులేరు. ఎల్లాగయినా బయటపడాలని నిస్సప్రయత్నం చేసి చివరకు అప్పటికే అప్పించుకు గాగ్రులేరు.

“నెవెస్కీని నేను చెబుతున్నాను”

“నువ్వా ?” అన్నాడు కాల్ బాయ్ ఒక్కఁడుగు వెక్కిరిసి ఆశ్చర్యంగా “ఎవఁనువ్వు ?”

“నేను అతనికొడుకుని ! ...వాళ్ళు నన్ను దాచివుంచారు ” అంటూ పావెల్ బొఛార్తోపు, శుభోవులకేసి చూపించేడు.

“హార్ కెప్టెన్, తమకి చూపించడానికే వాణ్ణి దాచి అచ్చే పెట్టేయి” అన్నాడు యెడరికువచ్చి. “నెవెస్కీ కొడుకేనండి వాడు”

“బాగుంది ; బాగుంది ; కానీ ! అట్లాచూడు.....అతను నీ తండ్రినా ?” కాల్ బాయ్ అడిగేడు.

“చూడనవసరంలేదు. అతడు నాతండ్రికాదు” అన్నాడు పావెల్ త్రాగివచ్చి వారికిమట్లే నిల్లక్ష్యంగా.

జనంలొనుంచి గుసగుసలు బయలుదేరాయి. ఒకరినొకరు తోసుకుని ముందుకు రాసాగారు.

“కామ్రేడ్సు, నెవెస్కీ వీళ్ళకి దొరకకుండా తప్పించుకున్నాడు” అన్నాడు పావెల్.

“ఆరి వెధవా !” అన్నాడు ఆగ్నేసరు.

“ఏయ్, బొఛార్తోపు! శుభోవు ! వీడు ఎవడికొడుకు ? ఎక్కడినుంచి వచ్చేడు ! నిజంచెప్పండి !”

పావెల్ పరిస్థితుల తీవ్రత గుర్తించేడు. అతనిలోని పూర్వపు పిరికితనం మచ్చుకికూడా లేదు యిప్పుడు. మొండిత్వం, నిల్లక్ష్యం అతనిని పూర్తిగా ఆనహించేయి. చావుకోసం యెదురుమాస్తా కూర్చోలేక అతిసాహసంతో మృశ్యువుకి యెదురువెళ్ళేడు.

“ఒకేయ్, మట్టియిరా. వాళ్ళయిల్లొ వున్నానురా !” అన్నాడు ఆగ్నేసరుతో.

“పావెల్, ఇంట్లో వెక్కిరింపకు !” అంటూ శుభోవు మృగ్య అడ్డవచ్చేడు.

“హూరా” అని పావెల్ నిల్లక్ష్యంగా డెయ్యివ్రాపేడు.

“మేమంతా నెవెస్కీ పార్టీజాన్ దళంలోవాళ్ళమే” అలాత్తుగా అతని మనస్సుకి ఒక ఆలోచన స్ఫురించింది. “నేను—బొఛారోవు—శుభోవు అందరం నెవెస్కీ ఏజెంట్లుగా పనిచేస్తున్నాము. ఒరేయ్, జర్మన్ పంది! ఈవిషయం నీ వెధవపేదబుర్రకి తట్టిందికాదు! నెవెస్కీ నీపని పద తాడు, తొందరపడకు”

అంతవరకు బొఛారోవు, శుభోవులు చేసిన దొంగానికి ప్రతిక్రియ చేస్తున్నామనే సంతృప్తి అతనికితప్ప అతనికళ్ళలో ప్రతిఫలిస్తూంది. జర్మనులు అతనిని క్షమించేమని అనివున్నట్లయితే, నిలువునాకూలి చచ్చిపోతాడు అతను.

పావెల్ శుభోవువైపుకిరిగి ఇవతలకిరమ్మని తలతో సంజ్ఞచేసేడు.

“పావెల్, నీకు మతిపోయిందా, ఏమిటిసి?” అంటున్నాడు. అంతలో జర్మను సైనికులు అతనిని రెండుజబ్బలు పట్టుకున్నారు.

అప్పటికప్పుడే బంధింపబడ్డ బొఛారోవు విస్తుపోయి చూస్తున్నాడు.

“ఏయ్, వెధవా!” కాలబాధను నోటినుంచి వెలువడ్డాయి. “తలుచుకోవడానికికూడా తగని తుత్సయి మీరు. అందరు ఒక్కటేరకం. పండులునయం మీకంటే. అందర్ని చంపి పోరయ్యాలి”

సన్నంగా, పొడుగుగా జవ్వలావున్న ఒక జర్మన్ కళ్ళజోడూ అతనూ, గిభాలున యెడకివచ్చి, బొఛారోవు చెవిలోంచి ఒక గుండు వదలేడు. తరువాత శుభోవువైపుకిరిగి, తన ఆగ్నేసు ముఖంకేసిచూసి, అతనిని కూడా చంపేసేడు. అతని శరీరంమీదనుంచివాటి పావెల్ దగ్గరికి వచ్చేడు.

చుట్టూవున్న మూక రెచ్చింది. ఎవ్వరూ మాట్లాడకపోయినా, వారి సకిలింపులలోను, గుప్పెళ్ళు ముడవడంలోనూ వారి మానసికోద్ద్రేకం వెల్లిడవుతూంది.

అప్పుడే నెవెస్కీ—ఒక్కసారి కిక్కుతేరిచి చుట్టూవున్న జనంకేసి చూసేడు. అంతా నిశ్చలం. అతని మాటలలో ఎంగుకొనకో చేచియున్నట్లు వ్యక్తమవుతూంది. సాధారణంగా ఎవరైనా ఒక స్వలికొని, మాటలుకాని జాగ్రత్తగా విడదానికి తట్టాగే పక్కలకి, కొంచెం దూరంగా చూస్తారు. అతను

నిరీక్షిస్తున్న కొక్కట్టివు తుపాకిచప్పుడు వినిపడకపోవడంతో, చుట్టూవున్న వారిని చూసి మరోసారి పరిశీలనగా చూసేడు. పాకెట్ కనిపడ్డాడు. నిజంగావున్న అతనికిళ్ళలో సూతనకాంతి ప్రతిఫలించింది.

“బాగాబరిగింది!” అన్నాడు హీనస్వరంతో.

“ఇద్దరం ఒకేసారి చచ్చిపోవడం.....ఒకే కుటుంబంలోవాళ్ళం... ఒక్కపాడే వెళ్ళిపోవడం”

అతనికిళ్ళలో నీళ్ళు గిరుగిన తీరశాయి.

అతాత్తుగా వెళ్ళిపోయింది. వెంటనే పార్టిబాకెట్ల ఆగ్లోపేటిక్ తుపాకులు కాలస్తున్నద్యో వరిమొక వెళుతుంది వినిపించింది. ద్వారాలో వళ్ళీ తుపాకులు పేలేయి. నెవెస్కీదగ్గరికి జంపారుండా గెంటుతూన్న జర్మనులు ప్రణలి వెళ్ళిపోమని పొంపుబుడేస్తున్నారు.

ప్రజలలో ఒక్కడుకూడా కదలలేదు.

“ఇదే అఖిలపర్యాయం! మీరు నెవెస్కీయేనా?” అని అడిగి పాకెట్ వైపు తుపాకి బాగుచేసేడు కల్ బాగు.

“కొదని ముందే చెప్పేను”

“నీ వర్క్స్ ఏమిటి, నెవెస్కీని మేము ఎవరం ఎవరం అనా?” అన్నకేసు వచ్చేయి ప్రజలలోనుంచి. “హాల్ క్లెన్, నెవెస్కీ అగ్లో అక్కడివున్నాడు” అని తుపాకిచప్పుడు వినిపిస్తున్నవైపు చూపింకరు. తుపాకులద్యో అంతకంతకు సామ్యతా ద్వారకు వస్తుంది.

“నెవెస్కీ పార్టిబాకెట్లనుంచి నువ్వు అంతకంటే ఏమీ తెలుసుకోలేవు” అన్నాడు పాకెట్. అతాత్తుగా కల్ బాగు రివాల్వరులో గుండు నాటి పడిపోయేను. చుట్టూవున్న వైకులతో కల్ బాగు ప్రజలలోనుంచి దోపచేసుకుని హెడ్ క్వార్టర్స్ కి వెళ్ళిపోయేను.

పాకెట్ తండ్రి పాదాలవద్ద పడిపోయి కొడుకేతులలోను అతని కళ్ళు చుట్టజేసేను. చచ్చిపోతూ ఈరోజున అతని జీవితపరమావధి పొందేడు. జీవితనికంటే చిన్నదే—అల్లా అతని జీవితంకూడాను.

ప్రతికార జ్వాలలు

వణకురూన్న పాడెల్ శరీరం క్రమంగా నిల్లాడిపోయింది. చేతులూ మార్చిం తండ్రికాళ్ళని చుట్టుకుని అల్లాగేవున్నాయి.

పాడెల్ స్వతహాగా విరికివాడు. ఈ చిక్కులలో తగులుకోకుండా ప్రకాంతంగా జీవితం గడపడానికి ఎంతో ప్రయత్నించేడు. కాని పక్కప సానం మరొకటి అయింది.

తండ్రికాళ్ళ వద్ద పాఠశాలలు వదిలి, తగిన కొడుకు అనిపించుకున్నాడు. చచ్చిపోయే పురుగు అభిరుచులకు వున్న వాడే చేసేనయినంత పని చేసేడు. చావు కోరితెచ్చుకున్నాడు; కాని పోయే పుణ్యకూడా యిద్దరు దేశభ్రాహ్మణుల సమాజద్రోహుల్ని కూడా లాక్కుపోయి, వారి పనులకు తోన ప్రయత్నించి ముట్టచెప్పేడు.....

ఇప్పుడు యుద్ధం పూర్తయి నే జరుగుతుంది. సార్టిజాన్ ఆటో మేటిక్ రైఫిల్స్ ఇళ్ళ వెనక కూడా మోగుతున్నాయి.

కాని నెత్తీ, పాపిల్ల చుట్టూ మూగినవారు అల్లాగే నిలబడ్డారు. అభిరుకు ఒకడు ఉన్నాడు;

“ఇలా ఎందుకు నిలబడింది?...ఎవరై నా కంటి ఒకటి తీసుకువండి. ఇంకొకటి తీసుకువోదం”

ఎవరో వచ్చి. తోడుకుకొన్న పాకుగాటి తోలువిప్ప మంచుమీద పరిచేడు. భద్రంగా ఉతనిశరీరం లేవతీసి దానిమీద ఎవరో నెట్టేడు.

“ఆ ఆక్సిజనువుండే యింటికే నడవండి”

“యుద్ధం పూర్తయినదీ”

“ఎందుకు! ఇది మనకి కొద్దైనా నా!”

* * * *

నికటా కొగోట్టివు పూర్తయి కొంతమంది యువకులతో కూడా వీరి టిల్లా పనులకును వచ్చేరు.

“ఎలావున్నాడు?” అని అడగేరు ఎవరూ కనిపించిన స్త్రీ.

“చావు ప్రతులమీద వున్నాడు, చాలా క్షయమయింది” అంటూ పక్కకితప్పుకుని అరచిక వోవయిచ్చేరు.

ప్ర తీ కా ర జ్ఞా న లు

ఎదరికివెళ్ళి, రక్తహీనంగావున్న నెవెస్కీ ముఖంకేసిచూసి, అతని చెయ్యిపట్టుకుని మీదికివంగి చెవులొచ్చేడు.

“ పీటర్ సెమ్యూవోవిచ్ నన్ను యెడగునువా?.....మనం సెన్గమున నెవెస్కీ మట్లాడలేదు. బహుశా ఆ మాటలుకూడా వినపడివుండ వేమో అతనికి. కాని అరాత్తుగా అతనిమాఖంలా మార్పు కలిగింది. అతి ప్రయత్నంమీద నెమ్మదిగా కళ్ళువిప్పి చూసేడు. పెదవులమీద కొద్దిగా చిరునవ్వు వచ్చింది.

మరణశయ్యామీదవున్న వృద్ధుని ఆకారం స్థిరంగా మనస్సులో నాటుకొనడానికి అట్లాగే మరొకంతసేపువుంటే బాగుండుననుకున్నాడు. కాని మనుష్యులకోసం కాలం ఆగుతుందా! నెవెస్కీ నుగురుమీద చెయ్యి పెట్టిచూసేడు. అప్పటికే చల్లబడింది. చెయ్యి క్రిందపెట్టి వెళ్ళిపోయేడు.

గుమ్మందగ్గర ప్రజలు మూగుతున్నారు.

“ ఎవరుమీరు ? ” అని అడిగేడు కొరోట్స్కీవు.

“ పార్టిజాన్ దళంలోచేరి, నెవెస్కీకోసం ప్రతీకారం తీసుకునే టాడుకు వచ్చేము ”

కొరోట్స్కీవు టోపీతీసి చేతప్రచ్చుకున్నాడు.

“ నెవెస్కీ కోసమా ?.....బాగానేవుంది...కాని మీ సర్వస్వం ధారపోయాలి ”

“ తీసుకోండి...అవసరమయితే మా ప్రాణాలుకూడా యిచ్చేస్తాము ”

“ ఎటువంటి సుదీనం ! ”

*

*

*

*

సటాలియాకి నెవెస్కీ మరణ వార్త చాలరోజులవరకు తెలియలేదు. ఎన్నిరోజులుచూసినా, ఎవన్నికడిగినా లాభంలేకపోయింది. చివరికితమైన స్థితి ఏదైనా విచిత్రమైందేమోనని సటాలియా అనేకరాత్రులు నిద్రలేకుండా గడిపింది. ఎవ్వరూగాలేదు.

అఖరుకు ఆశాకు ప్రాణంపెరిగింది. తృప్తికావడంలేక ఆల్బేర్తో తీసుకుని వెళ్ళిపోవడానికి నిశ్చయించింది.

నూతన సంవత్సరం వచ్చింది. అదానీగా ప్రమాణకన్నామాం చేస్తూంది. అలాగే శరీరాకోగ్యం అంతరించు పోవచ్చుగాంది. శరీరం కృశించింది.

నటాలియా భుష్కొవు ఇంటికెళ్ళి గుడ్డొ నెడ్జి తీసుకురావడానికి నిశ్చయించింది.

ఆ సాయంత్రమే బయలుదేరింది. బయట మంచుపూల అలికిడి అయింది. అగింది. మారాన వాసిల్కోవ్ కనిపించేదు. అలానిని కేకెస్టూనే రహస్య కాల్యడానికి సిద్ధంగావుట్టుకు నిలబడింది. అతనుకూడా కైఫిలు చేతపుచ్చుకుని సమీపించేడు.

“నిశేషాశమిటి !”

“నటాలియా, వెదువార్త తీసుకువచ్చేడు. కిక్ కెమ్యూకోవ్ చచ్చిపోయేడు”

వణుకున్నా వేళ్ళతో ఒక్కసారిన్ను పైకెక్కి ఆగుతుందో లేదో అని కదిపిచూస్తూందా అన్నట్లు ముట్టుకుని, దానికి కేరబడింది.

“అగోజురాతే? కొగోట్టోవు ఒక్కరులమీద పడ్డాడు. ఒక్కగంట ఆలస్యమయింది. లేకపోతేనా! జులునా. ఫలవాలేయలే—ఒక్క అస్ట్రుకు కూడా దీరుకోకుండా చుడేనేను” అన్నాడు వాసిల్కోవు తుత్సాసంగా.

వెంటనే అక్కడ 18 మంది లబానితో సమస్తవ్యవసాయరైతులు దళంతో ఏమాదిరిగా చేకూర్చుకూడా చెప్పేడు.

“నెవ్కోని చుడినంగులు పగలీర్చుకోవాలి, అన్నారు వాళ్ళు. యెగోరోవోనుంచి 9 మంది, అర్బిన్ స్కోమోనుంచి 15 మంది వచ్చేరు”

“ఊ...ఇంకా ఏమిటి.....”

“మనవాళ్ళ - మితి నీకు తెలియనిదేమిటి. పీల్చుకంటవకు తప్పుకు తిరగడానికి చూస్తూ. కాని, కర్మంతరంతే ఒకసారి గంగంటాకి దినగా ఇంక వెళ్ళిపోతుగు వెళ్ళు. పీల్చు వెళ్ళుకోవిచ్ మంట చెప్పిపడగానే ప్రజలు కొత్తసార్టిజాన్ దళం ఏర్పరచుని అడుగుతూన్నారు”

“ నువ్వు ఏమన్నావు ? ”

“ నేను , కొర్రోట్టేవు వచ్చేవరకు అగండి మీకు ఆయుధాలు, తిండి విషయం చూడాలి ; చివర్న ఎవరెరుగును , అన్నాను.....ఏం అల్ల చూస్తున్నావు, నాకేసి ”

“ ఏమీలేదు ”

“ నీ ప్రయాణం ఎప్పుడు ? నిన్ను, అల్లెవీ నేను తీసుకుపోయి దగ్గరైతానలే, భయంలేదు ” అన్నాడు.

తండ్రి చురుకైన వినగానే న్యాయాధికారి ముందు తిరిగిపోయింది. అధికారులందరూ ఆమె తండ్రిలో ఉన్నదే, చివ్విపోయేమంట చాకెల్లో వెలుగొందినదీ, ఆ కోరిక ఆమెలో కూడ ప్రకటింపబడింది. ప్రతికోరికాంధ్ర శక్తి మనస్సు పూరిస్తోంది. ఆమె యిప్పుడు పూర్వపు నటనాకాదు.

“ ఎక్కడివంటి నాకు వెళ్ళడానికి ? ” అని అడిగింది. “ తండ్రిని కిడిని కళ్ళడానికి నాకు వేరేస్తుంటేదు. స్వంతయిల్లువారి పారిపోతానా ? ”

“ నువ్వు చెప్పింది నిజమే కాని.....పోయిన తండ్రి కిరిగిరాదు. నీ సుఖం నీవు చూసుకోవద్దా ! ”

“ చాణ్ణి, ప్రాకర్. నేను లేనిదే మీరు మీ చెయ్యకలరు ? నష్టాలు అన్నీ ఎక్కడన్నామో నాకేగాని ఎవ్వరికీ తెలియదు ”

“ అదీ నిజమేమిటి ? ”

“ మనం భక్త్యోజుకూడా వృధాచెయ్యకూడదు. నువ్వు వెళ్ళి లక్ష్మి వారంనాటికి అందర్నీ చేరి జొరాయడకాలోకి రమ్మలిచెప్పు. కొర్రోట్టేవు కోసం ఎక్కడైనా పంపాలి ”

“ అది అంత పెద్దపనికాదు కాని, ఆయుధాలు ఏమిటి ? ”

“ భవన ప్రాకర్నీ వున్నాయి ”

“ తిండిమూట ఏమిటి ? ”

“ తిండికీ లాటులేదు ”

“ అంతర్ముఖము. మళ్ళీ ఆలోచించుకో. వెళ్ళిపోవలసిందే నేను తీసుకువెళితాను. ఏమంటావు?.....అదే తుదినిశ్చయమా? ”

“ నీతో బాగాకానీ నాకు తీరలేదు ” అని మైన్ చెట్టుమీద నరిచింది. “ అంతా ఆలోచించివెళ్ళినదే అది ” అని వెనక్ తిరిగింది.

“ లక్ష్మీవా! మేనా! ”

“ ఆ ”

“ మధ్యాహ్నమా ”

“ అవును ”

మంచుకుసాను చెలరేగింది. అదేనికంటే మృదువైన శబ్దం అయిపోయింది. మంచు కొంటికి తగులుతే సూమలతోగల ద్విధాన వాగ్ వెడగూడి. తుపాను ఉద్రుతి అంతకంటే మృదువైనది.

“ ఒక్కసారి ఆగు... తుపాన గురుంచి అవును పాడేదు ఏమిటది? ” అని కొర్రోట్టివు నవలబదు విజ్ఞనపు శబ్దపువ్వల పాడి పాటు బిట్టికితెచ్చు కొనడానికి ప్రియన్నించింది.

“ తుపానునిసరే... కాగు, అది కాగు. కాని చాలాబాగా పాడేదు నీను రెక్కలమీద కొనిపోమ్మున్ను ” అదేకాదు పోనీలే ఏదోవొకటి ”

మంచులో నాగుకూ కవలమీద కొంటికి చేరింది. అల్లెగొమ్మలలో నిలబడివున్నాడు.

“ అంతా విన్నావానచ్చ? ” అని అడిగింది. సమ: ధానం లావ్య గుండా అమెచెయ్యి కట్టుకున్నాడు.

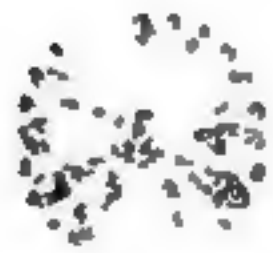
“ నటాలియా, నిన్ను నేను పూర్తిగా మరచిపోను. నిందవంది గామతూంటే నీ స్వంత గుర్తింకలనూ. ఎంతవంద నటాస్తున్న అందులో నీ వదల్వనికూడా పోమ్ముకోకలను. నచ్చయిక్కడే ప్రండిపోకడానికి నిచ్చి యిందేవని యెరుగుమను ”

“అలాగే, అంతకుండు గిరియంతోనూ లేదు” వారి యజ్ఞవిధిచర్చయి
అంతలో ఆలోచించుకుంటూ తనే నిశ్చయించేసినందుకు తమాషపడేసూ
న్నట్లుగా అంది.

“క్షమించు. అంతకుండు చేసేది ఏమీలేదు. మా కుటుంబానికి
యిప్పుడు నేనుదాత్రోం మీలేదు”

అలాగే ఆమెకేసి దయగా చూసేడు. “మంచులో నిలబడ్డావు
జలుబుచేస్తుంది, త్వరగా లోపకిరా, మందు”

లోపకి వెళ్ళేముందు బయటంలా బాత్తగా పరీలించిచూసింది
మందు సుదురులా లేస్తోంది. కట్టన్నీ గాలితాకుడుకు వూరిపోతూన్నాయి
తండ్రి, అన్న బీకీచీకీ, పోయినందుకు ఆమె చ్చురయిలోకూడా పో
తుహను కేగింది.

TPLA 113B. RM

మహిమ ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనావర్టిక	
పుస్తకం సంఖ్య	TR A 130194
పుస్తకం పేరు	(వర్తి-500° హజారు
తారీఖు	30/10/24
ముందు అర్థం	శుభ
వెనుక అర్థం	గు
మొత్తం పేజీలు	63
పెద్ద పైజా పేజీలు	no
భాష పేజీలు	తెలుగు
లేద పేజీలు	no
తయారు చేసినది	సుధామణి
పేజీలు విడదీసినది	సుధామణి
స్కాన్ చేసినది	Sandhya
పరీక్ష చేసినది	prathyusha
పేజీలు పరిశీలించినది	
ప్రింటింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	good